

การวิเคราะห์รูปแบบเรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่

A NARRATIVE ANALYSIS OF VIOLENCE ON SOCIAL MEDIA
AGAINST A BACKDROP OF THAILAND'S CURRENT POLITICAL CONFLICT

โดย

บริษัท นีโอ โมนเมนต์ จำกัด

มกราคม 2565

รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่อง

การวิเคราะห์รูปแบบเรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่

A NARRATIVE ANALYSIS OF VIOLENCE ON SOCIAL MEDIA
AGAINST A BACKDROP OF THAILAND'S CURRENT POLITICAL CONFLICT

โดย

ดร.จุยนิ แซ่จาง

นายอภิเดช เตปิน

นางสาวกรรณกาญจน์ การเนตร

นายปัญญา พราหมณ์แก้ว

มกราคม 2565

Executive Summary

Since June 2020, no fewer than 700 pro-democracy street protests took place across Thailand, though a majority of them were held in Bangkok. 16 October 2020 marked the first crackdown on the pro-democracy demonstrations as riot police fired a water cannon containing chemical irritants at protesters consisting mostly of youth, despite a consistently peaceful nature of the protests. Amid police clampdowns, narratives on social media, especially Twitter, abounded about the police use of force as it was condemned by pro-democracy sympathisers as disproportionately violent, on the one hand, and downplayed to the point of justification by the pro-government camp, on the other. In other words, conflicting narratives were in circulation. The objectives of this study were thus twofold: to analyse narrative patterns regarding pro-democracy protests from October 2020 to August 2021 on social media and to develop an analytical model that can detect narrative trends and risk factors that might lead to violence.

Our findings suggest that individual Twitter users mostly expressed their anger at police violence via their tweets but did not contribute significantly to narratives conducive to the use of violence in offline spaces. In contrast, media outlets on Twitter – whether intentional or not – played an important role in reproducing and disseminating narratives that justified personal violence (direct violence) and/or promoted injustice or inequality (structural violence) against the pro-democracy protesters and marginalized groups. Direct violence was oftentimes justified by narratives that 1) diminished or concealed the suffering of victims of violence, 2) misplaced blame for infliction of violence, and 3) distorted language to obscure the reality of violence. Meanwhile, narratives that 1) concealed the suffering of marginalized persons, 2) rejected the perspectives and contribution of minority groups, 3) delegitimized, dehumanized, criminalized, or scapegoated minorities, 4) stoked nationalism or patriotism, and 5) promoted exclusive group or national identity were used to perpetuate structural violence. Take for example the use of euphemistic language “clear/reclaim/condense the space” to refer to the quelling of protesters by force. When live reporting the protests, news accounts on Twitter tended to gloss over the effects of police violence on human subjects. Instead, they emphasized the topographical features of the protest site after violence was inflicted as demonstrated by the following headline “police fire many canisters of tear gas, clouds of smoke billowing” which not only omits human targets of the shooting but also fails to mention possible consequences for their health following exposure to tear gas. Additionally, news outlets were often seen repeating narratives from the point of view of the authorities without taking into account the power differential between the police/government and the protesters while passing over those held by the pro-democracy camp. Protests were covered as mere events without elaborating on any rationale, motivation, or demand behind them (what, when, where, how, but not why). In narrative terms, what is not reported is just as important as what is reported since the missing voice is most likely the silenced one.

However, due to limited time and manpower available, the amount of analyzed data only sufficed for the identification of narrative patterns that served to justify direct violence and promote structural violence; the challenge of developing an analytical model able to detect risk factors that might lead to violence offline lies in the highly context-dependent nature of narrative data. In other words, to determine what function a narrative fulfils, it cannot be scrutinized *ex situ* without human analyzers. Further research is therefore needed to test the validity of existing narrative data and develop a predictive model that could better group social media data into different types of narratives.

บทสรุปผู้บริหาร

งานศึกษาเรื่องการวิเคราะห์รูปแบบเรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของเรื่องเล่าบนสื่อสังคมออนไลน์ในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทย ช่วงเดือนตุลาคม 2563 - สิงหาคม 2564 รวมทั้งเพื่อพัฒนาตัวแบบการวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงบนสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจาก สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างมากในความขัดแย้งทางการเมืองรอบใหม่นี้ ในแง่ของการวิเคราะห์เรื่องเล่าในความขัดแย้งทางการเมืองรอบนี้แล้ว โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหลักที่ผู้ใช้เผยแพร่และเปิดรับเรื่องเล่าต่าง ๆ อีกทั้งการทำงานของอัลกอริทึมที่มุ่งเน้นการกำหนดค่าตามความชอบและความสนใจของผู้ใช้แต่ละคนบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ด้วยเหตุนี้ ในฉากหลังของความตึงเครียดและแบ่งขั้วทางการเมืองที่ดูเหมือนยากที่จะเข้าใจกัน โซเชียลมีเดียจึงเป็นพื้นที่ที่เอื้อให้มีการเผยแพร่เรื่องเล่าไปสู่วงกว้าง ที่ตอกย้ำเรื่องเล่าชุดเดิม เรื่องเล่าที่ยุยงให้เกิดความรุนแรงหรือสร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงจึงกระจายไปในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว

ผลการศึกษาข้อมูลผ่านกรอบวิเคราะห์เรื่องเล่าความรุนแรงพบว่าบัญชี “ผู้ใช้ทั่วไป” มีสัดส่วนการสร้างเรื่องเล่าของความรุนแรงน้อยกว่าบัญชีผู้ใช้ที่เป็น “สำนักข่าว” กล่าวคือ เรื่องเล่าผู้ใช้ทั่วไปจะแสดงถึงอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ คับแค้น สิ้นหวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีการสลายการชุมนุม สะท้อนผ่านข้อความที่โหดในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งข้อความเหล่านั้นไม่ได้มีนัยยะของการเป็นเรื่องเล่าแห่งความรุนแรงที่อาจนำมาสู่การกระทำความรุนแรงทางกายภาพได้ ในขณะเดียวกันเมื่อวิเคราะห์ข้อความจากบัญชีผู้ใช้ที่เป็นสำนักข่าวที่มีความสามารถในการสร้าง Engagement ได้สูงกว่าบัญชีผู้ใช้ทั่วไป พบว่า มีสัดส่วนการสร้างเรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง) และสัดส่วนเรื่องเล่าที่ส่งเสริมความยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง) มากกว่าบัญชีผู้ใช้ทั่วไป ทั้งในแง่ของการลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง การกล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง การบิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน การปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักให้เป็นชายขอบของสังคม การปฏิเสธมุมมองและคุณค่าของกลุ่มคนชายขอบและลดทอนความชอบธรรม และลดทอนความเป็นมนุษย์ การบดให้กลุ่มคนชายขอบเป็นอาชญากรหรือแพะรับบาป การโหมกระแสดิสตินิยม และการส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ เช่น การกล่าวถึงปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยคำว่า “รับมือม็อบ” “สลายการชุมนุม” “สลายม็อบ” เป็นการลดทอนการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นให้เป็นเพียงการ “รับมือ” หรือการ “สลาย” การรวมกลุ่มกันของประชาชนโดยไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรืออาการบาดเจ็บใด ๆ รวมถึงการรายงานปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยคำว่า “กระชับพื้นที่” โดยที่ปิดบังผู้ได้รับผลกระทบหรือเหยื่อของความรุนแรงจาก “คน” ให้เหลือเพียง “พื้นที่” ซึ่งเป็นวัตถุไร้ชีวิตที่ไม่สามารถรู้สึกถึงความเจ็บปวดได้ หรือข้อความว่า “ตำรวจยิงแก๊สน้ำตาหลายลูก ควันตลอบบอวลเป็นกลุ่มก้อน” ที่ปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงด้วยการไม่กล่าวถึงเป้าหมายที่เป็นคน และปิดบังผลกระทบจากความรุนแรงต่อเหยื่อให้เหลือเพียงผลกระทบต่อนพื้นที่ คือ “ควันตลอบบอวลเป็นกลุ่มก้อน” เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า สำนักข่าวจะรายงานเหตุการณ์จากมุมมองของรัฐหรือผู้มีอำนาจโดยมีการใช้ภาษาและชุดคำพูดเดียวกัน และส่วนใหญ่ไม่รายงานข้อมูลเชิงลึก รายละเอียด ข้อเรียกร้อง หรือวัตถุประสงค์ของการชุมนุม ซึ่งเรื่องเล่าของสำนักข่าวอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้ใช้งานทั่วไปทวีตข้อความ เพื่อบอกเล่า “ความจริงอีกชุดหนึ่ง” ที่ไม่ได้ปรากฏใน “ความจริงหลัก” ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนหรือปากคำของผู้มีอำนาจ

งานศึกษานี้ได้เสนอให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการวิเคราะห์เรื่องเล่าของความรุนแรงจากข้อมูลขนาดใหญ่ด้วยการวิเคราะห์ทวิภาษาที่อาจเป็นปัจจัยสร้างความเสี่ยงความรุนแรง และกรอบการคัดเลือกชุดคำศัพท์เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม งานศึกษานี้เสนอกระบวนการวิเคราะห์เบื้องต้นเท่านั้น เป็นเพียงจุดเริ่มต้นที่ต้องการการพัฒนาต่ออีกมาก โดยเฉพาะในขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ยังคงต้องใช้ “คน” ในการให้และแปลความหมายของคำศัพท์ ควบคู่กับการพิจารณาเงื่อนไขปัจจัยแวดล้อมอีกหลายประการ เช่น บริบทสถานการณ์ความรุนแรง วัฒนธรรมการสื่อสารของแพลตฟอร์ม และการเปลี่ยนแปลงของบริบททางภาษา ณ เวลานั้น จึงเป็นข้อท้าทายสำคัญที่จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทำในรูปแบบของฐานข้อมูลการวิเคราะห์ที่รอบด้านต่อไป

สารบัญ

สารบัญ.....	i
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	3
3. ขอบเขตการดำเนินงาน	3
4. ระยะเวลาการดำเนินงาน	3
5. ผลผลิต	3
7. กรอบการศึกษาเรื่องเล่าความรุนแรง	4
8. ระเบียบวิธีวิจัย	5
8.1 วิธีการศึกษา.....	5
8.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลสื่อสังคม (Social media data collection).....	6
8.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	7
8.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	9
9. ผลการศึกษา.....	9
9.1 เรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง)	11
9.1.1 เรื่องเล่าที่ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง (1D)	11
9.1.2 เรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง (1E).....	13
9.1.3 เรื่องเล่าที่บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน (1F)	15
9.2 เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความอยู่ดีธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง).....	16
9.2.1 เรื่องเล่าที่ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม (2D) ปฏิเสธ มุมมองและคุณค่าของกลุ่มคนชายขอบและลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของ กลุ่มคนชายขอบ (2E) และปัดให้กลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือเป็นแพะรับบาป (2F).....	17
9.2.2 เรื่องเล่าที่โหมกระแสดิฉันนิยม (2H) และส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ (2I).....	21
9.3 วาทกรรมที่พบบ่อย.....	23
9.3.1 หลักสากล	23
9.3.2 สันติวิธี	24
10 ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ.....	26
10.1 ข้อเสนอแนะ.....	26
1) การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน.....	26
2) ข้อความของผู้ใช้งานทั่วไป	27

3) ความคิดเห็นของสาธารณชน	28
4) ตัวแสดง (Actors) ที่เกี่ยวข้อง.....	28
4) ผู้ใช้งาน	29
5) ข้อสังเกตอื่น ๆ	29
10.2 ข้อท้าทายและข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ	29
11. บรรณานุกรม.....	31
ภาคผนวก	38
ภาคผนวก ก. บริบทเหตุการณ์	38
ภาคผนวก ข. ข้อมูลเชิงสถิติ	51

การวิเคราะห์รูปแบบเรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่

A NARRATIVE ANALYSIS OF VIOLENCE ON SOCIAL MEDIA AGAINST A BACKDROP OF THAILAND'S CURRENT POLITICAL CONFLICT

1. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ทางสังคมไทยตอนนี้กำลังอยู่ท่ามกลางสภาวะความขัดแย้งรอบใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตื่นตัวของการเมืองของนักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชน ตั้งแต่ที่ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 (BBC News ไทย, 2020) ประกอบกับการบริหารสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของรัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ ทั้งหมดเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความตึงเครียด และการแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างสูง จนเกิดการเคลื่อนไหวประท้วงทางการเมืองกว่า 779 ครั้งตลอดปี 2563 ในพื้นที่ทั่วประเทศไทย¹ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2563 ที่ถือว่าเป็นครั้งแรกที่มีการใช้กำลังสลายการชุมนุมด้วยปืนฉีดน้ำแรงดันสูง ซึ่งใช้น้ำผสมสารเคมีสีน้ำเงินและแก๊สน้ำตา การใช้อุปกรณ์ส่งคลื่นรบกวนระยะไกล (Bangkok Post Online Reposters, 2020) แม้ว่าจะเป็นการชุมนุมโดยสงบมาโดยตลอด ที่น่าสังเกตคือการชุมนุมประท้วงภายหลังจากนั้นเป็นต้นมา จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีการใช้กำลังสลายการชุมนุมตลอด ไม่ว่าจะเป็นแก๊สน้ำตา กระสุนยาง รถฉีดน้ำ เป็นต้น

การใช้กำลังสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกประณามจากฝ่ายผู้ชุมนุมว่าไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามหลักการสากล แต่ในขณะเดียวกันก็มีฝั่งที่มองว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่นั้นเป็นเรื่องที่ถูกต้อง โดยมีการอธิบายให้ความชอบธรรมกับการกระทำดังกล่าว อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีชุดเรื่องเล่า (Narrative) อย่างน้อย 2 ชุด ที่กำลังปะทะกันอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยการมองว่าทั้งการใช้แก๊สน้ำตา กระสุนยาง รถฉีดน้ำสลายการชุมนุมเป็นความรุนแรงหรือเป็นความเหมาะสมหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับ “กรอบตำแหน่งแห่งที่” ของเรื่องเล่า (Narrative Frame and Position) ของแต่ละคน

ทฤษฎีเรื่องเล่า (Narrative Theory) ตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานที่เชื่อว่าพฤติกรรมของผู้คนจะถูกชี้นำและชักจูงโดยเรื่องเล่าที่พวกเขาเหล่านั้นรับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต กล่าวคือ เรื่องเล่าจะเป็นเครื่องมือจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน และคนกับสังคม การเลือกรับเรื่องเล่าใดเข้ามาก็จะเป็นการจัดตำแหน่งแห่งที่ของตัวเองในโลก ในแง่หนึ่งเรื่องเล่าไม่ได้เป็น “ตัวแทนของความเป็นจริง (Represent Reality)” มากเท่ากับการที่เป็น “ตัวกำหนดความเป็นจริง (Configure Reality)” (Baker, 2006)

การวิเคราะห์เรื่องเล่าทำงานใน 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับภววิทยา (Ontological Narrative) จะเป็นเรื่องเล่าของแต่ละปัจเจกบุคคลที่ต้องการจัดวางความสัมพันธ์ของตนเองในโลกใบนี้ เรื่องเล่าในระดับภววิทยาสามารถถูกเสริมหรือลดทอนได้ด้วยเรื่องเล่ารวมกลุ่ม (Collective Narrative) ที่ทำหน้าที่เป็นเหมือนแบบแผนของเรื่องเล่าส่วนตัว 2) เรื่องเล่าของสังคม (Public Narrative) ที่แพร่กระจายโดยสถาบันทางสังคม และ 3) อภิมหาเรื่องเล่า (Meta Narrative) ที่เปรียบเสมือนรากฐานของของเรื่องเล่าทั้งสองระดับก่อนหน้า และเป็น

¹ ข้อมูลจาก Mob Data Thailand <https://www.mobdatathailand.org>

เรื่องเล่าที่เป็นลักษณะประจำสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตามเรื่องเล่าทั้ง 3 ระดับจะทำงานร่วมกันในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเรากับสังคม และตัวเรากับโลก แต่เรื่องเล่าทุกแบบ ทุกระดับ มีพลวัต กล่าวคือสามารถเสริมให้แข็งแกร่งขึ้น ลดทอนคุณค่าลง รื้อถอนให้หายไป หรือสร้างเรื่องเล่าใหม่ขึ้นมาแทนได้อยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลและสังคมหนึ่งๆ

ในขณะที่ความขัดแย้งเกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติ แต่ความขัดแย้งทางการเมืองไทยในระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นเกิดจากการสั่งสมเรื่องเล่ามาอย่างยาวนาน จนถูกนำไปรวมเข้ากับโครงสร้างเรื่องเล่าใหญ่ของสังคม ก่อนหน้าหรือระหว่างที่มีการปะทุกันของความขัดแย้งทางการเมือง เรื่องเล่าจะเป็นอะไรที่หมุนวนอยู่รอบ ๆ ความขัดแย้งนั้น เป็นหนึ่งในปัจจัยเอื้อให้เกิดการสร้างซ้ำตรงข้ามของความขัดแย้ง กล่าวคือ เรื่องเล่าเป็นสิ่งเสริมให้เกิดการแบ่งแยก “พวกเขา” และ “พวกเรา” และบ่อยครั้งการสร้างกรอบเรื่องเล่าท่ามกลางความขัดแย้งมักจะลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของ “พวกเขา (The Others)” จนนำไปสู่ความรุนแรงในที่สุด (Cobb, 2013)

สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างมากในความขัดแย้งทางการเมืองรอบใหม่นี้ ในแง่ของการวิเคราะห์เรื่องเล่าในความขัดแย้งทางการเมืองรอบนี้แล้ว โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหลักที่ผู้ใช้เผยแพร่และเปิดรับเรื่องเล่าต่างๆ อีกทั้งการทำงานของอัลกอริทึมที่มุ่งเน้นการกำหนดค่าตามความชอบและความสนใจของผู้ใช้แต่ละคนบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ต่างๆ เช่น Facebook, YouTube และ Twitter ยังถูกจำกัดความหลากหลายของเรื่องเล่าที่ผู้ใช้จะเข้าถึง กล่าวคือ ผู้ใช้มีแนวโน้มที่จะได้รับเนื้อหาเพียงอย่างเดียวที่ตอกย้ำความเชื่อและโลกทัศน์ที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ของพวกเขา หรือสิ่งที่รู้จักกันในการศึกษาเรื่องเล่า (Narrative Studies) คือ "กรอบเรื่องเล่า (Narrative Framework)" (Goffman, 1986) ด้วยเหตุนี้ ในฉากหลังของความตึงเครียดและแบ่งขั้วทางการเมืองที่ดูเหมือนยากที่จะเข้าใจกัน โซเชียลมีเดียจึงเป็นพื้นที่ที่เอื้อให้มีการเผยแพร่เรื่องเล่าไปสู่วงกว้าง ที่ตอกย้ำเรื่องเล่าชุดเดิม เรื่องเล่าที่ยุยงให้เกิดความรุนแรงหรือสร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรง จึงกระจายไปในวงกว้างได้อย่างรวดเร็วซึ่งอาจนำมาสู่การกระทำความรุนแรงทางกายภาพได้

ด้วยเหตุนี้เองเรื่องเล่าความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่ฝังรากอยู่ในโครงสร้างหรือสถาบันทางสังคมมาอย่างยาวนาน (อย่างน้อย 20 ปี) ผลของการทำงานของเรื่องเล่าทำให้เหตุการณ์การสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ผ่านมาตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถูกยุยง ปลุกปั่น (Incite) โดยใช้เรื่องเล่าให้มีการใช้กำลัง และหลังจากใช้กำลังแล้วเรื่องเล่ายังสามารถผลิตชุดคำอธิบายที่สร้างความชอบธรรม (Justify) การกระทำนั้น การทำงานของเรื่องเล่าไม่ได้ส่งผลต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงอย่างเดียว ในระดับสังคมเรื่องเล่ายังสร้างความกล้าหาญ อุกอาจ (Embolden) ให้กับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับผู้ชุมนุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้ความรุนแรงโต้กลับโดยที่ไม่ต้องรับผิดชอบการกระทำนั้น (Impunity) จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นแล้วว่าความรุนแรงไม่ได้ถูกยุยงผ่านทางภาพภาพเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ถูกยุยงด้วย “เรื่องเล่า” ไปพร้อมกัน

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาและวิเคราะห์เรื่องเล่าที่ยุยง ปลุกปั่น และสร้างความชอบธรรมให้ความรุนแรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรง หรือลดปัจจัยเสี่ยงความรุนแรง ด้วยวิธีการ “แทรกแซง

เรื่องเล่า (Narrative Intervention)” ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media Listening) เกี่ยวกับเรื่องเล่าของความขัดแย้งทางการเมืองโดยวิธีการแทรกแซงเรื่องเล่าจะถูกพิจารณาร่วมกับความแตกต่างระหว่างผู้ใช้งานและพฤติกรรมการใช้งานของแต่ละแพลตฟอร์ม

2. วัตถุประสงค์

1) วิเคราะห์รูปแบบ (Pattern) ของเรื่องเล่า (Narrative) บน Social Media Platform ในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทย ช่วงเดือนตุลาคม 2563 - สิงหาคม 2564

2) พัฒนาตัวแบบการวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงบน Social Media Platform

3. ขอบเขตการดำเนินงาน

1) ขอบเขตพื้นที่

การดำเนินงานครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการทำงานอยู่ที่การใช้โปรแกรม Zocial Eye และ Twitter API ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความเห็นออนไลน์ใน 3 แพลตฟอร์ม ได้แก่ Twitter YouTube และ Facebook

2) ขอบเขตเวลา

ช่วงเวลาที่ จะทำการศึกษา คือ เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่ ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 จนถึง สิงหาคม 2564

4. ระยะเวลาการดำเนินงาน

4 เดือน (กันยายน - ธันวาคม 2564)

5. ผลผลิต

- 1) รูปแบบ (pattern) ของเรื่องเล่า
- 2) ตัวแบบการวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดความรุนแรง
- 3) รูปแบบการสื่อสารที่นำไปสู่ความเสี่ยงความรุนแรง
- 4) ข้อเสนอแนะทางวิชาการและข้อเสนอแนะทางนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบและ/หรือชุดเรื่องเล่าที่ช่วยลดทอนความตึงเครียดทางการเมือง

6. ผู้ดำเนินโครงการ

1) อาจารย์ ดร.จุยรินทร์ แซ่จาง	สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยบูรพา
2) นายอภิเดช เตปิน	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3) นายปัญญา พรหมณ์แก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4) นางสาวกรรณิกาญจน์ การเนตร	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. กรอบการศึกษาเรื่องเล่าความรุนแรง

ในปี 1969 โยฮัน กัลตุง นักสังคมวิทยาชาวออร์เวย์เสนอกรอบแนวคิดความรุนแรงไว้สองประเภท ได้แก่ ความรุนแรงระดับบุคคลหรือความรุนแรงทางตรง (personal/indirect violence) ซึ่งมักจะเป็นความรุนแรงทางกายภาพที่มีผู้กระทำ การกระทำและผู้ถูกกระทำชัดเจน (subject-action-object) และความรุนแรงเชิงโครงสร้างหรือความรุนแรงทางอ้อม (structural/indirect violence) ที่ปรากฏในรูปแบบความอยุติธรรมทางสังคมหรือเหลื่อมล้ำทางสังคมนั่นเอง (Galtung, Violence, Peace, and Peace Research, 1969) ถึงแม้ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจะส่งผลกระทบในระดับบุคคลด้วย แต่ผู้ได้รับผลกระทบอาจไม่รับรู้ว่าเป็นเหยื่อของโครงสร้างทางสังคมหรือที่เรียกกันว่า “จิตสำนึกหลง” (false consciousness) (Engels, 1968 [1893]) (Lukács, 1972) จิตสำนึกหลงไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากกระบวนการที่เรียกกันว่า “ความรุนแรงทางวัฒนธรรม” (Cultural Violence) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดความรุนแรงที่กัลตุงเสนอเพิ่มเติมในภายหลังเพื่ออธิบายกระบวนการทำงานทางความคิดที่ส่งเสริมค่านิยมให้ความเหลื่อมล้ำดำรงอยู่ต่อไปได้ กัลตุงให้คำนิยาม “ความรุนแรงทางวัฒนธรรม” ไว้ว่า “แง่มุมใด ๆ ของวัฒนธรรมที่ถูกใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง” (Galtung, 1990, p. 291) เนื่องจากความรุนแรงทางวัฒนธรรมเป็นการทำงานในระดับอุดมการณ์ มันจึงมักปรากฏในปริณิถนาทางวัฒนธรรม เช่น สื่อ ภาษา ศิลปะ ศาสนา วิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์หรือกระบวนการทางสัญญาต่าง ๆ

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยได้หยิบยกเอาแง่มุมทาง “เรื่องเล่า” (narrative) ในวัฒนธรรมมาเพื่อใช้ในการศึกษากระบวนการสร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างผ่านเรื่องเล่าที่เหวี่ยงอยู่ในวัฒนธรรมนั้น ๆ ในแวดวงทฤษฎีการสื่อสารทางสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่า เรื่องเล่าไม่ได้ทำหน้าที่เป็นภาพแทนความจริงเท่านั้น แต่ยังประกอบสร้างความจริงอีกด้วย และเนื่องจากว่าไม่มีใครสามารถยืนอยู่นอกเหนือเรื่องเล่าเพื่อสังเกตการณ์มันอย่างไร้อคติได้ (Baker, 2006, p. 5) เรื่องเล่าจึงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างโลกและทำความเข้าใจสภาพการณ์ของโลกที่ล้อมรอบตัวเรา ท่ามกลางสถานการณ์ “ความขัดแย้ง” เรื่องเล่าที่เราเลือกรับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำความเข้าใจโลกรอบตัวเราจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อการทำความเข้าใจและ “เลือกข้าง” ความขัดแย้ง

ในงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยนำการจัดประเภทเรื่องเล่าในฐานะความรุนแรงทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างของนักกิจกรรมและที่ปรึกษาด้านสันติภาพของโลกเทย์เลอร์ โอ’คอนเนอร์ (O’Connor, 2020) มาดัดแปลงเพื่อจำแนกประเภทเรื่องเล่าที่คณะผู้วิจัยพบในชุดข้อมูลที่ดึงมาจากช่องทางออนไลน์ ได้แก่ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก ยูทูบและอินสตาแกรม

ตาราง 1 การจัดประเภทเรื่องเล่าที่ส่งเสริมความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง คัดแปลงจากตารางของเทย์เลอร์ โอ'คอนเนอร์

เรื่องเล่าในฐานะความรุนแรงทางวัฒนธรรม	
เรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง)	เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความอยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง)
1.1 ขยายการข่มขู่คุกคามให้ร้ายแรง	2.1 สร้างความสมเหตุสมผลให้การดำรงอยู่ของความไม่เท่าเทียมและความอยุติธรรมในระดับโครงสร้าง
1.2 สร้างศัตรู ลดทอนความเป็นมนุษย์ของศัตรูที่เล็งเป้าไว้	2.2 ทำให้มรดกความอยุติธรรมในระดับโครงสร้างดูคลุมเครือไม่ชัดเจน
1.3 โหมกระแสดินนิยมและโจมตีผู้วิจารณ์กระแสดินนิยม	2.3 บิดเบือนความรู้ของสาธารณชนต่อโครงสร้างหรือนโยบายที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม
1.4 ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง	2.4 ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักให้เป็นชายขอบของสังคม
1.5 กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง	2.5 ปฏิเสธมุมมองและคุณภาพของกลุ่มคนชายขอบ
1.6 บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน	2.6 ลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ และปิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือแพะรับบาป
	2.7 สร้างหรือเน้นย้ำภาพเหมารวมของกลุ่มคนชายขอบหรือกลุ่มใดๆ ก็ตาม
	2.8 โหมกระแสดินนิยม
	2.9 ส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ
	2.10 สื่อสารด้วยประทุษวาจาหรือแสดงความคับแค้นต่อความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรมและความเชื่อ

8. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์รูปแบบเรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของเรื่องเล่าบนสื่อสังคมออนไลน์ในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทย ช่วงเดือนตุลาคม 2563 - สิงหาคม 2564 และพัฒนาตัวแบบการวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

8.1 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูลสื่อสังคม (Social Media Data Analysis) (Staff, et al., 2016) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยยึดตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

ของการศึกษาเป็นหลัก เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางกรอบเรื่องเล่า (Narrative Framework) (Goffman, 1986) และสรุปผลการศึกษาและนำเสนอด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

8.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลสื่อสังคม (Social media data collection)

การวิเคราะห์ข้อมูลสื่อสังคม จำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนมากเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อสังคมโดยใช้เครื่องมือ Social Listening ที่สามารถกวาด (Crawling) ข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ ผ่านการกำหนดหัวข้อ (Topic) หรือ คำสำคัญ (Keyword) ที่ต้องการว่าถูกกล่าวถึง (Mention) หรือการมีปฏิสัมพันธ์ (Engagement) มากน้อยแค่ไหน เป็นต้น (Loespradit, 2021) เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสื่อสังคม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดกรอบการเก็บรวมข้อมูล คือ เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทย รอบใหม่ ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 จนถึง สิงหาคม 2564 ดังนี้

อย่างไรก็ตามในระยะแรกของการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ทดสอบเครื่องมือการวิจัยโดยใช้ 2 เหตุการณ์คือเหตุการณ์การชุมนุมวันที่ 10 สิงหาคม 2564 และวันที่ 20 สิงหาคม 2564 โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ตาราง 2 สรุปคำสำคัญที่ใช้ในการศึกษา

วันที่เกิดเหตุการณ์ชุมนุม	คำสำคัญ
16 ตุลาคม 2563	#ม็อบ16ตุลา
21 ตุลาคม 2563	#ม็อบ21ตุลา
29 ตุลาคม 2563	#ม็อบ29ตุลา
8 พฤศจิกายน 2563	#ม็อบ8พฤศจิกา
14 พฤศจิกายน 2563	#ม็อบ14พฤศจิกา
17 พฤศจิกายน 2563	#ม็อบ17พฤศจิกา
19 พฤศจิกายน 2563	#ม็อบ19พฤศจิกา
20 พฤศจิกายน 2563	#ม็อบ20พฤศจิกา
28 กุมภาพันธ์ 2564	#ม็อบ28กุมภา
20 มีนาคม 2564	#ม็อบ20มีนา
2 พฤษภาคม 2564	#ม็อบ2พฤษภา
7 สิงหาคม 2564	#ม็อบ7สิงหา
10 สิงหาคม 2564	#ม็อบ10สิงหา
20 สิงหาคม 2564	#ม็อบ20สิงหา

ตาราง 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลสื่อสังคมเพื่อใช้ในการทดสอบเครื่องมือการวิจัย

เงื่อนไขการเก็บข้อมูล	การชุมนุมวันที่ 10/8/21	การชุมนุมวันที่ 20/8/21
คำสำคัญ	#ม็อบ10สิงหา	#ม็อบ20สิงหา
ระยะเวลา	10 - 11 สิงหาคม 2564	20 - 21 สิงหาคม 2564
excluded keywords	ฝากร้าน, ขงตี่ราคาถูก, ขายของ, ขออนุญาต, น้องแมว, โดนัท, น้องหมา, ฝากน้อง, แมสแล้ว, ดูดวง, Netflix	
Platform	Twitter, YouTube, Facebook	
ภาษา	ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ	

เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้ว พบว่า #ม็อบ10สิงหา มีข้อมูลทั้งหมด 30,413 ข้อความ และ #ม็อบ20สิงหา มีข้อมูลทั้งหมด 3,484 ข้อความ

คณะผู้วิจัยจะจัดกระทำข้อมูลเบื้องต้นก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- แยกข้อความจากบัญชีผู้ใช้ที่เป็น “สำนักข่าว” และ “ผู้สื่อข่าว” ผ่านการใช้ฟังก์ชันตัวกรอง (Filter) เพื่อหาคำสำคัญ ได้แก่ TV, news, online, thai, ch, post, one, the, daily, morning, today, ข่าว, ออนไลน์, นิวส์ ระบุคำเฉพาะของสำนักข่าวที่มักปรากฏบ่อย ได้แก่ matichon, khaosod, mgronline, Kom, spring, mono, prachatai, nation, PPTV, amarin, tnn, udd, kapook, mthai, sanook, อีจัน
- เรียงลำดับ (Sort) ข้อความของทั้งฝั่งบัญชีผู้ใช้ทั่วไปและบัญชีผู้ใช้สำนักข่าวตามยอด Engagement
- ในส่วนบัญชีผู้ใช้ทั่วไป เลือก 150 ข้อความแรกที่มียอด Engagement สูงที่สุด
- ในส่วนบัญชีใช้สำนักข่าว เลือก 100 ข้อความแรกที่มียอด Engagement สูงที่สุด

8.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยนำการจัดประเภทเรื่องเล่าในฐานะความรุนแรงทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างของนักกิจกรรมและที่ปรึกษาด้านสันติภาพของโลกเทย์เลอร์ โอ'คอนเนอร์ (O'Connor, 2020) มาดัดแปลงเพื่อจำแนกประเภทเรื่องเล่า โดยใช้การลงรหัสข้อมูล (Coding scheme) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

ตาราง 4 คู่มือการลงรหัส

รหัสข้อมูล	ความหมาย
1. Justify	เรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง)
1A	ข้อความที่ขยายการข่มขู่คุกคามให้ร้ายแรง
1B	ข้อความที่มุ่งสร้างศัตรู ลดทอนความเป็นมนุษย์ของศัตรูที่เล็งเป้าไว้
1C	ข้อความที่โหมกระแสดินิยมและโจมตีผู้วิจารณ์กระแสดินิยม
1D	ข้อความที่ลดทอนหรือบิดเบ่งความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง

รหัสข้อมูล	ความหมาย
1E	ข้อความที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง
1F	ข้อความที่บิดเบือนภาษาเพื่อให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน
2. Promote	เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความอยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง)
2A	ข้อความที่สร้างความสมเหตุสมผลให้การดำรงอยู่ของความไม่เท่าเทียมและความอยุติธรรมในระดับโครงสร้าง
2B	ข้อความที่ทำให้มรดกความอยุติธรรมในระดับโครงสร้างดูคลุมเครือไม่ชัดเจน
2C	ข้อความที่บิดเบือนความรู้ของสาธารณชนต่อโครงสร้างหรือนโยบายที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม
2D	ข้อความที่ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม
2E	ข้อความปฏิเสธมุมมองและคุณภาพของกลุ่มคนชายขอบ
2F	ข้อความที่ลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ และปิดกั้นกลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือแพะรับบาป
2G	ข้อความที่สร้างหรือเน้นย้ำภาพเหมารวมของกลุ่มคนชายขอบหรือกลุ่มใดๆ ก็ตาม
2H	ข้อความที่ไหม้กระแสดินิยม
2I	ข้อความที่ส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดียวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ
2J	ข้อความที่สื่อสารด้วยประทุษวาจาหรือแสดงความคับแค้นต่อความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรมและความเชื่อ
3. Discourse	วาทกรรม
4. Comment	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ให้บันทึกประเภทของเรื่องเล่าในฐานะความรุนแรงทางวัฒนธรรมที่พบจากข้อความ โดยจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1. Justify จะพิจารณาเรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง)² 2. Promote จะพิจารณาเรื่องเล่าที่ส่งเสริมความอยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง)³ 3. Discourse จะพิจารณาปฏิบัติการทางวาทกรรมในข้อความดังกล่าว⁴

ตาราง 5 รายละเอียดตารางลงรหัสข้อมูล (Coding scheme)

ข้อความ	1. Justify		2. Promote		3. Discourse	4. Comment
	Code1	Keyword1	Code2	Keyword2	Keyword3	

² โดยบันทึกรหัส 1A – 1F ลงในช่อง Code1 และบันทึกคำจากข้อความที่มีนัยสำคัญตรงกับรหัสที่บันทึกลงในช่อง Keyword1

³ โดยบันทึกรหัส 2A – 2J ลงในช่อง Code2 และบันทึกคำจากข้อความที่มีนัยสำคัญตรงกับรหัสที่บันทึกลงในช่อง Keyword2

⁴ โดยบันทึกคำจากข้อความที่มีนัยสำคัญตรงกับรหัสที่บันทึกลงในช่อง Keyword3

8.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์รูปแบบเรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่” ใช้กระบวนการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) (Braun & Clarke, 2006) โดยกำหนดหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล (unit of analysis) คือ เนื้อหาของเรื่องเล่า เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์รูปแบบของเรื่องเล่าความรุนแรงบนสื่อสังคมออนไลน์ และการพัฒนาตัวแบบการวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงบนสื่อสังคมออนไลน์บนฐานการอธิบายได้ในเชิงคุณภาพ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อพัฒนารอบการศึกษาเรื่องเล่าความรุนแรง

ขั้นที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลสื่อสังคม พร้อมกับจัดกระทำกับข้อมูลเบื้องต้นตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการลงรหัส (coding) และการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ทำความคุ้นเคยกับข้อมูลและเริ่มตั้งประเด็นและที่น่าสนใจออกมาเพื่อใช้ในการทำตารางลงรหัสข้อมูล

(2) เริ่มลงรหัสข้อมูลในระยะแรก จาก 250 ข้อความแรกที่มียอด Engagement สูงที่สุด

(3) เริ่มหาแก่นสารหลัก (main theme) แก่นสารรอง (subtheme) โดยพิจารณารายละเอียด รวมถึงความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละรหัส

(4) การทบทวน theme โดยอาจจะพิจารณาให้สอดคล้องกับกรอบการวิเคราะห์เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

ขั้นที่ 4 นำชุดคำสำคัญที่ได้จากขั้นที่ 3 กลับไปกรอง (Filter) กับชุดข้อมูลทั้งหมดเพื่ออ่านและวิเคราะห์แก่นสาร (thematic analysis) เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญนั้นที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ทั้งหมด

ขั้นที่ 5 สรุปผลการศึกษา เพื่อนำเสนอรูปแบบการสื่อสารที่นำไปสู่ความเสี่ยงความรุนแรงรวมทั้งพัฒนาข้อเสนอแนะทางวิชาการและข้อเสนอแนะทางนโยบาย

9. ผลการศึกษา

จากการสำรวจเรื่องเล่า (narrative) ที่ผูกติดกับคำสำคัญของเหตุการณ์ชุมนุมแต่ละครั้งที่อยู่ในกรอบการศึกษาพบว่า เรื่องเล่าจากผู้ใช้งาน Twitter ไม่จัดอยู่ในกลุ่มเรื่องเล่าที่ส่งเสริมหรือสร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางตรงและทางอ้อม หรือที่เรียกอีกอย่างว่าความรุนแรงระดับบุคคลและความรุนแรงเชิงโครงสร้างตามคำนิยามของกัลตง ทั้งนี้ เรื่องเล่าจากผู้ใช้งาน Twitter ที่ติดแฮชแท็ก (#) ประจำเหตุการณ์ชุมนุมแต่ละครั้งมักเป็นคำหรือประโยคสั้นๆ ที่แสดงอารมณ์โกรธต่อสถานการณ์เฉพาะหน้าขณะนั้นหรือความรุนแรงที่รัฐกระทำต่อประชาชน อารมณ์โกรธที่ขับเคลื่อนปริมณฑลการเมืองเป็นแ่งมุ่มที่เคยมีผู้ศึกษามาแล้วบนฐานแนวคิดทฤษฎีผัสสาอารมณ์ (affect theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่พยายามอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมผ่าน

ตัวกระทำคือมนุษย์ที่มีความ “กลม” มากขึ้น กล่าวคือ งานศึกษาก่อนหน้านี้มักจะวิเคราะห์วาทกรรมหรือเรื่องเล่าโดยมีจุดหมายอยู่ที่วาทกรรมหรือเรื่องเล่าที่ “สมเหตุสมผล” ปราศจากการใช้อารมณ์ การประยุกต์แนวคิดทฤษฎีผู้สื่อสารมโนจึงเป็นการขยายกรอบอันคับแคบของความ “สมเหตุสมผล” ก่อนหน้านี้โดยเสนอว่าผู้สื่อสารมโนไม่ได้แยกจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลได้เสมอไป ในทางกลับกัน บางครั้งผู้สื่อสารมโนต่างหากที่ช่วยขับเคลื่อนวาทกรรมที่สมเหตุสมผล เช่น อารมณ์โกรธของมนุษย์ต่อความอยุติธรรมที่ประสบอาจผลักดันให้มนุษย์ลุกขึ้นมาสร้างความเปลี่ยนแปลง (Hoggett & Thompson, 2012, p. 4) อย่างไรก็ตาม ประเด็นอารมณ์ (หรือผู้สื่อสารมโน) ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองไม่อยู่ในขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยจึงไม่ขอขยายความเพิ่มเติมในประเด็นนี้ แต่จะนำเสนอข้อค้นพบที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษาแทน

ดังที่เกริ่นไว้ข้างต้น เรื่องเล่าจากผู้ใช้งาน Twitter ที่ติดแฮชแท็ก (#) ประจำเหตุการณ์ชุมนุมแต่ละครั้งไม่เข้าข่ายเรื่องเล่าที่ส่งเสริมสนับสนุนหรือสร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมในขณะเดียวกัน สื่อมวลชนกระแสหลักที่เคยอยู่ในรูปแบบสื่อเก่า (Old media เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์) และปัจจุบันได้ปรับตัวมาอยู่ในรูปแบบสื่อใหม่ (New media เช่น เว็บไซต์ เพจโซเชียลมีเดีย) ยังคงรักษาทักษะในฐานะผู้เผยแพร่วาทกรรมและเรื่องเล่าหลัก โดยเฉพาะวาทกรรมและเรื่องเล่าจากฝั่งผู้มีอำนาจจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการรายงานข่าวเหตุการณ์ชุมนุมของสื่อมวลชนบนแพลตฟอร์มสื่อใหม่อย่าง Twitter คณะผู้วิจัยค้นพบว่า หลัก ๆ แล้ว สื่อมวลชนเผยแพร่ชุดเรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง (1D ตามตาราง 3), กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง (1E), และบิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน (1F) นอกจากนี้ความรุนแรงทางกายภาพแล้ว สื่อมวลชนยังเผยแพร่เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นหลักด้วยข้อความที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักให้เป็นชายขอบของสังคม (2D), ปฏิเสธมุมมองและคุณภาพของกลุ่มคนชายขอบ (2E), ลดทอนความชอบธรรม ความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ และบิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือแพะรับบาป (2F), โหมกระแสชาตินิยม (2H), และส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ (2I)

ส่วนข้อความที่จัดอยู่ในประเภทที่เหลือปรากฏให้เห็นไม่บ่อยนักหรือไม่ปรากฏเลยในชุดข้อมูลที่ศึกษาทั้งจากผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไปและสื่อมวลชน ข้อความกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดเรื่องเล่าที่ขยายการข่มขู่คุกคามให้ร้ายแรง (1A), มุ่งสร้างศัตรู ลดทอนความเป็นมนุษย์ของศัตรูที่เล็งเป้าไว้ (1B), โหมกระแสชาตินิยมและโจมตีผู้วิจารณ์กระแสชาตินิยม (1C), สร้างความสมเหตุสมผลให้การดำรงอยู่ของความไม่เท่าเทียมและความอยุติธรรมในระดับโครงสร้าง (2A), ทำให้มรดกความอยุติธรรมในระดับโครงสร้างดูคลุมเครือไม่ชัดเจน (2B), บิดเบือนความรู้ของสาธารณชนต่อโครงสร้างหรือนโยบายที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม (2C), และสื่อสารด้วยประทุษวาจาหรือแสดงความคับแคบต่อความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรมและความเชื่อ (2J) สำหรับชุดเรื่องเล่าประเภทที่พบบ่อยในชุดข้อมูลที่ศึกษาจะสรุปเป็นข้อ ๆ แบ่งตามประเภทย่อยเรื่องเล่าที่สร้างความชอบ

ธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรง) และเรื่องเล่าที่ส่งเสริมความอยู่ดีธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง) ดังต่อไปนี้

9.1 เรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง)

จากกรอบการเก็บรวมข้อมูลเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่ ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 จนถึง สิงหาคม 2564 จำนวน 14 คำสำคัญ ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งทางเทคนิควิจัยและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ผลการศึกษาเรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง) พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 676,906 ข้อความ พบข้อความที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ จำนวน 30,342 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 4.48 โดยแบ่งเป็น 1) เรื่องเล่าที่ลดทอนหรือบิดเบือนความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง (1D) จำนวน 10,732 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.59 2) เรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง (1E) จำนวน 10,845 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 3) บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน (1F) จำนวน 8,765 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.29 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

9.1.1 เรื่องเล่าที่ลดทอนหรือบิดเบือนความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง (1D)

ในภาพรวมมีข้อความที่เป็นเรื่องเล่าที่ลดทอนหรือบิดเบือนความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงจำนวน 10,732 แบ่งเป็นผู้ใช้ทั่วไปจำนวน 9,961 ข้อความ และผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าวจำนวน 771 ข้อความ พบว่า ผู้ใช้ทั่วไปใช้คำว่า “สลายการชุมนุม” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.33 รองลงมาคือคำว่า “ยิงแก๊สน้ำตา” คิดเป็นร้อยละ 23.48 ในขณะที่คำว่า “กระชับพื้นที่” มีการถูกพูดถึงน้อยที่สุด (เมื่อเทียบกับคำอื่น) คิดเป็นร้อยละ 3.84 ในขณะที่ผู้ใช้งานที่เป็นสื่อหรือสำนักข่าว ใช้คำว่า “ยิงแก๊สน้ำตา” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.48 รองลงมาคือคำว่า “สลายการชุมนุม” คิดเป็นร้อยละ 26.46

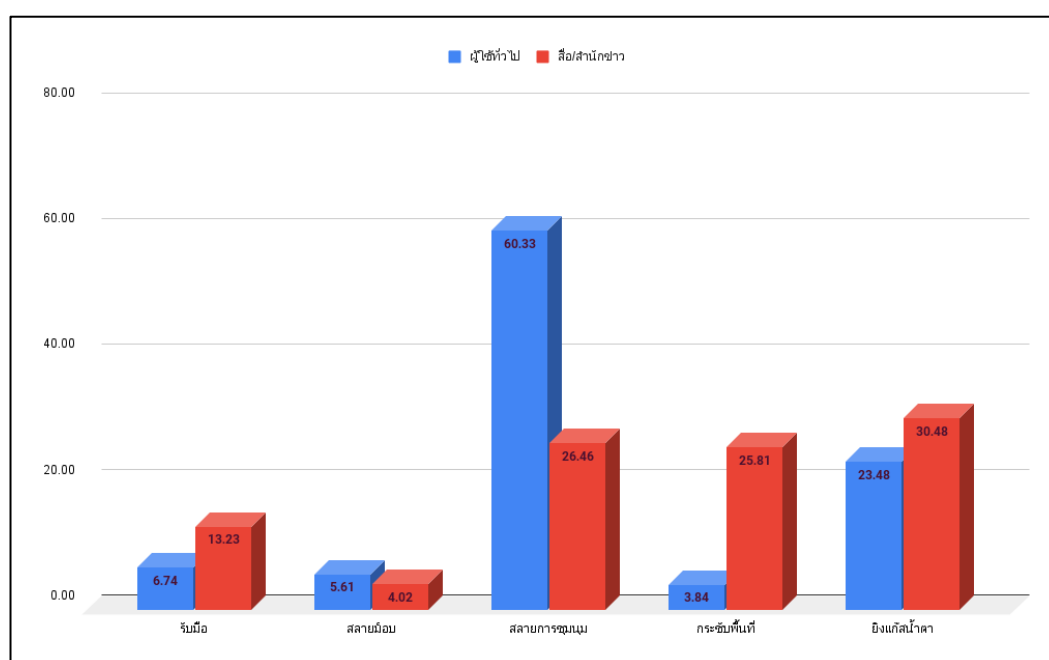
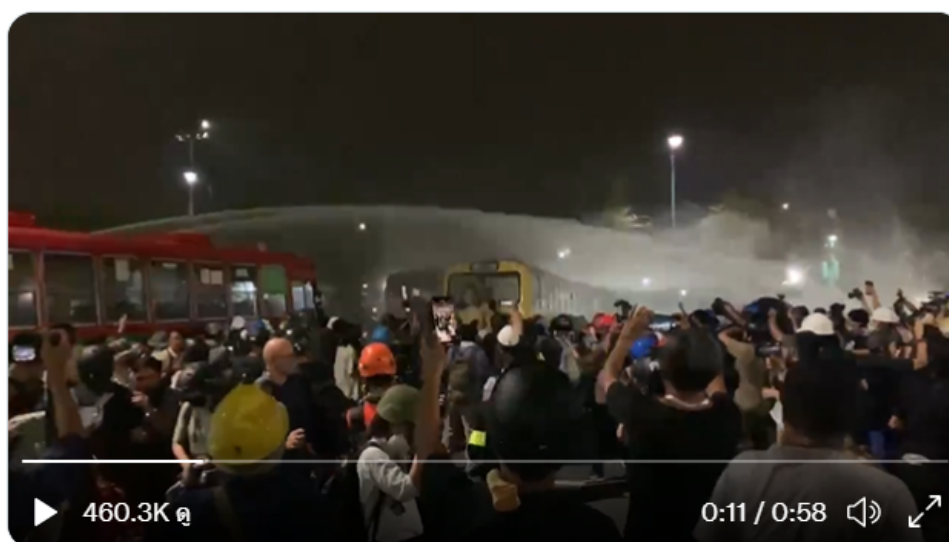

Figure 1 เปรียบเทียบเรื่องเล่าที่ลดทอนหรือบิดเบือนความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงระหว่างผู้ใช้ทั่วไปกับสื่อมวลชน

จากชุดข้อมูลที่ศึกษาพบว่า สื่อมวลชนเผยแพร่เรื่องเล่าที่ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดด้วยการหลีกเลี่ยงการพูดถึงผลกระทบที่ผู้ชุมนุมได้รับ เช่น การอ้างอิงถึงการใช้ความรุนแรงของรัฐต่อผู้ชุมนุมด้วยคำว่า “รับมือมือ” “สลายการชุมนุม” “สลายมือ” ที่ลดทอนการใช้ความรุนแรงของรัฐให้เหลือเพียงการ “รับมือ” หรือการ “สลาย” การรวมกลุ่มกันของประชาชนโดยไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรืออาการบาดเจ็บใด ๆ จากมุมมองของผู้รับมือและผู้สลาย โดยปราศจากการรายงานเหตุการณ์จากมุมมองฝั่งผู้ชุมนุมว่าผลกระทบที่ได้รับการ “รับมือ” และ “สลาย” นั้นมีอะไรบ้าง ทั้งนี้ การลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดทางกายภาพด้วยชุดเรื่องเล่า “สลายการชุมนุม” หรือ “สลายมือ” ที่สื่อมวลชนใช้ยังถูกผลิตซ้ำโดยผู้ใช้งานทั่วไปอย่างไม่รู้ตัว ทว่า ในขณะเดียวกัน ผู้ใช้งานทั่วไปก็มีการหักล้างการนำเสนอเหตุการณ์และเรื่องเล่าที่ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงจากสื่อมวลชนด้วยการแชร์ภาพและคลิปวิดีโอพร้อมเสียงของวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563 และวันที่ 2 พฤษภาคม 2564 เป็นต้น ที่บันทึกภาพเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงของตำรวจควบคุมฝูงชนต่อประชาชนในขณะที่เกิดขึ้นจริง คลิปเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเรื่องเล่าหักล้าง (Counternarrative) เรื่องเล่าข้างเดียวของฝั่งผู้มีอำนาจด้วยการเติมเสียงที่ขาดหายไปจากเรื่องเล่าที่สื่อมวลชนนำเสนอ

รูป 1 ภาพจากคลิปเหตุการณ์ 8 พฤศจิกายน 2563

รูป 2 ภาพจากเหตุการณ์ 2 พฤษภาคม 2564

การรายงานแถลงการณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ไม่เคยใช้กำลัง” แบบคำต่อคำก็ทำงานในลักษณะคล้ายกัน ถึงแม้ว่าพลเอกประยุทธ์จะแถลงถ้อยคำดังกล่าวจริง แต่การรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากมุมมองของผู้ถืออำนาจเหนือกว่าอย่างเห็นได้ชัดในกรณีนี้โดยไม่มีการรายงานข้อเท็จจริงจากภาคสนามประกอบไม่เพียงลดทอนหรือบิดเบี่ยงความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง แต่ยังผลิตซ้ำเรื่องเล่าจากฝั่งผู้มีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้ ยังมีการรายงานเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงของรัฐด้วยคำดังต่อไปนี้ ได้แก่ “กระชับพื้นที่” “ดำเนินการตามมาตรการต่อไป” “ตำรวจยิงแก๊สน้ำตาหลายลูก ควันตลอบอบอวลเป็นกลุ่มก้อน” ตัวอย่างแรกและตัวอย่างที่สามมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ “กระชับพื้นที่” ลดทอนการปราบปรามที่ใช้ความรุนแรงให้เหลือเพียงการ “กระชับ” และบิดเบี่ยงเหยื่อความรุนแรงคือ ผู้ชุมนุมให้เหลือเพียงความรุนแรงต่อพื้นที่ซึ่งเป็นวัตถุไร้ชีวิตที่ไม่สามารถรู้สึกถึงความเจ็บปวดได้ (ประเด็นนี้จะกล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อ 9.2) ส่วน “ตำรวจยิงแก๊สน้ำตาหลายลูก ควันตลอบอบอวลเป็นกลุ่มก้อน” บิดเบี่ยงความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงด้วยการไม่กล่าวถึงเป้าการยิงที่เป็นมนุษย์ เพราะเป็นการยิง “แก๊สน้ำตา” ไม่ใช่คน และบิดเบี่ยงผลกระทบต่อเหยื่อความรุนแรงให้เหลือเพียงผลกระทบต่อพื้นที่ คือ “ควันตลอบอบอวลเป็นกลุ่มก้อน” สำหรับตัวอย่างที่สอง “ดำเนินการตามมาตรการต่อไป” เป็นการใช้ภาษาแบบเข้ารหัส (Coded language) แทนการใช้คำที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เช่น ยกระดับความรุนแรงในการปราบปรามผู้ชุมนุม เป็นต้น

9.1.2 เรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง (1E)

ในภาพรวมมีเรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรงจำนวน 10,845 ข้อความ โดยแบ่งเป็นผู้ใช้ทั่วไปจำนวน 10,072 ข้อความ และผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าว

จำนวน 773 ข้อความ พบว่า ผู้ใช้ทั่วไปใช้คำว่า “มีอาวุธ” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.31 รองลงมาร้อยละ 18.34 คือคำว่า “ทำลาย” และคำที่พบน้อยที่สุด (เมื่อเทียบกับคำอื่น) คือคำว่า “ผิดกฎหมาย” คิดเป็นร้อยละ 5 ในขณะที่ผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนผลิตซ้ำคำว่า “สมรภูมิ” สูงถึงร้อยละ 58.34 รองลงมาคือคำว่า “ขว้าง” และ “ทำลาย” คิดเป็นร้อยละ 13.71 และ 13.45 ตามลำดับ

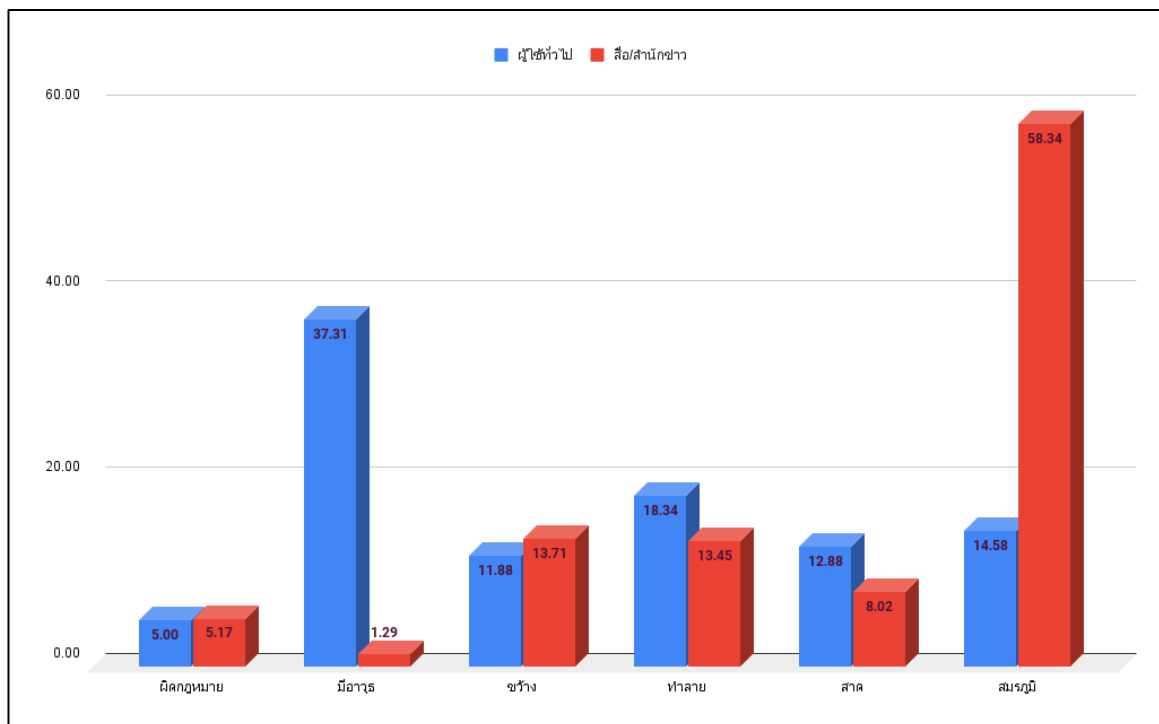

Figure 2 เปรียบเทียบเรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรงระหว่างผู้ใช้ทั่วไปกับสื่อมวลชน

การทำงานของเรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรงมีลักษณะคล้ายเรื่องเล่าที่ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง คือการผลิตซ้ำและส่งต่อมุมมองของผู้มีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียว เช่น การรายงานการใช้ความรุนแรงของตำรวจควบคุมฝูงชนว่าเป็นการ “ป้องกันเหตุร้าย” ซึ่งได้คาดโทษการชุมนุมแล้วว่าเป็นเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ชุมนุมว่า “ผิดกฎหมาย” “ทำผิดบานปลาย” หรือการรายงานว่าผู้ชุมนุมมี “อาวุธ” ถึงแม้ว่าฝ่ายตำรวจก็มีอาวุธเช่นกัน และยังเป็นอาวุธโดยสภาพ ไม่ใช่เพียงแค่อาวุธโดยการใช้งานดังเช่นที่ผู้ชุมนุมหยิบจับมาใช้เฉพาะหน้า สื่อมวลชนยังรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมองจากมุมมองตำรวจเป็นหลัก เช่น ผู้ชุมนุม “ขว้างปาขวดน้ำ” “ทำลายรถฉีดน้ำ” “สาดสี” ต่าง ๆ แต่ไม่มีการรายงานลักษณะเดียวกันนี้จากมุมมองของผู้ชุมนุม การรายงานในลักษณะนี้ส่งผลต่อการรับรู้ลำดับเหตุการณ์ด้วย กล่าวคือ ผู้ชุมนุมถูกวาดภาพให้เป็น “ผู้กระทำ” แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยปราศจากสิ่งยั่วยุใด ๆ เสมือนเป็นตัวแสดงที่ไร้เหตุผล กระทำการจากการขาดสติเพียงอย่างเดียว เหตุการณ์ชุมนุมที่พบลักษณะการรายงานประเภทนี้เป็นจำนวนมากคือ เหตุการณ์ชุมนุมเขตดินแดง ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2564 ด้วยการสร้างภาพเขตดินแดงให้เทียบเท่ากับ “สมรภูมิ” เมื่อเขตดินแดงกลายเป็นสมรภูมิแล้ว การบุกรุกเขตดินแดงของหน่วยควบคุมฝูงชนหรือ คส. จึงถูกบิดเบือนให้เทียบเท่ากับ “ปฏิบัติการ” ในยามสงครามที่การต่อต้านความรุนแรงถูกระงับไว้ชั่วคราว ในที่นี้ การใช้ความรุนแรงจึงไม่ใช่เรื่องที่ขัดต่อศีลธรรมหรือ

มนุษย์ธรรมดาดังเช่นในสภาวะ “สงบสุข” อีกต่อไป แต่เป็นขั้นตอนที่ “จำเป็น” เพื่อนำไปสู่การสร้าง “ความสงบสุข” ในภายภาคหน้า การสร้างภาพเขตดินแดงให้เทียบเท่ากับสมรภูมียังสอดคล้องกับการผลิตภาพจำของผู้ชุมนุมในเขตดินแดงว่าเป็นวัยรุ่นที่มาก่อความเดือดร้อนวุ่นวาย จึงต้องมีการสลายปราบปรามเพื่อนำความสงบสุขกลับคืนมาอีกครั้ง นอกจากนี้ การจัดวางเขตดินแดงให้เทียบเท่าสมรภูมียังเป็นการบิดเบือนสภาวะที่ไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจระหว่างตำรวจควบคุมฝูงชนและผู้ชุมนุม การใช้คำว่า “สมรภูมิ” ในสภาวะสงครามมีนัยยะว่าคู่กรณีสงครามทุกฝ่ายมีกองทัพอาวุธเหมือนกันและโจมตีโต้ตอบกันไปมา และเมื่อเขตดินแดงซึ่งเป็นเขตที่อยู่อาศัยและทำมาหากินของประชาชนถูกจัดวางให้มีสถานะภาพเป็นสมรภูมิแล้ว ประชาชนที่อยู่อาศัยและทำมาหากินในเขตดินแดง รวมทั้งผู้ชุมนุมจึงได้เปลี่ยนสถานะกลายเป็นคู่กรณีสงครามที่มีกำลังพลและอาวุธเทียบเท่าหรือมากกว่าตำรวจควบคุมฝูงชน ไปโดยปริยาย

9.1.3 เรื่องเล่าที่บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน

(1F)

โดยภาพรวมมีเรื่องเล่าที่บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน จำนวน 8,765 ข้อความ โดยแบ่งเป็นผู้ใช้ทั่วไปจำนวน 7,769 ข้อความ และผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าว จำนวน 996 ข้อความ พบว่า ผู้ใช้ทั่วไปใช้คำว่า “ปะทะ” ในการเล่าเรื่องความรุนแรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.62 รองลงมาคือคำว่า “ยิงแก๊สน้ำตา” คิดเป็นร้อยละ 30.11 สอดคล้องกับผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าวที่ใช้คำว่า “ปะทะ” มากที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 43.07 รองลงมาคือคำว่า “ยิงแก๊สน้ำตา” คิดเป็นร้อยละ 23.59

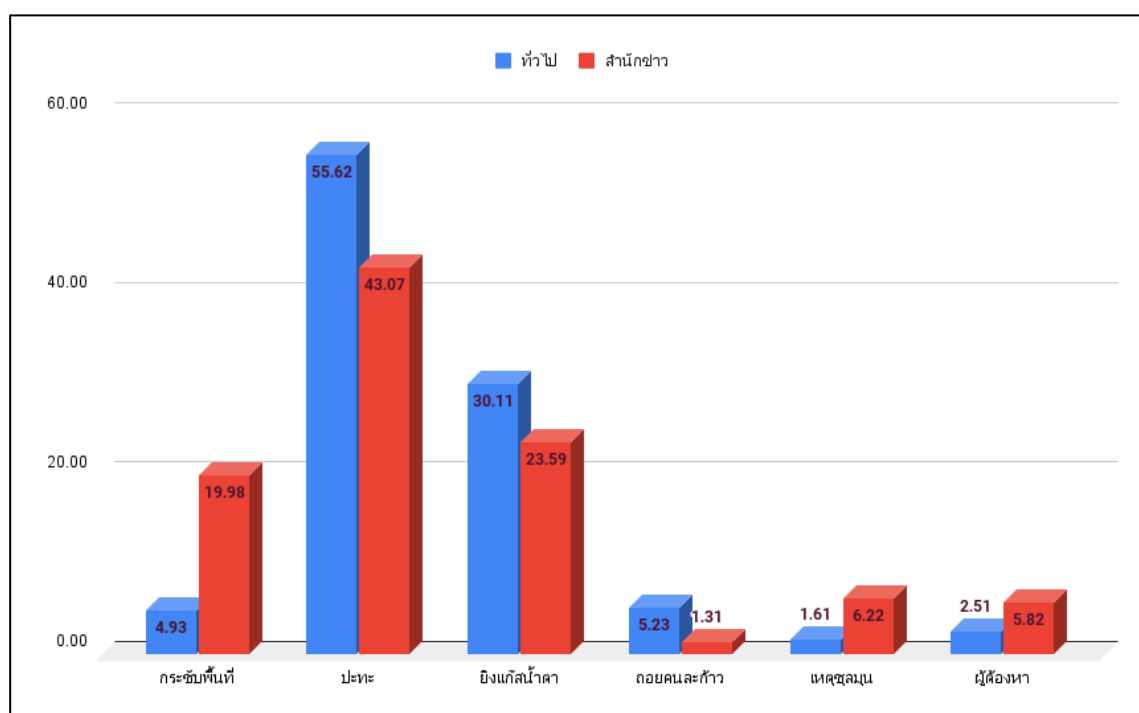

Figure 3 เปรียบเทียบเรื่องเล่าที่บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจนระหว่างผู้ใช้ทั่วไปกับสื่อมวลชน

เรื่องเล่าประเภทนี้มีลักษณะร่วมกับเรื่องเล่าประเภท 1D และ 1E อาจกล่าวได้ว่า เรื่องเล่าที่ลดทอนหรือปิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงหรือเรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุความรุนแรงนั้นมักจะทำงานควบคู่ไปกับการบิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน เช่น รายงานการให้สัมภาษณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อกล่าวถึงมือบราซประสงค์ ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2563 (ซึ่งเป็นเหตุการณ์ชุมนุมครั้งแรกล่าสุดที่คณะผู้วิจัยเลือกหยิบมาศึกษา) ว่า “อย่าทำหยาบจากราช ไม่อยากดำเนินคดีกับใคร” ถึงแม้ว่าใจความสำคัญของประโยคนี้จะเป็นการข่มขู่ประชาชนผู้มาชุมนุมว่าอาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว หนทางเดียวที่ผู้ชุมนุมจะได้รับอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตคือความรุนแรงจากรัฐ เนื่องจากรัฐเป็นตัวแสดงที่ผูกขาดการใช้ความรุนแรง “อย่างชอบธรรม” แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ประโยคนี้ไม่จัดอยู่ในประเภทขยายการข่มขู่คุกคามให้ร้ายแรง (1A) เพราะสื่อเลือกที่จะนำเสนอบทสัมภาษณ์ของพลเอกประยุทธ์แบบคำต่อคำ โดยปราศจากการตีแผ่นัยยะที่แฝงเร้นอยู่ในคำพูดของพลเอกประยุทธ์ ในกรณีนี้ การเผยแพร่คำให้สัมภาษณ์ของพลเอกประยุทธ์แบบคำต่อคำจึงเทียบเท่ากับการบิดเบือนหรือลดทอนความรุนแรงที่แฝงอยู่ในชุดคำพูดเหล่านั้น

การเรียกร้องให้แต่ละฝ่าย “ถอยคนละก้าว” ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาก็จัดอยู่ในเรื่องเล่าที่บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจนเช่นกัน เพราะการเรียกร้องให้ผู้ชุมนุม “ถอยคนละก้าว” ด้วยเป็นการปิดบังความไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจระหว่างผู้ชุมนุมและรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และยังเป็นการกลบเกลื่อนความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่รัฐเป็นผู้กระทำจนเป็นจุดชนวนที่นำไปสู่การชุมนุม การถอยคนละก้าวในความหมายของพลเอกประยุทธ์จึงเป็นการสร้างเงื่อนไขว่า ถ้าประชาชนหยุดชุมนุม รัฐก็จะหยุดใช้ความรุนแรงเพื่อปราบปรามผู้ชุมนุม ทั้งนี้ การหยุดใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุมไม่ได้เป็นเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างแต่อย่างใด นอกจากบทสัมภาษณ์พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่สื่อมวลชนเป็นเพียงกระบอกเสียงให้แล้ว สื่อมวลชนยังมีบทบาทในการสร้างเรื่องเล่าประเภทนี้เองด้วยการอ้างอิงถึงเหตุการณ์ความรุนแรงว่าเป็น “เหตุชุมนุม” และเรียกการใช้ความรุนแรงของตำรวจควบคุมฝูงชน ว่าเป็นเพียงการ “การผลักดันให้ล่าถอย” เท่านั้น

9.2 เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง)

จากการรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่ ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 จนถึง สิงหาคม 2564 จำนวน 14 คำสำคัญ ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งทางเทคนิควิจัยและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ผลการศึกษาเรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง) พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 676,906 ข้อความ พบข้อความที่ส่งเสริมความยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง) จำนวน 59,288 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 8.76 โดยแบ่งเป็น 1) เรื่องเล่าที่ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม (2D) ปฏิเสธมุมมองและคุณูปการของกลุ่มคนชายขอบและลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ (2E) และบิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือเป็นแพะรับบาป (2F) จำนวน 17,191 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ

ละ 2.54 และ 2) เรื่องเล่าที่โหมกระแสดชาตินิยม (2H) และส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ จำนวน 42,097 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 6.22

เนื่องจากเรื่องเล่าที่ส่งเสริมความอยู่ดีธรรมและความไม่เท่าเทียมมักจะทำนาร่วมกันในสามระดับไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม (2D) ปฏิเสธมุมมองและคุณูปการของกลุ่มคนชายขอบ (2E) และลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ และปิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือเป็นแพะรับบาป (2F) ตัวอย่างที่จะยกดังต่อไปนี้จึงจะอภิปรายการทำงานของชุดเรื่องเล่าทั้งสามระดับควบคู่กันไป

9.2.1 เรื่องเล่าที่ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม (2D) ปฏิเสธมุมมองและคุณูปการของกลุ่มคนชายขอบและลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ (2E) และปิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็น “อาชญากร” หรือเป็นแพะรับบาป (2F)

ในภาพรวมมีเรื่องเล่าที่ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม ปฏิเสธมุมมองและคุณูปการของกลุ่มคนชายขอบและลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ และปิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็นอาชญากรหรือเป็นแพะรับบาป จำนวน 21,606 ข้อความ โดยแบ่งเป็น ผู้ใช้ทั่วไป จำนวน 20,768 ข้อความ และผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าว จำนวน 838 ข้อความ พบว่า กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไปใช้คำว่า “สลายการชุมนุม” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาร้อยละ 25.27 และ 23.89 คือคำว่า “เยาวชน” และ “จับกุม” ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนใช้คำว่า “เยาวชน” สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.44 รองลงมาคือคำว่า “จับกุม” และ “สลายการชุมนุม” คิดเป็นร้อยละ 25.18 และ 24.94 ตามลำดับ

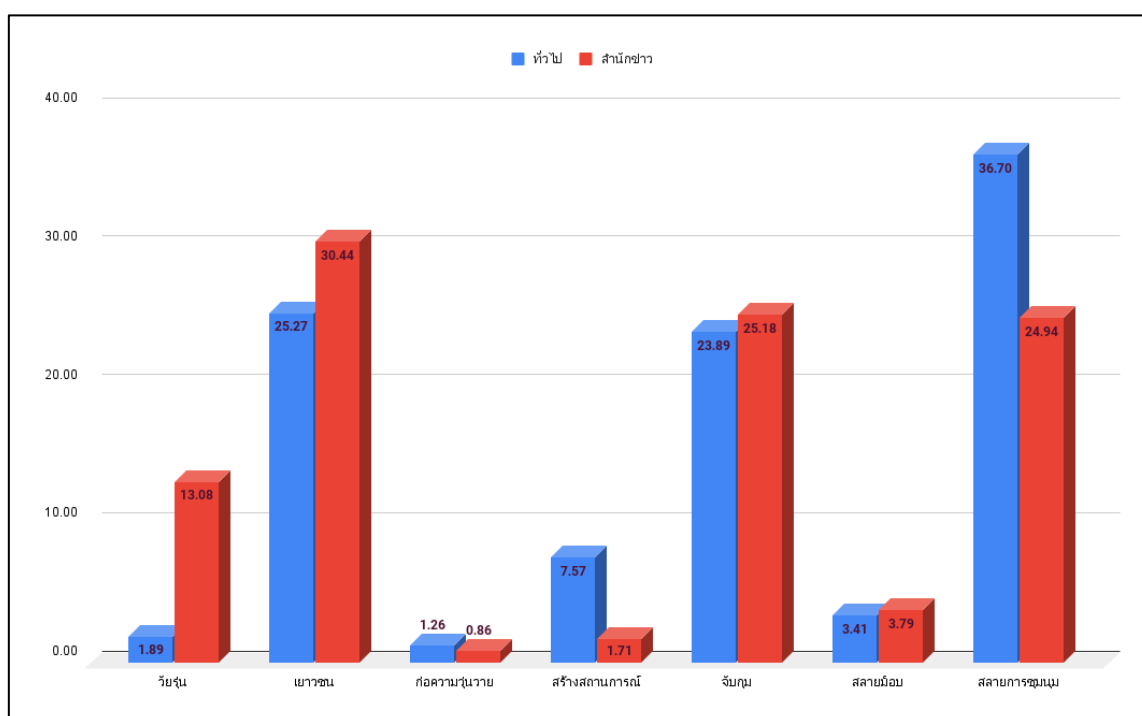

Figure 4 เปรียบเทียบเรื่องเล่าที่ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบของสังคม ปฏิเสธมุมมองและคุณูปการของกลุ่มคนชายขอบและลดทอนความชอบธรรม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนชายขอบ และปิดให้กลุ่มคนชายขอบเป็นอาชญากรหรือเป็นแพะรับบาประหว่างผู้ใช้ทั่วไปกับสื่อ

เรื่องเล่าลักษณะข้างต้นพบบ่อยในการรายงานเหตุการณ์ชุมนุมเขตดินแดงวันที่ 20 สิงหาคม 2564 ซึ่งเน้นย้ำภาพความเป็นวัยรุ่นของผู้ชุมนุมด้วยการอ้างอิงถึงผู้ชุมนุมด้วยคำศัพท์ เช่น “วัยรุ่น” “โจ้” คำศัพท์เหล่านี้ไม่ได้เป็นกลางทางความหมาย แต่ทว่าแฝงไปด้วยนัยยะแห่งการลดทอนและการตัดสินคุณค่า เนื่องจากแต่ไหนแต่ไรมา สื่อมวลชนมักจะเน้นนำเสนอภาพแทนวัยรุ่นในฐานะกลุ่มประชากรที่ถูกชี้นำด้วยอารมณ์และไม่ใช้เหตุผล การนำเสนอข่าววัยรุ่นในสื่อมวลชนที่เน้นกรณีขู่ออาชญากรรม (อาชญากรรมโดยเยาวชน) มากกว่าอาชญากรรมต่อเยาวชนยิ่งตอกย้ำความเป็นวัยรุ่นในฐานะวัยแห่งการสร้างความคิดตรรกะ วุ่นวายและวัยแห่งการก่ออาชญากรรม ซึ่งมีที่มาจากการถูกชี้นำด้วยอารมณ์และไม่ใช้เหตุผล การรับมือปัญหา “วัยรุ่น” เหล่านี้แม้แต่ในวงวิชาการจึงเน้นที่การเพิ่มความเข้มข้นของมาตรการทางกฎหมายและมาตรการบังคับควบคุมเพื่อป้องกันการกระทำความผิด เหล่านี้ทำให้วาทกรรมวัยรุ่นมีปัญหากลายเป็นเรื่องเล่าหลักที่เชื่อมโยงและผูกพันอยู่กับภาพจำของความเป็นวัยรุ่น ถึงแม้จะมีงานวิจัยที่ยืนยันว่า สมองส่วนการใช้เหตุผลเพื่อการคำนึงถึงผลลัพธ์ในระยะยาวของวัยรุ่นจะยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ จึงเป็นเหตุให้วัยรุ่นมักตัดสินใจโดยการใช้ความรู้สึกนำเป็นหลัก (American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 2016) แต่ลักษณะการทำงานของสมองวัยรุ่นไม่ได้เป็นปัจจัยตัดสินเพียงประการเดียวที่ชี้นำพฤติกรรมของวัยรุ่น วาทกรรมวัยรุ่นมีปัญหาจึงมีปัญหาคู่ในตัวเอง เพราะในสื่อมวลชนไม่เคยปรากฏคำอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นในหมู่วัยรุ่นแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อผนวกภาพแทนวัยรุ่นเข้ากับภาพแทนชนชั้นล่างที่มีสถานภาพชายขอบแต่เดิมแล้ว ความชอบธรรมของกลุ่มนี้จึงยิ่งลดน้อยลงไปอีก

การนำเสนอข่าวเหตุการณ์ชุมนุมเขตดินแดงที่มีวัยรุ่นเขตดินแดงเข้าร่วมเป็นหลักของสื่อมวลชนอาศัยการผลิตซ้ำภาพจำวัยรุ่นในฐานะวัยแห่งการก่อปัญหาและภาพจำชนชั้นล่างในฐานะกลุ่มประชากรส่วนเกินของสังคม (surplus population) เพื่อปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักให้เป็นชายขอบและลดทอนความชอบธรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้น วิธีการรับมือกลุ่มคนชายขอบโดยเฉพาะชนชั้นล่างของสังคมที่รัฐใช้มักจะเน้นการทำให้สถานภาพชายขอบกลายเป็นอาชญากรรม การดึงภาพจำวัยรุ่นมาผนวกกับการรับรู้ของสาธารณชนต่อความเป็นชายขอบจึงเป็นเรื่องเล่าที่ปฏิเสธตัวตนของกลุ่มคนชายขอบวัยรุ่นชนชั้นล่างเหล่านี้ได้อย่างทรงพลัง และปิดบังประสบการณ์ความเป็นชายขอบได้อย่างแนบเนียน ในสถานการณ์นี้ วัยรุ่นชนชั้นล่างจึงถูกผลักให้กลายเป็น “อาชญากร” ของสังคมไปแล้วโดยปริยาย ซึ่งคำศัพท์ที่สื่อมวลชนเลือกใช้ เช่น คำว่า “วัยรุ่น” “โจ้” เพื่ออ้างอิงถึงเยาวชนกลุ่มนี้ก็ปรากฏเป็นจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญและสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินคุณค่าไปแล้วเช่นกัน จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีเพียงสำนักข่าวสองสำนักเท่านั้น ได้แก่ Voice TV และ Mono29news ที่อ้างอิงถึงวัยรุ่นด้วยคำว่า “เยาวชน” ซึ่งเป็นคำที่ยังไม่ถูกด้อยค่า ในขณะที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่ใช้เฉพาะคำว่า “วัยรุ่น” หรือ “โจ้” ส่วนผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไปอ้างอิงถึงวัยรุ่นกลุ่มนี้ด้วยคำว่า “เยาวชน” เป็นหลัก ความแตกต่างของการเลือกใช้คำระหว่างสื่อมวลชนและผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไปในกรณีนี้จึงมีนัยยะสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ การรายงานสถานการณ์ในเขตดินแดงว่าเป็นการ

“ก่อความวุ่นวาย” “สร้างสถานการณ์” “สร้างความเสียหาย” การเรียกวัยรุ่นชนชั้นล่างเขตดินแดงที่ออกมามีส่วนร่วมในการแสดงออกความไม่พึงพอใจต่อรัฐว่าเป็น “ผู้ต้องหา” “ผู้กระทำความผิด” ซึ่งคาดโทษวัยรุ่นกลุ่มนี้เรียบร้อยแล้ว หรือการเน้นรายงานข่าวที่วัยรุ่นชนชั้นล่างเขตดินแดงประดิษฐ์ระเบิดไปป์บอมบ์หรือสบูยา (ไม่ว่าประเด็นเหล่านี้จะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ก็ตาม) เหล่านี้เป็นเรื่องเล่าเพื่อหนุนเสริมภาพจำของวัยรุ่นในฐานะผู้ก่อความเดือดร้อนและมีแนวโน้มจะถูกชักจูงเข้าสู่การก่ออาชญากรรม ถึงแม้จะมีวัยรุ่นบางส่วนที่มีส่วนร่วมเพราะความคึกคะนองหรือ “ตามเพื่อน” แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ผลกระทบของความรุนแรงเชิงโครงสร้างต่อกลุ่มนี้ร้ายแรงกว่าผลกระทบต่อชนชั้นกลาง

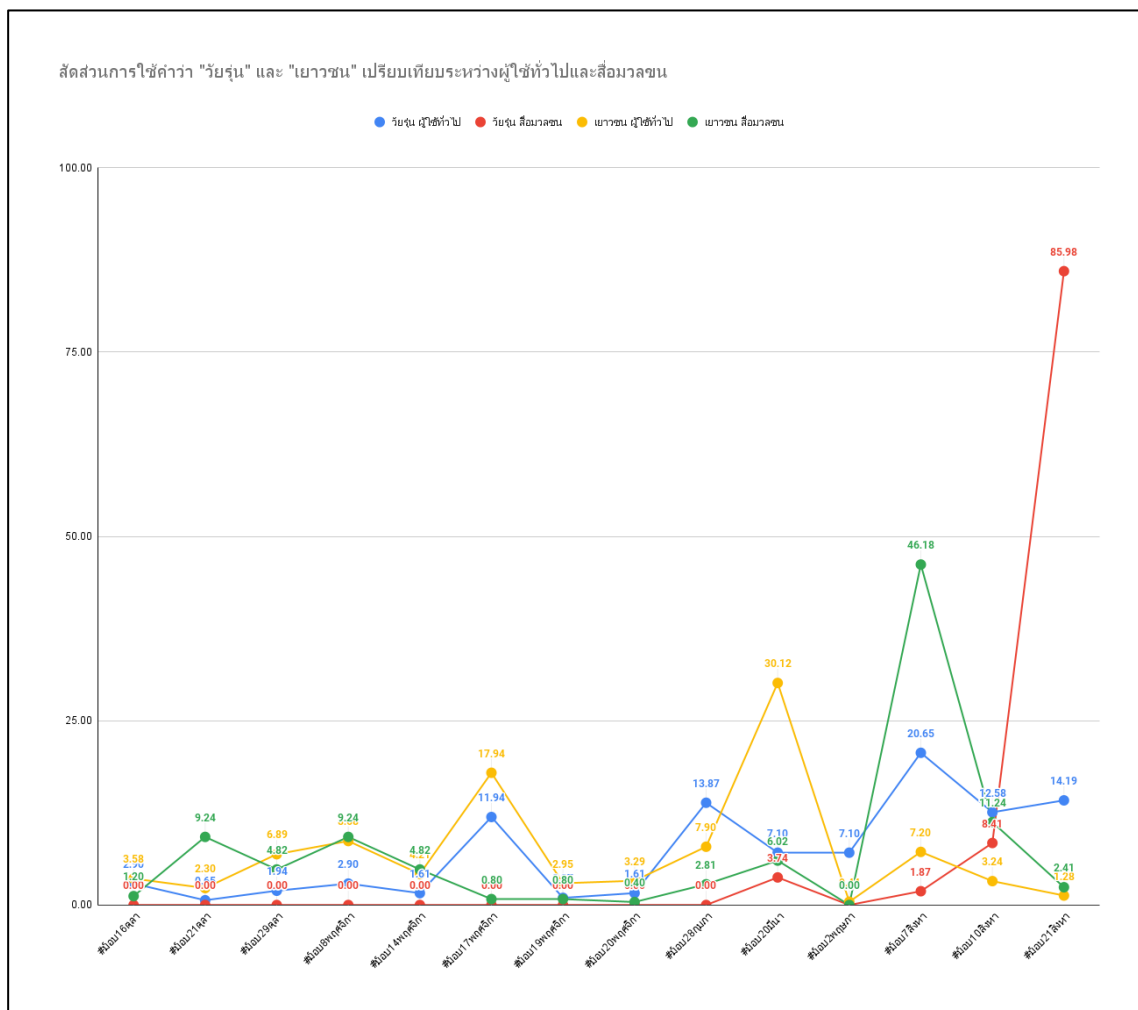

Figure 5 สัดส่วนการใช้คำว่า "วัยรุ่น" และ "เยาวชน" เปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้ทั่วไปและสื่อมวลชน

ชุดคำอื่น ๆ ที่พบบ่อยในการนำเสนอเหตุการณ์ชุมนุมเขตดินแดงของสื่อมวลชน ได้แก่ กระชับพื้นที่ ชิงพื้นที่ ยึดพื้นที่ เคลียร์พื้นที่ ควบคุมพื้นที่หรือทวงคืนพื้นที่ เมื่อเทียบกับผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไป ที่ไม่ได้ใช้คำเหล่านี้เลยในวันที่ 20 สิงหาคม 2564 เป็นที่น่าสนใจว่าการกระทำความรุนแรงของตำรวจควบคุมฝูงชน ต่อผู้ชุมนุม (subject-action-object) คือการไล่ยิงผู้ชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตาและกระสุนยางถูกกลดทอนให้เหลือเพียงการกระทำต่อพื้นที่ซึ่งเป็นวัตถุอนินทรีย์ การเลือกใช้คำเหล่านี้จึงมีผลในการบิดเบือนและปกปิดความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรงทางตรงและเชิงโครงสร้าง ที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นคือ เรื่องเล่าที่ส่งเสริมวาทกรรมกระชับพื้นที่ เคลียร์พื้นที่ ควบคุมพื้นที่หรือทวงคืนพื้นที่สัมพันธ์กับการกดทับประชาธิปไตยโดยตรง

ในยุคปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่มีอิทธิพลครอบงำการเมืองการปกครองและสังคม พื้นที่สาธารณะ (public space) จำนวนมากถูกแปลงให้เป็นทรัพย์สินของเอกชน และกลายเป็นสถานที่ที่ต้องห้ามสำหรับการรวมตัวกันของชนชั้นล่างหรือกลุ่มคนชายขอบ ในแง่นี้ อาจกล่าวได้ว่า การสูญหายไปของพื้นที่สาธารณะเป็นสัญญาณแห่งความเสื่อมถอยของประชาธิปไตย เพราะพื้นที่สาธารณะเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างวาระส่วนตัวกับวาระการเมือง (the personal to the political) หรือดังที่นักรัฐศาสตร์ จอห์น พาร์กินสันกล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตยจำเป็นต้องใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการแสดงออก (Parkinson, 2012, p. 4) คำถามที่ว่า “ใคร” สามารถเข้าถึงพื้นที่สาธารณะได้ “เมื่อไหร่” เพื่อ “ทำอะไร” จึงสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาธิปไตยได้

ท่ามกลางความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ ชนชั้นล่างหรือกลุ่มคนชายขอบในทางเศรษฐกิจมักจะถูกกีดกันออกจากพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้เป็นประชากรเสรีนิยมใหม่ (neoliberal subject) (Houghton, 2019) ตามอุดมคติของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ที่กำหนดเงื่อนไขว่าประชากรเสรีนิยมใหม่ที่ดีย่อมต้องใช้พื้นที่สาธารณะในฐานะ “ผู้บริโภค” เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อต่อต้านสถานะที่เป็นอยู่ (Status Quo) เพื่อแสดงออกถึงความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม หรือแม้แต่เพื่อปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์เฉย ๆ โดยไม่ได้เกิดคุณค่าใด ๆ ทางเศรษฐกิจ (Phadke, Ranade, & Khan, 2009) จึงผุดเงื่อนไขการใช้พื้นที่สาธารณะของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่นี้ และเป็นเหตุให้รัฐต้องเข้ามาควบคุมจัดการเพื่อ “กระชับ” “เคลียร์” “ควบคุม” และ “ทวงคืน” พื้นที่สาธารณะ การแทรกแซงของรัฐในรูปแบบนี้ไม่เพียงเป็นการกดทับการใช้สิทธิทางประชาธิปไตยของกลุ่มคนชายขอบ แต่ยังเป็นการทำให้กลุ่มคนเหล่านี้หายไปจากพื้นที่สาธารณะเพื่อปกปิดความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่รัฐคำนึงไว้

เมื่อเปรียบเทียบกับกรรณการชุมนุมนเขตดินแดงวันที่ 20 สิงหาคม 2564 ที่ใช้วิธีตอกย้ำภาพจำวัยรุ่นชนชั้นล่างเพื่อปิดบังและลดทอนความเป็นชายขอบของกลุ่มผู้ชุนุมนแล้ว กรรณการชุนุมนวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563 ซึ่งผู้ชุนุมนรวมตัวกันหน้าสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อแสดงความไม่พึงพอใจต่อการใช้ความรุนแรงของตำรวจด้วยการพ่นสีข้อความบนกำแพงและพื้นถนนบริเวณโดยรอบจะเน้นย้ำที่ “การกระทำ” ระหว่างการชุนุมนเพื่อปิดบัง ปฏิเสธและลดทอนการถูกกดทับของผู้ชุนุมน เช่น การรายงานเจาะจงไปที่การ “พ่นสียายี” “สาตสี” “แกะป้าย” “ขีดเขียน” หรือ “สภาพยับเยิน” “มีอบลุยเลย” และผลิตซ้ำมุมมองของผู้มีอำนาจว่าการแสดงความไม่พึงพอใจเหล่านั้นเป็น “ความรุนแรง” ชนิดหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการพ่นสี สาตสี แกะป้าย ขีดเขียนข้อความก็ตาม ดังนั้นแล้ว ความรุนแรงทางตรงของรัฐต่อประชาชนจึงถูกลดทอนจนเหลือเพียงแค่ปฏิบัติการชนิดหนึ่ง (จากประเด็นการสร้างภาพพื้นที่ชุนุมนให้เป็นสมรภูมิ หรือการกระชับ เคลียร์ ยึด ทวงคืนพื้นที่) ในขณะที่การแสดงออกถึงความไม่พึงพอใจของประชาชนต่อความรุนแรงของรัฐด้วยการกระทำต่อสถานที่กลับถูกยกระดับให้เป็น “ความรุนแรง” ที่ต้องมีการ “บังคับใช้กฎหมายขั้นเด็ดขาดทุกฉบับ” และ “ประกาศใช้มาตรการเข้มข้น” ตามแถลงการณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

9.2.2 เรื่องเล่าที่โหมกระแสดชาตินิยม (2H) และส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ (2I)

ภาพรวมมีเรื่องเล่าโหมกระแสดชาตินิยมและส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติ จำนวน 42,092 ข้อความ โดยแบ่งเป็น ผู้ใช้ทั่วไป จำนวน 41,568 ข้อความ และผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าวจำนวน 529 ข้อความ พบว่า ผู้ใช้ทั่วไปพูดถึงคำว่า “ประเทศ” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.01 รองลงมาคือคำว่า “สถาบัน” คิดเป็นร้อยละ 14.36 และมีเพียงร้อยละ 1.67 ที่พูดถึงคำว่า “เสียหาย” ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้ที่เป็นสื่อมวลชนหรือสำนักข่าวใช้คำว่า “ประเทศ” สูงที่สุด เช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 34.97 รองลงมาคือคำว่า “สถาบัน” และ “เสียหาย” คิดเป็นร้อยละ 29.87 และ 19.66 ตามลำดับ ในขณะที่คำว่า “ปกป้อง” ถูกใช้ในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยผู้ใช้ทั่วไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 13.96 และสื่อมวลชนใช้อยู่ที่ร้อยละ 15.50

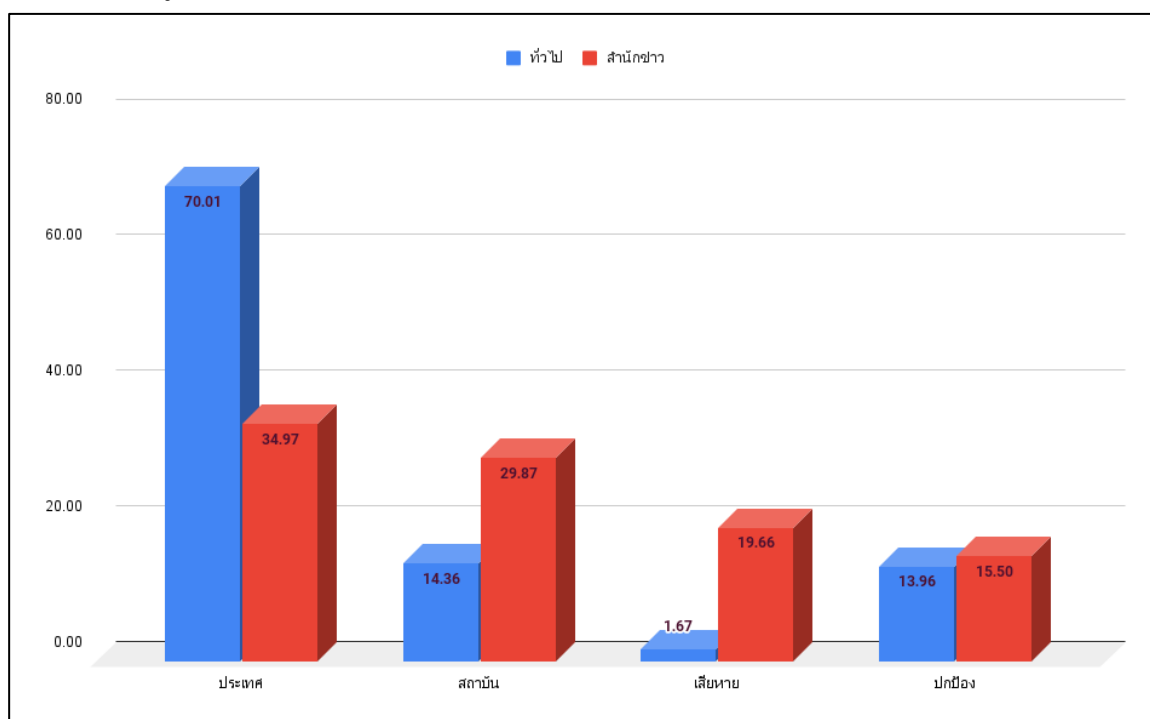

Figure 6 เปรียบเทียบเรื่องเล่าที่โหมกระแสดชาตินิยมและส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวในระดับกลุ่มหรือระดับชาติระหว่างผู้ใช้ทั่วไปกับสื่อมวลชน

อีกหนึ่งเรื่องเล่าที่พบบ่อยในชุดข้อมูลจากกระแสหลักคือ การปกป้อง “สถาบัน” ซึ่งย่อมาจาก “สถาบันกษัตริย์” สาเหตุที่การปกป้องสถาบันสถาบันกษัตริย์จัดอยู่ในประเภทโหมกระแสดชาตินิยม เพราะแนวคิดชาตินิยมของประเทศไทยตั้งอยู่พื้นฐานของ “ราชาชาตินิยม” กล่าวคือ การรักชาติในความหมายของวาทกรรมนำคือการรักสถาบันกษัตริย์ ในอดีตที่ผ่านมาหรือแม้กระทั่งในระหว่างเหตุการณ์ชุมนุมช่วงปี 2563-2564 การรักสถาบันกษัตริย์จึงมักจะถูกนำมาใช้เป็นมาตรการรักชาติ เหตุการณ์ชุมนุมจึงถูกลดทอนและด้อยค่าให้เหลือเพียงการเคลื่อนไหวที่ไม่หวังดีต่อ “ประเทศชาติ” เนื่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ด้วย ทั้งนี้ การรายงานสถานการณ์ชุมนุมโดยเน้นย้ำไปที่บทบาทของ “ทหารของพระราชและตำรวจของประชาชน (คนดี) [ต่อการ] พร้อมปกป้องรักษา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสถานที่สำคัญของชาติ” หรือการ

“ปกป้องพระบรมมหาราชวัง” นัยหนึ่งจึงเปรียบเสมือนการให้พื้นที่ผู้มีอำนาจได้แก้ต่างและสร้างความชอบธรรมให้แก่การปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมที่ไม่รักชาติหรือที่นิยมเรียกกันว่ากลุ่ม “ชิงชาติ” นั่นเอง เมื่อการรักษาติเท่ากับการรักษาสถาบันกษัตริย์แล้ว การไม่รักษาสถาบันกษัตริย์จึงเป็นตรรกะที่ทำงานย้อนกลับไปที่แปรความได้ว่าเทียบเท่ากับการไม่รักษาสถาบันกษัตริย์ ดังนั้นแล้ว เรื่องเล่าการปกป้องสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญของการปกป้องชาติจึงไม่เพียงแต่โหมกระแสชาตินิยม แต่ยังส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดียวในระดับชาติด้วยการตีกรอบให้ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชาติจำกัดอยู่เพียงแค่การรักษาสถาบันกษัตริย์เท่านั้น

รูป 3 ภาพเหตุการณ์การชุมนุมวันที่ 7 สิงหาคม 2563

(THE STANDARD TEAM, 2563)

นอกจากนี้ ในวันที่ 7 สิงหาคม 2564 ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลยังแถลงการณ์กล่าวหาผู้ชุมนุมที่จะเดินทางไปสนามหลวงว่า “มือบักใช้ความรุนแรง” และ “วอนทุกคนปกป้องสมบัติของชาติ” ซึ่งในที่นี้หมายถึงสนามหลวง ถึงแม้ว่าผู้บัญชาการตำรวจนครบาลจะได้กล่าวถึงสถาบันกษัตริย์โดยตรง แต่ในฐานะที่สนามหลวงตั้งอยู่ใกล้พระบรมมหาราชวัง และมีความเชื่อมโยงกับสถาบันกษัตริย์อย่างลึกซึ้ง การใช้คำว่า “สนามหลวง” จึงเป็นการเข้ารหัสความหมายที่ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลต้องการจะสื่ออย่างแท้จริงคือสถาบันกษัตริย์นั่นเอง และเมื่อสนามหลวงในฐานะภาพแทนของสถาบันกษัตริย์ถูกยกระดับสถานะภาพให้เป็นสมบัติของชาติ ใครที่เป็นส่วนหนึ่งของชาติจึงมีหน้าที่ต้องปกป้องสมบัติชิ้นนี้ เช่นเดียวกับการทำงานของเรื่องเล่าการปกป้องสถาบันกษัตริย์ การ “วอน” ให้ทุกคนปกป้องสมบัติของชาตินี้ทำหน้าที่ส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดียวในระดับชาติด้วยการตีกรอบให้ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชาติจำกัดอยู่ที่การปกป้องสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นสมบัติของชาติ

9.3 วาทกรรมที่พบบ่อย

ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นตัวแสดงหลักที่เผยแพร่เรื่องราวที่ส่งเสริมความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และไม่ปรากฏเรื่องราวประเภทเดียวกันในชุดข้อมูลจากผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไป แต่ผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไปก็มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเผยแพร่วาทกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำงานสัมพันธ์กับเรื่องราวจากเหตุการณ์ชุมนุมดังต่อไปนี้

9.3.1 หลักสากล

จากฝั่งผู้สนับสนุนกลุ่มผู้ชุมนุม เรื่องเล่าที่ปรากฏบ่อยคือการวิพากษ์วิจารณ์มาตรการ “สลายการชุมนุม” ของตำรวจควบคุมฝูงชน ที่ไม่เป็นไปตาม “หลักสากล” ถึงแม้ว่าการเรียกร้องให้ตำรวจควบคุมฝูงชน ปฏิบัติการตามหลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธของเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าว (OHCHR, 1990) และแนวปฏิบัติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในการบังคับใช้กฎหมาย (OHCHR, 2020) จะมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนผู้ชุมนุมที่โดนปราบปรามอย่างรุนแรงและประณามการใช้กำลังเกินกว่าเหตุของตำรวจควบคุมฝูงชนต่อผู้ชุมนุม แต่การยึด “หลักสากล” เป็นมาตรฐานตัดสินระดับความรุนแรงทางตรงของเจ้าหน้าที่รัฐนี้อาจให้ผลในทางตรงกันข้ามโดยไม่ตั้งใจ กล่าวคือเป็นสร้างความชอบธรรมให้แก่การใช้ความรุนแรงทางตรงของตำรวจควบคุมฝูงชนเพื่อปราบปรามผู้ชุมนุม สาเหตุเพราะการอ้างอิงหลักสากลเป็นมาตรฐานนั้นละเลยประวัติศาสตร์ที่มาของหลักสากลไปโดยสิ้นเชิง ซึ่งส่งผลให้หลักสากลมีสถานะภาพเสมือน “เป็นกลาง” หรือปราศจากอุดมการณ์ทางการเมือง แต่แท้จริงแล้ว หลักสากลเหล่านี้ก็ลบล้างและเบี่ยงเบนความสนใจจากข้อเรียกร้องเพื่อการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ กล่าวให้ละเอียดคือ หลักสากลถือกำเนิดขึ้นเพื่อกำกับการใช้ความรุนแรงของตำรวจต่อชนชั้นแรงงานที่ลุกฮือขึ้นมาก่อจลาจลเรียกร้องคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หลักสากลเหล่านี้ไม่ได้ห้ามการใช้ความรุนแรงทางตรงของตำรวจ เพียงแต่เป็นการจัดระดับการใช้ความรุนแรงทางตรงของตำรวจให้เป็นหลักการเท่านั้น ในทางปฏิบัติตำรวจปราบจลาจลทั่วโลกมักจะใช้ความรุนแรงทางตรงก่อนแล้วจึงค่อยอ้างหลักสากลที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่รัฐผูกขาดการใช้ความรุนแรงทางตรงได้อย่างเป็น “ลำดับขั้น” เพื่อสร้างความชอบธรรมต่อการใช้ความรุนแรงทางตรงนั้น ๆ

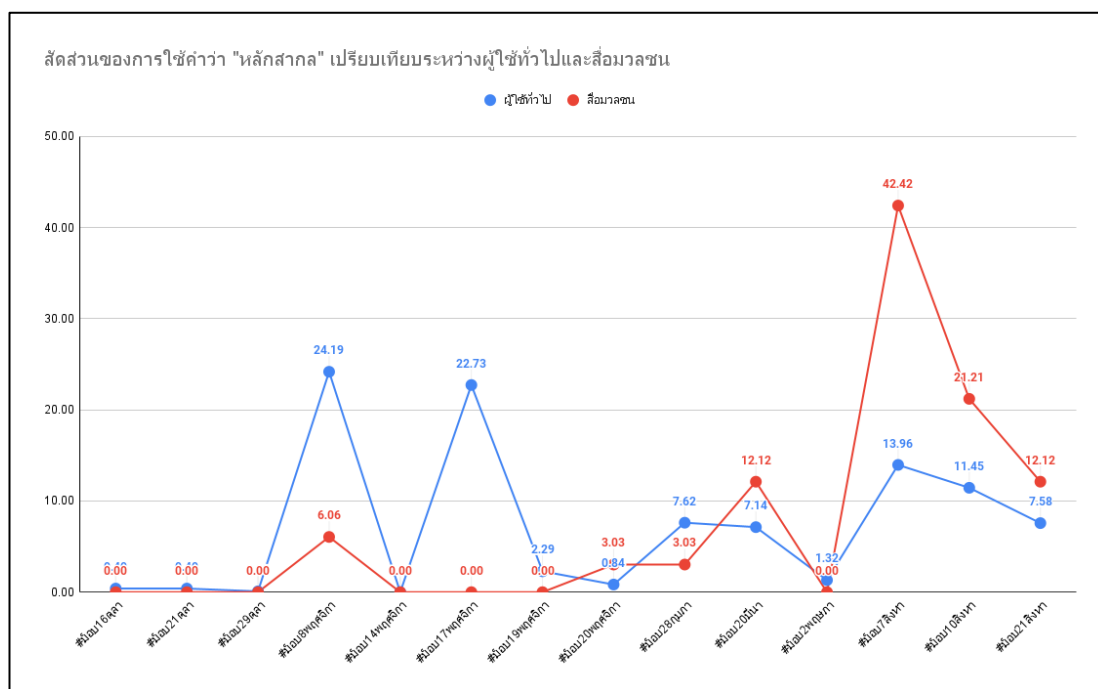

Figure 7 สัดส่วนของการใช้คำว่า "หลักสากล" เปรียบเทียบระหว่างผู้ทั่วไปและสื่อมวลชน

แม้แต่อาวุธที่ได้รับการจัดประเภทว่า “ความร้ายแรงต่ำ” อย่างแก๊สน้ำตาก็มีได้ร้ายแรงต่ำตามที่หลักสากลกำหนด มีงานวิจัยหลายชิ้นที่พิสูจน์ว่าแก๊สน้ำตาสามารถสร้างความเสียหายระยะยาวต่อสุขภาพได้หรือในกรณีร้ายแรงอาจส่งผลให้ถึงแก่ชีวิต (Williams, Fiorante, & Wong, 2020, p. 6) แก๊สน้ำตาได้รับการคิดค้นเพื่อใช้งานในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง หลังสิ้นสุดสงคราม แก๊สน้ำตาถูกสั่งห้ามใช้ในสงครามอีกต่อไป แต่กลับได้รับอนุมัติจาก “หลักสากล” ให้ตำรวจใช้ต่อพลเรือนได้ (Williams, Fiorante, & Wong, 2020, p. 1) ดังนั้น ชื่อเรียก “แก๊สน้ำตา” หรือ “กระสุนยาง” จึงเป็นชื่อเรียกที่ลดทอนความรุนแรงของอาวุธเหล่านี้ เพราะแท้จริงแล้ว แก๊สน้ำตาจัดเป็นอาวุธเคมีประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องให้เกิดการระคายเคืองแสบร้อนต่อผิวหนัง หากสูดหายใจเข้าไปอาจทำลายระบบทางเดินหายใจ หรือหากเข้าตาก็อาจทำให้ตาบอดได้ (Rothenberg, Achanta, Svendsen, & Jordt, 2016; Carron & Yersin, 2009) ส่วนกระสุนยางนั้นแท้จริงแล้วเป็นกระสุนจริงหุ้มยาง หากยิงในระยะใกล้ก็ทำให้ถึงแก่ชีวิตได้เช่นกัน (Mahajna, et al., 2002) การยึดติดกับ “หลักสากล” เพื่อประณามการใช้ความรุนแรงของตำรวจ โดยนัยหนึ่ง เป็นการสร้างความชอบธรรมให้แก่การผูกขาดการใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่รัฐโดยไม่รู้ตัว และอีกนัยหนึ่ง ยังเป็นการเบี่ยงประเด็นจากการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างไปที่การปราบปรามผู้ชุมนุมแทน

9.3.2 สันติวิธี

จากเหตุการณ์ชุมนุมทั้งหมดที่คณะผู้วิจัยหิบบมาศึกษาพบว่าทหกรรมการใช้สันติวิธีจากผู้ใช้งาน Twitter ทั่วไปบ่อยครั้ง อย่างไรก็ดี แนวคิด “สันติวิธี” ของผู้ชุมนุมมิได้คงที่ตายตัว แต่มีพลวัตที่เปลี่ยนไปตามความจำเป็นของการชุมนุมเคลื่อนไหว ในระยะแรก ซึ่งนับตั้งแต่เหตุการณ์ชุมนุมวันที่ 16 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 ผู้ชุมนุมและผู้สนับสนุนกลุ่มผู้ชุมนุมเน้นย้ำสันติวิธีเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่เหตุการณ์การชุมนุมประท้วง ในระยะนี้ แนวทางสันติวิธีครอบคลุมเพียงแค่การรวมตัวกันของผู้

ชุมนุมและมีเวทีปราศรัยประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือความเดือดร้อนของประชาชนในด้านต่าง ๆ หรือการจัดนิทรรศการกลางแจ้ง (เช่น เหตุการณ์ Mob Fest วันที่ 14 พฤศจิกายน 2563) เพื่อสื่อสารประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ที่ควรได้รับการแก้ไข อาจกล่าวได้ว่าระยะนี้การเคลื่อนไหวเน้นที่การสื่อสารข้อมูลและการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์

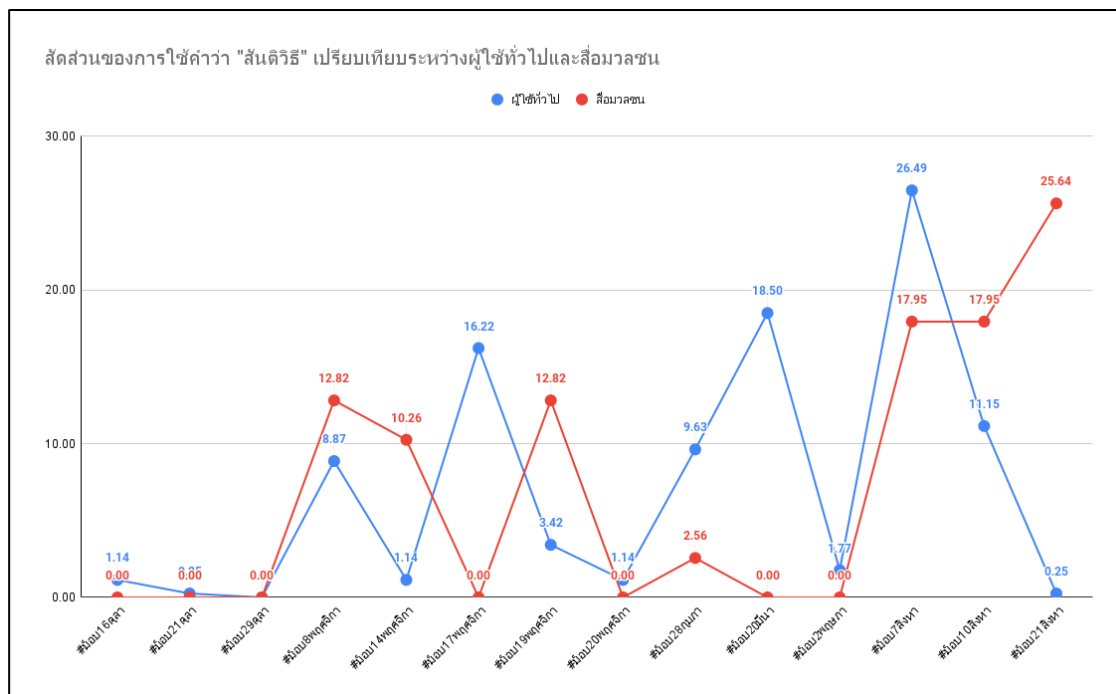

Figure 8 สัดส่วนของการใช้คำว่า "สันติวิธี" เปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้ทั่วไปและสื่อมวลชน

อย่างไรก็ดี หลังจากที่ได้ตรวจสอบคุ่มือชุมนุม ถัดหน้าสมสารเคมีสีม่วงปราบปรามผู้ชุมนุมในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 ผู้ชุมนุมได้นัดหมายการชุมนุมวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563 หน้าสถานีตำรวจแห่งชาติเพื่อรวมตัวกันแสดงออกถึงความไม่พึงพอใจต่อการใช้ความรุนแรงของตำรวจควบคุมฝูงชน ต่อประชาชน ระหว่างการชุมนุมครั้งนี้ ผู้ชุมนุมทำกิจกรรมฉีดพ่นสีเขียนข้อความบนกำแพงและพื้นถนนเพื่อต่อต้านการกระทำของตำรวจ หลังจากเหตุการณ์ชุมนุมครั้งนี้ มีการถกเถียงเรื่องนิยามของแนวทางสันติวิธีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสื่อมวลชนจำนวนมากนำเสนอเหตุการณ์ชุมนุมครั้งนี้โดยเน้นย้ำว่าความเสียหายของทรัพย์สินเทียบเท่ากับความรุนแรงชนิดหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้สนับสนุนเหตุการณ์ชุมนุมพยายามขยายคำนิยามของแนวทางสันติวิธีให้รวมถึงการทำให้ทรัพย์สินเสียหายหรือลักขโมยสิ่งของ (vandalism) โดยที่ทรัพย์สินเหล่านั้นยังไม่ได้ถูกทำลายเพื่อรักษาความชอบธรรมของการชุมนุมไว้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าฝ่ายผู้ชุมนุมจะพยายามขยายขอบเขตคำนิยามของแนวทางสันติวิธี แต่สื่อมวลชนกลับไม่เคยให้พื้นที่ให้ผู้ชุมนุมในการเผยแพร่วาทกรรมชุดนี้ มีหน้าข่าวสื่อมวลชนยังตอกย้ำแนวคิดความเสียหายของทรัพย์สินเทียบเท่ากับความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจด้วยการนำเสนอมุมมองของผู้มีอำนาจต่อเหตุการณ์ชุมนุมวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563 นี้เป็นหลัก

หลังจากเหตุการณ์ชุมนุมครั้งนี้ คำนิยามของแนวทางสันติวิธีขยายกว้างขึ้นอีกครั้งตั้งแต่มีเหตุการณ์ชุมนุมที่เขตดินแดงครั้งแรกในวันที่ 7 สิงหาคม 2564 เรื่อยไปจนถึงเหตุการณ์ชุมนุมที่เขตดินแดงวันที่ 21 สิงหาคม 2564 ในระยะนี้ กลุ่มผู้ชุมนุมไม่ใช่กลุ่มเดียวกับเหตุการณ์ชุมนุมก่อนหน้านี้ แต่เป็นเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตดินแดงโดยเฉพาะ ซึ่งเยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของชนชั้นล่างที่สุดในสังคม โดย “มีที่มาจากพื้นฐานครอบครัวที่มีฐานะยากจน หลุดจากระบบการศึกษา [...] ขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ ... [และ] ผ่านประสบการณ์การถูกกระทำ กดขี่และล่วงละเมิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐ” (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล & ธนาพงศ์ เก่งไพบุลย์, 2564) ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ครอบครัวของเยาวชนกลุ่มนี้เริ่มยกระดับทางเศรษฐกิจจนสามารถลืมตาอ้าปากเลี้ยงชีพตนเองได้ อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นจุดหักเหที่ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้ตกไปสู่จุดต่ำสุดของชนชั้นทางสังคมอีกครั้ง การออกมาชุมนุมครั้งนี้จึงใช้รูปแบบการชุมนุมที่ต่างไปจากเหตุการณ์ชุมนุมระยะก่อนหน้านี้เพื่อเพิ่มความกดดันให้รัฐบาล การชุมนุมในระยะนี้เน้นการตอบโต้ในเชิงพื้นที่ เช่น การยิงหนังสติ๊ก การขว้างปาลูกแก้ว ขวดน้ำ การจุดประทัดและพลุ หรือการเผาทำลายเครื่องมือประกอบกลไกความรุนแรงของรัฐ เช่น ป้อมตำรวจ รถตำรวจ กล้องวงจรปิด เป็นต้น นิยามของแนวทางสันติวิธีในระยะนี้จึงครอบคลุมการตอบโต้เชิงรุกเพื่อต่อต้านและท้าทายอำนาจรัฐ

โดยสรุปแล้ว ถึงแม้ว่ามีผู้ชุมนุมทุกคนที่จะเห็นด้วยกับการขยายขอบเขตของนิยามแนวทางสันติวิธี และยังมีผู้ชุมนุมบางกลุ่มที่จำกัดความแนวทางสันติวิธีไว้ที่การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์หรือการสื่อสารข้อมูล แต่เนื่องจากการนิยามขอบเขตของแนวทางสันติวิธีนี้อาจแยกขาดจากตำแหน่งแห่งที่ของผู้นิยามได้ พลวัตของวาทกรรมสันติวิธีที่เลื่อนไหลต่อไปได้และไม่ถูกผูกขาดโดยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนชายขอบได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดวาทกรรมบ้าง แม้เพียงน้อยนิดก็ตาม

10 ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานศึกษานี้เป็นงานศึกษาขั้นต้น จึงยังมีช่องว่างเพื่อพัฒนางานในระยะต่อไปอีกมาก จากข้อมูลและผลการศึกษามีข้อสังเกตบางประการที่น่าสนใจและคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางวิชาการเพื่อการทำงานในระยะต่อไป ดังนี้

10.1 ข้อสังเกต

1) การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

ประการที่หนึ่ง การรายงานข่าวของสำนักข่าวส่วนใหญ่ มักเป็นการนำเสนอข้อมูลเฉพาะหน้า เช่น ม็อบรวมตัวกันก็โหมง ทำอะไรอยู่กำลังจะเดินทางไปไหนโดยไม่ค่อยให้ข้อมูลเชิงลึกหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับม็อบ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาที่ไป ข้อเรียกร้องหรือวัตถุประสงค์ของม็อบ ทั้งนี้ อาจเกิดจากข้อจำกัดของช่องทางการเก็บข้อมูล เนื่องจากข้อมูลชุดหลังที่นำมาวิเคราะห์ดึงมาจาก Twitter ช่องทางเดียว ซึ่งมีข้อจำกัดด้านจำนวนคำที่สามารถโพสต์ได้ในหนึ่งครั้ง

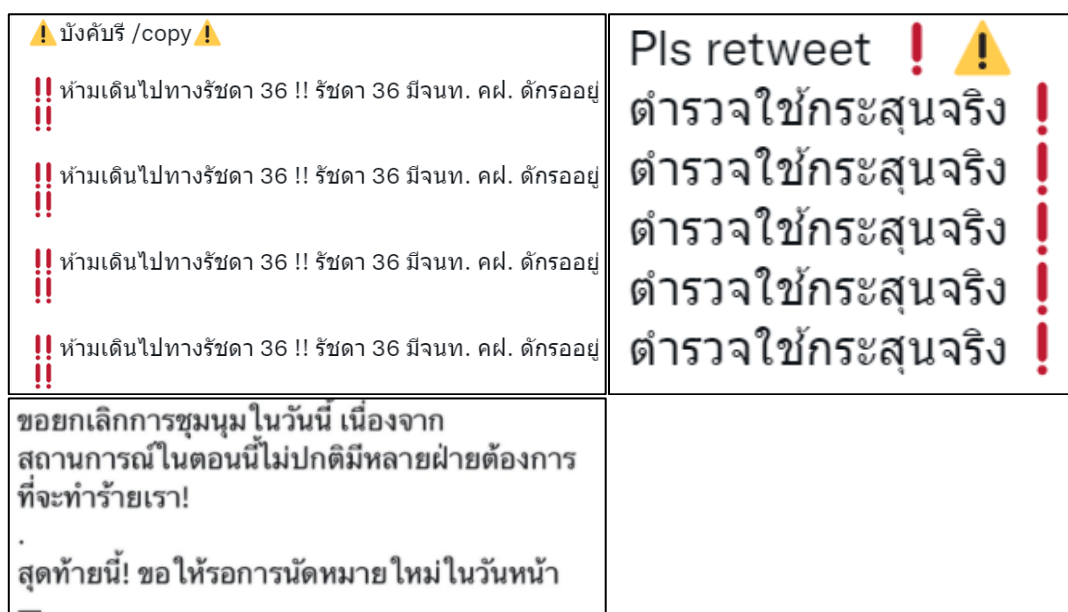
ประการที่สอง ลักษณะการนำเสนอข่าวที่อาจเป็นเงื่อนไขหนุนให้ความตึงเครียดทางการเมืองเพิ่มสูงขึ้นโดยการผลิตซ้ำหรือส่งต่อมุมมองแบบคู่ขัดแย้งหรือเป็นคู่ตรงข้าม ด้วยการระบุตัวแสดงชัดเจน แล้ว

ใช้คำหรือจัดวางโครงสร้างประโยคให้มีภาพของการแยกฝ่าย เช่น “เกิดการปะทะระหว่างตำรวจกับผู้ชุมนุม” “ผู้ชุมนุมบางส่วนยังปักหลักเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมฝูงชน” เป็นต้น รวมถึงมีการใช้ภาษา ชุดคำพูดเดียวกันกับฝ่ายที่มีอำนาจ ซึ่งพบได้ในการรายงานข่าวที่เป็นสถานการณ์ และการนำเสนอสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น รายงานคำแถลงการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อสถานการณ์การชุมนุม โฆษกสำนักนายกรัฐมนตรี มีทั้งภาษาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายร้ายแรงกับผู้ชุมนุม เช่น “ม.112” “ม.116” “พรก.ฉุกเฉิน” “พรบ.ควบคุมโรค” “ปราบปรามขั้นเด็ดขาด” การนำเสนอการกระทำความรุนแรง และสภาพหรือผลของความรุนแรง เช่น “ระดมยิง” “สาดกระสุน” “ตั้งแนวสกัด” “เข้าประชิด” “บาดเจ็บ” “ถูกยิง” “ห้อยร่อนแรง” “ขาดวิน” ซึ่งการใช้คำเช่นนี้อาจเป็นกลยุทธ์ของการสื่อสารข้อความสั้นให้เรียกความสนใจ อย่างไรก็ตาม ข้อความที่มีคำเหล่านี้ล้วนเป็นการตอกย้ำความรุนแรงผ่านการใช้ภาษาที่อาจสร้างความเคยชิน ก่อรูปวัฒนธรรมความรุนแรงหรือส่งต่ออุดมการณ์บางประการให้กับสังคม

ลักษณะการนำเสนอข่าวการใช้ความรุนแรงของตำรวจมักจะกลบเกลื่อนหรือปิดบังผลกระทบของความรุนแรงจากตำรวจต่อประชาชน ซึ่งจะเห็นได้จากการวิเคราะห์เรื่องเล่าและกลวิธีทางภาษา แต่ความถี่ที่พบน้อยกว่า เช่น ตำรวจยิงแก๊สน้ำตา (ใส่ใคร?) ประชาชนได้รับบาดเจ็บจากกระสุนยาง (ใครยิง?)

2) ข้อความของผู้ใช้งานทั่วไป

พบข้อมูลที่ตรวจสอบความถูกต้องได้ยากแต่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดความรุนแรงทางตรง เช่น นัดหมาย เตือนภัย แนะนำเส้นทางหรือสถานที่รวมตัวเมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง ข้อความทวิตแจ้งเหตุรุนแรง เป็นต้น สังเกตได้ว่าทวิตเหล่านี้นอกจากจะประกอบด้วยข้อความตัวหนังสือแล้ว ยังมีเครื่องหมาย อีโมจิ (!) อีโมจิ (emoji) หรือเป็นข้อความเดิมซ้ำ ๆ ในหนึ่งทวิต ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะจริงหรือไม่ แต่อาจโหมอารมณ์ สร้างความตระหนกตกใจ ความสับสนให้เกิดขึ้นได้

รูป 4 ตัวอย่างข้อความของผู้ใช้งานทั่วไปที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดความรุนแรงทางตรง

3) ความคิดเห็นของสาธารณชน

การทวิตในวันที่เกิดเหตุการณ์โดยผู้ใช้งานทั่วไปมักเป็นการนำเสนอสภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับประชาชน มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงต่อประชาชนแล้ว สังเกตว่าปัจจัยกระตุ้นให้คนทวิตและรีทวิตเกิดจากความรู้สึกว่าประชาชนถูกกระทำ ความรุนแรงเกินกว่าเหตุ ประชาชนถูกกดขี่จากการบังคับใช้กฎหมาย สื่อมวลชนไม่รายงานข่าวหรือรายงานบิดเบือน ใจความหลักของการทวิตจึงเป็นการบอกเล่า *ความจริงอีกชุดหนึ่ง* ที่ไม่ได้ปรากฏใน ความจริงหลัก หรือหล่นหายไปจากการรายงานข่าวของสื่อหรือปากคำของผู้มีอำนาจ อีกทั้งยังเป็น *ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับความจริง* ซึ่งอาจแสดงอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ คับแค้น สิ้นหวัง สะท้อนแผ่ออกมาถึงภาษาที่ใช้ทวิต อาจปรากฏคำศัพท์ วลี ประโยคที่มีนัยยะประชด ประชันหรืออื่น ๆ อย่างไรก็ตาม อาจพบการใช้คำศัพท์ที่นิยามว่าหายากในข้อความที่แสดงความไม่พอใจ สิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักคือไม่อาจยืนยันได้ว่า *คำหายาก* จะนำไปสู่ความรุนแรงในโลกจริงได้ มีงานศึกษาการใช้งานคำหายากที่ชี้ว่า คำหายากหรือคำสบบางครั้งบ่งบอกถึงระดับความจริงใจ บางครั้งเป็นสื่อสื่อสารทางอารมณ์เพื่อระบายหรือความเครียด ซึ่งในอีกแง่หนึ่ง การใช้คำหายากเป็นทางออกของความโกรธคับข้องใจแทนการใช้ความรุนแรงที่อาจนำมาซึ่งอันตรายมากกว่านั้น (Hoggett & Thompson, 2012; Jay, 2009).

บทสนทนาของสาธารณะในทวิตเตอร์สะท้อนความรุนแรงใน 2 ระดับ คือ *ความรุนแรงทางตรง* โดยกล่าวถึงตัวหรือกลุ่มผู้ก่อความรุนแรง เครื่องมือหรือวิธีการที่ก่อความรุนแรง และผลจากความรุนแรง จากการทวิตเหตุการณ์และสภาพของความรุนแรงที่เกิดขึ้น เช่น โดนแก๊สน้ำตา ได้รับบาดเจ็บ โดนรุม กระทั่ง แสบตา ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ความอยู่ดีธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาการจัดการโควิด 19 ปัญหาเศรษฐกิจ ความไม่เท่าเทียมของคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น

4) ตัวแสดง (Actors) ที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์เรื่องเล่าของความรุนแรงในบริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่ นอกจากตัวแสดงหลักที่เป็นกลุ่มผู้ชุมนุม เจ้าหน้าที่ตำรวจ และสื่อมวลชนแล้ว พบว่ามีตัวแสดงอื่นที่ถูกกล่าวถึงในเรื่องเล่าของความรุนแรง ยกตัวอย่างตัวแสดงที่พบบ่อยและประเด็นในบทสนทนาสาธารณะ ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 ตัวแสดงที่ปรากฏในเรื่องเล่าของบทสนทนาสาธารณะ

ตัวแสดง	ประเด็นในบทสนทนาสาธารณะ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ	- การใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุในการเข้าสลายการชุมนุมและการเข้าจับกุม - ความรุนแรงจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.ก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และพ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558
สื่อมวลชน	- ไม่นำเสนอข่าวการชุมนุม, ข้อยกเว้นการชุมนุม, ความเจ็บปวดของผู้ชุมนุม - นำเสนอข่าวการชุมนุมแต่ไม่ครบถ้วนรอบด้าน

ศิลปินและนักแสดง	- เรียกร้องให้แสดงจุดยืน (call out) และเป็นกระบอกเสียงให้กับข้อเรียกร้อง เช่น ความเท่าเทียมทางเพศ การใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น
รัฐบาล	- ความสามารถในการจัดการสถานการณ์โควิด 19

ประเด็นในบทสนทนาสาธารณะที่ยกมาเป็นเพียงตัวอย่างที่พบในการวิเคราะห์เรื่องเล่าข้อสังเกตจาก แฮชแท็ก (#) แวดล้อมเหตุการณ์ นอกจากตัวแสดงที่ยกตัวอย่างข้างต้น ยังปรากฏตัวแสดงอื่นๆ อีก เช่น ผู้พิพากษา นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) สมาชิกวุฒิสภา (สว.) แพทย์ พยาบาล รถไฟฟ้าบีทีเอส เป็นต้น จึงมีข้อเสนอให้เพิ่มการวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารที่กล่าวถึงตัวแสดงอื่น ๆ ที่ปรากฏในเรื่องเล่าของความรุนแรง

4) ผู้ใช้งาน

ผู้ใช้งานทวีตเตอร์ที่เป็น Super spreader หรือเป็นผู้ใช้งานที่ทวีตแล้วมียอด Engagement สูง มักเป็นผู้ใช้งานเดิมๆ ที่มียอดผู้ติดตามสูง มีสถานะคล้ายเป็นผู้นำทางความคิดของผู้ใช้งานทวีตเตอร์ อาจแบ่งออกได้หลายกลุ่ม เช่น สำนักข่าว ผู้สื่อข่าว กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง บุคคลสังกัดพรรคการเมือง บัณฑิตคลับ influencer เป็นต้น

5) ข้อสังเกตอื่น ๆ

ในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค มีข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลที่ส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล 3 เหตุการณ์ คือ #17พฤศจิกายน #28กุมภาพันธ์ #7สิงหาคม เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่มีข้อความทวีตจำนวนมาก Data Scientist ไม่สามารถดึงข้อมูลทั้งหมดมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เรื่องเล่าได้ จึงคัดเลือกข้อความที่มียอด engagement สูงกว่า 100 เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ ซึ่งส่งผลให้จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติไม่ใช่จำนวนทวีตที่เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เรื่องเล่าในเชิงคุณภาพพบว่าเงื่อนไข ปัจจัยและแนวโน้มของความรุนแรงในภาษายังคงสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ทางสถิติ และผลการวิเคราะห์เรื่องเล่าของความรุนแรงในภาพรวม

10.2 ข้อท้าทายและข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

มีความเป็นไปได้ในการวิเคราะห์เรื่องเล่าของความรุนแรงจากข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) ด้วยการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำไปสู่การสร้างความเสี่ยงความรุนแรง จากการทดลองออกแบบวิธีการและได้ทำการวิเคราะห์ขั้นต้นแล้วพบว่ากรอบการวิเคราะห์ที่เลือกมามีความสามารถในการอธิบายข้อมูลเชิงคุณภาพได้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกคำศัพท์ได้ แต่ไม่สามารถนำมาใช้ตัดสินใจว่าคำศัพท์คำใดเป็นคำศัพท์แห่งความรุนแรงได้อย่างสมบูรณ์

จากการศึกษาพบว่า คำศัพท์จะมีความสามารถในการเป็นเรื่องเล่าแห่งความรุนแรง ก็ต่อเมื่ออยู่รวมกันเป็นชุด (มากกว่า 1 คำ) ในประโยคที่มีการจัดวางโครงสร้างและหน้าที่ของคำ อีกทั้งยังมีกลวิธีทางภาษาที่ทำให้คำศัพท์ธรรมดากลายเป็นชุดคำที่สร้างเรื่องเล่าแห่งความรุนแรงได้ เช่น เมื่อมีการเข้ารหัส มีสมมติฐานว่ากรอบวิเคราะห์ย่อยที่ใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกคำศัพท์มาประกอบเป็นชุดเพื่อวิเคราะห์ว่า เป็นเรื่องเล่าแห่งความรุนแรง จะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทเงื่อนไขจำเพาะเจาะจง กล่าวคือ ถึงแม้ว่าผู้ศึกษา

จะเคยวิเคราะห์เรื่องเล่าของความรุนแรงเกี่ยวกับตัวแสดง A จากบทสนทนาสาธารณะ ในช่วงเดือนมีนาคม 2564 โดยใช้กรอบย่อย 2Def แต่เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนไป หรือต้องการเปลี่ยนแพลตฟอร์มที่มาของข้อมูล ก็อาจไม่สามารถใช้กรอบย่อยเดิมในการอธิบายได้

ความท้าทายประการสำคัญ คือ ทำอย่างไรจึงจะออกแบบกระบวนการวิเคราะห์เรื่องเล่าให้สอดคล้องกับการใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งงานศึกษานี้ได้เสนอกระบวนการวิเคราะห์เบื้องต้นไว้ แต่ก็ยังเป็นเพียงจุดเริ่มต้นและต้องการการพัฒนาต่ออีกมาก อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการวิเคราะห์ยังคงต้องใช้ “คน” ในการให้และแปลความหมายของคำศัพท์ และจำเป็นต้องวิเคราะห์ควบคู่กับเงื่อนไขปัจจัยร่วมแวดล้อมอีกหลายประการ เช่น บริบทสถานการณ์ความรุนแรง วัฒนธรรมการสื่อสารของแพลตฟอร์ม และการเปลี่ยนแปลงของบริบททางภาษา ณ เวลานั้น ซึ่งจำต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทำในรูปแบบของฐานข้อมูลการวิเคราะห์

11. บรรณานุกรม

- American Academy of Child and Adolescent Psychiatry. (2016, September). *Teen Brain: Behavior, Problem Solving, and Decision Making*.
https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/FFF-Guide/The-Teen-Brain-Behavior-Problem-Solving-and-Decision-Making-095.aspx
- Baker, M. (2006). *Translation and Conflict: A Narrative Account*. Oxon: Routledge.
- Bangkok Post Online Reporters. (2020, October 16). bangkokpost.com. Retrieved December 2020, from *Water cannon used on protesters*:
<https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2003391/water-cannon-used-on-protesters>
- BBC News ไทย. (21 กุมภาพันธ์ 2020). bbc.com. เรียกใช้เมื่อ มีนาคม 2021 จาก *อนาคตใหม่ : มติศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ ตัดสิทธิ กก.บห. 10 ปี*:
<https://www.bbc.com/thai/thailand-51582581>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 32(2), 77-101.
- Carron, P.-N., & Yersin, B. (2009). *Management of the effects of exposure to tear gas*. *Bmj*, 338.
- Cobb, S. (2013). *Speaking of Violence: The Politics and Poetics of Narrative in Conflict Resolution*. Oxford University Press.
- Engels, F. (1968 [1893]). *Engels to Franz Mehring*. International Publishers.
- Feldman, G., Lian, H., Kosinski, M., & Stillwell, D. (2017). Frankly, We Do Give a Damn: The Relationship Between Profanity and Honesty. *Social Psychological and Personality Science*, 8(7), 816–826. <https://doi.org/10.1177/1948550616681055>
- Galtung, J. (1969). Violence, Peace, and Peace Research. *Journal of Peace Research*, 6(3), 167-191.
- Galtung, J. (1990). Cultural Violence. *Journal of Peace Research*, 27(3), 291–305.
<https://doi.org/10.1177/0022343390027003005>
- Galtung, J. (n.d.). VIOLENCE, PEACE, AND PEACE RESEARCH. 25.
- Goffman, E. (1986). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. (N. U. Press, Ed.) Northeastern University Press.
- Hoggett, P., & Thompson, S. (2012). *Politics and the emotions the affective turn in contemporary political studies*. Continuum.

- Houghton, E. (2019). Becoming a Neoliberal Subject. *Ephemera*, 615-626.
- Jay, T. (2009). The Utility and Ubiquity of Taboo Words. *Perspectives on Psychological Science*, 4(2), 153–161. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2009.01115.x>
- Jittipong Loespradit. (09 May 2021). *Social Listening คืออะไร การกวาดข้อมูล ข้อจำกัด และวิธีประยุกต์ใช้*. เรียกใช้เมื่อ October 2021 จาก martechthai.com: <https://www.martechthai.com/technology/what-is-social-listening-tool/>
- Lukács, G. (1972). *History and Class Consciousness: Studies in Marxist Dialectics*. The Merlin Press.
- Mahajna, A., Aboud, N., Harbaji, I., Abgaria, A., Lankovsky, Z., Michaelson, M., . . . Krausz, M. (2002). Blunt and penetrating injuries caused by rubber bullets during the Israeli-Arab conflict in October, 2000: a retrospective study. *The Lancet*, 359(9320), 1795-1800.
- Mob Data Thailand. (24 ธันวาคม 2564). รวมข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการชุมนุม ในปี 2564. เข้าถึงได้จาก <https://freedom.ilaw.or.th/node/1005>
- Mob Data Thailand. (10 สิงหาคม 2564). #มือบ10สิงหา: คาร์ม็อบใหญ่ไล่ทหารราช. เข้าถึงได้จาก <https://www.mobdatathailand.org/case-file/1628653157435/>
- Mob Data Thailand. (20 สิงหาคม 2564). #มือบ20สิงหา #ยื่นหยุดขัง. เข้าถึงได้จาก <https://www.mobdatathailand.org/case-file/1629782416850/>
- Mob Data Thailandb. (30 มกราคม 2565). รายงานการชุมนุม. เข้าถึงได้จาก <https://www.mobdatathailand.org/>
- O'Connor, T. (2020). *A Typology of Violence*. Retrieved January 2021, from Everyday Peacebuilding: <https://everydaypeacebuilding.com/a-typology-of-violence/>
- OHCHR. (1990). *Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials*. Retrieved October 2021, from United Nations Human Rights: Office of the High Commissioner: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/useofforceandfirearms.aspx>
- OHCHR. (2020). *Guidance on Less-Lethal Weapons in Law Enforcement*. Retrieved from United Nations Human Rights: https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CCPR/LLW_Guidance.pdf
- Parkinson, J. (2012). *Democracy and Public Space: The Physical Sites of Democratic Performance*. Oxford University Press.

- Phadke, S., Ranade, S., & Khan, S. (2009). Why loiter? Radical possibilities for gendered dissent. In M. Butcher, & S. Velayutham, *Dissent and Cultural Resistance in Asia's Cities* (pp. 185-203). Oxon; New York: Routledge.
- Rothenberg, C., Achanta, S., Svendsen, E., & Jordt, S.-E. (2016). Tear gas: an epidemiological and mechanistic reassessment. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1378(1), 96-107.
- Sanookb, (2563, ตุลาคม 29). #มือบ29ตุลา ผู้ชุมนุมทำกิจกรรม "ศิลปะราษฎร" หน้าวัดแขกลิ้ม เลียดลี ล้อเลียนรัฐบาล. Retrieved from <https://www.sanook.com/news/8285618/>
- Somers, M. R., & Gibson, G. (1994). Reclaiming the Epistemological Other: Narrative and the Social Constitution of Identity. In C. Calhoun (Ed.), *Social Theory and the Politics of Identity* (pp. 37-99). Blackwell: Cambridge MA and Oxford.
- Staff, C., King, H., Roberts, M., Pannell, S., Roberts, D., Wilson, N., . . . Cooper, A. (2016, May 24). *Social Media Research Guidance; using social media for social research*. Retrieved October 2021, from GOV.UK: <https://www.gov.uk/government/publications/social-media-research-guidance-using-social-media-for-social-research#history>
- Tawan Pongphat. (20 สิงหาคม 2564). ภาพเหตุการณ์ผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์การชุมนุมพื้นที่ดินแดง เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://web.facebook.com/photo?fbid=4678814618817181&set=pcb.4678845992147377&_rdc=1&_rdr
- thaitvnews2. (20 สิงหาคม 2564). LIVE! ชุมนุม สามเหลี่ยมดินแดง #มือบ20สิงหา 19.30 น. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=75NkfmSIUzY>
- THE STANDARD TEAM. (7 สิงหาคม 2563). วางตัวคอนเทนต์เนอรัคิตขวางถนนราชดำเนินใน ป้องกันกลุ่มชุมนุมเคลื่อนไหวขบวนมายังพระบรมมหาราชวัง. เรียกใช้เมื่อ มกราคม 2565 จาก thestandard: <https://thestandard.co/assembly-7-aug-2/>
- The Standard. (1 มีนาคม 2564). ศูนย์ทนายฯ สรุปจำนวนผู้ถูกจับกุม #มือบ28กุมภาพันธ์ รวม 23 ราย เป็นเยาวชน 4 ราย. เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/summary-of-the-number-of-people-arrested-february-28-a-total-of-23-people/>
- The Standardb. (20 สิงหาคม 2564). กลุ่มทะลุฟ้าเคลื่อนไหวขบวน 'ยื่นหนังสือทะลุโลก' 3 ประเด็นถึงสถานทูต 3 ประเทศ. เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/thalufah-submit-thalulok-document-to-3-embassies/>

Williams, N., Fiorante, M., & Wong, V. (2020). *The Problematic Legality of Tear Gas under International Human Rights Law*. University of Toronto , Faculty of Law. Toronto: The International Human Rights Program.

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล และ ธนาพงศ์ เก่งไพบูลย์. (2564). รายงานเบื้องต้นโครงการวิจัย “การก่อตัว พัฒนาการ และพลวัตการชุมนุมบริเวณแยกดินแดงช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2564” (น. 15) [Preliminary Report]. <https://ilaw.or.th/node/5997>

กรุงเทพธุรกิจb. (18 พฤศจิกายน 2563). <https://www.bangkokbiznews.com/politics/908353>. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/908353>

กรุงเทพธุรกิจc. (18 พฤศจิกายน 2563). “มือบ” สาดสี-ปักหมุดคณะราษฎร63 บนป้าย “สตช.” - ประกาศเป้าหมายต่อไป. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/908525>

กลุ่มทะลุฟ้า. (2564, สิงหาคม 19). #มือบ20สิงหา คาร์มือบสัญจรยื่นหนังสือทะลุโลก. Retrieved from <https://www.facebook.com/thalufah/photos/a.100247908960817/139630128355928/>

กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม. (8 สิงหาคม 2564). 10 สิงหา ล่าทรราช เติมน้ำมันให้เต็มถัง ออกมาแสดงพลังประชาชน. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/ThammasatUFTD/posts/350756340065826?_rdc=1&_rd_r

กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมa. (4 สิงหาคม 2564). เตรียมตัวให้พร้อม 10 สิงหานี้ ไล่บี้ทรราช. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/ThammasatUFTD/posts/347982863676507?_rdc=1&_rd_r

ข่าวสด. (11 สิงหาคม 2564). เข้าถึงได้จาก คาร์มือบ10 สิงหา ถูกจับแล้ว 48 คน ยึดรถจยย.122 คัน จ่อออกหมายเรียก ผู้ครอบครอง: https://www.khaosod.co.th/crime/news_6557860

ข่าวสดa. (8 สิงหาคม 2563). ตร. เผยยอด จับผู้ชุมนุม ‘มือบ 7 สิงหา’ รวบได้ 14 คน 6คดี โดนข้อหาหนัก อัยยี่ช่องโจร. เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_6552774

เดลินิวส์a. (16 ตุลาคม 2563). สรุปยอดผู้บาดเจ็บสลายมือบ ตร.บาดเจ็บ4-ผู้ชุมนุม เข้าถึงได้จาก <https://d.dailynews.co.th/politics/801476/>

เดลินิวส์b. (21 มีนาคม 2564). ‘หมอทศพร’เผยมือบถูกตักทำร้ายเจ็บ5 ถูกฟาดหัวสาหัส1. เข้าถึงได้จาก <https://d.dailynews.co.th/politics/832306/>

ไทยโพสต์. (17 พฤศจิกายน 2563). ‘หมอวรงค์’ออกแถลงการณ์ไทยรักดี 20.00 น. คนเสื้อเหลืองออกจากพื้นที่หมดแล้ว! เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/84171>

- ไทยรัฐa. (7 สิงหาคม 2563). เปิดไทม์ไลน์ เดือด! เหตุการณ์ม็อบ 7 สิงหาคม สามเหลี่ยมดินแดง. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2160766>
- ไทยรัฐออนไลน์. (8 สิงหาคม 2564). เพนกวิ้น พร้อมเพื่อนมอบตัวหน้า ตร. ลั่น 10 สิงหาคม บั๊กหมดคาร์ม็อบราชประสงค์. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2161101>
- บีบีซีไทยc. (17 ตุลาคม 2563). ชุมนุม 16 ตุลาคม : ปฏิบัติการสลายพลังเยาวชนคนหนุ่มสาวหลังนายกฯถาม "ผมผิดอะไร". เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54568639>
- บีบีซีไทยd. (18 พฤศจิกายน 2563). ชุมนุม 18 พฤศจิกายน: แกนนำ "ราษฎร" บอก เมื่อรัฐสภาแก้ปัญหาให้ ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ไม่ได้ ท้องถนนคือคำตอบ. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54986111>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564, พฤษภาคม 2). ม็อบ 2 พฤษภาคม ของกลุ่มรีเด็ม มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นบ้าง? Retrieved from <https://www.prachachat.net/politics/news-660736>
- ประชาไทa. (17 พฤศจิกายน 2563). ตำรวจสลายชุมนุมม็อบเรียกร้องแก้รัฐธรรมนูญที่หน้าสภา. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2020/11/90463>
- ประชาไทb. (28 กุมภาพันธ์ 2564). ประมวล : #28กุมภาพันธ์ขี้ข้าปรลิต จี้ประยุทธ์คืนบ้านพักในค่ายทหารจากภาษีประชาชน. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2021/02/91904>
- ประชาไทc. (10 สิงหาคม 2564). ประมวล #ม็อบ10สิงหา คาร์ม็อบใหญ่ไล่ทหารราช เดินหน้าขับไล่ 'ประยุทธ์' ยื่น 5 ข้อเรียกร้อง จี้ 'นายทุน-ขุนศึก-ศักดินา'. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2021/08/94404>
- ประชาไทd. (10 สิงหาคม 2564). ประมวลสถานการณ์ #ม็อบ10สิงหา เหตุเผชิญหน้าที่ยกสามเหลี่ยมดินแดง. เข้าถึงได้จาก ประมวลสถานการณ์ #ม็อบ10สิงหา เหตุเผชิญหน้าที่ยกสามเหลี่ยมดินแดง
- ประชาไทe. (20 สิงหาคม 2564). ม็อบ19สิงหา ทีมทะลุฟ้าจัดชุมนุมไล่ทหารราช คลุมผ้าดำพาดหน้าตึกย้ำความมีดমনของ ปชต. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2021/08/94545>
- ประชาไทf. (19 สิงหาคม 2564). ม็อบ19สิงหา แยกดินแดงยังระอุต่อเนื่อง ด้าน ตร.คุมชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตา. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2021/08/94548>
- ผู้จัดการออนไลน์. (10 สิงหาคม 2564). ม็อบบุกป่าล้อมหมู่บ้าน "ธรรมนัส พรหมเผ่า". เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/crime/detail/9640000078546>
- โพสต์ทูเดย์. (11 สิงหาคม 2564). ขว่วปลอม!! ดีอีเอสแจ้งไม่มีเด็กอาชีวะถูกยิงดับในม็อบ 10 สิงหา. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/660299>
- มติชนออนไลน์. (21 ตุลาคม 2563). น.ค.ที่ถูกม็อบล้อมเหลือเสียงทูลลาโง่งไฉน. รมว.ฯ แจ้งความแล้ว ที่สน.หัวหมาก. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_2407142

มติชนออนไลน์a. (20 สิงหาคม 2564). ทะลุฟ้า! ยื่นหนังสือสถานทูตสวีเดนขอวีซ่า โวยรัฐไทยสลายชุมนุมผิดหลักสนธิสัญญาเจนีวา.

มติชนออนไลน์b. (20 สิงหาคม 2564). ‘ทะลุฟ้า’ ผิดหวัง สถานทูตจีนส่งหัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัยมารับหนังสือ ครวญเพลง ‘วักขึ้น’ สนั่น. เข้าถึงได้จาก

https://www.matichon.co.th/politics/news_2895969

มติชนออนไลน์c. (21 สิงหาคม 2564). แอร์สนั่นคลิป คฝ. ยิงกระสุนยางจ่อๆ ใส่คนขี่ จยย.หลายนัด-สาวออฟฟิศถูกยิงกลางหลัง. เข้าถึงได้จาก

https://www.matichon.co.th/politics/news_2897237

มติชนออนไลน์d. (20 สิงหาคม 2564). ‘ทะลุฟ้า’ ผิดหวัง สถานทูตจีนส่งหัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัยมารับหนังสือ ครวญเพลง ‘วักขึ้น’ สนั่น. เข้าถึงได้จาก

https://www.matichon.co.th/politics/news_2895969

เว็บไซต์ Sanook. (2 สิงหาคม 2564). เพนกวิ้น นำมือบาสดสีไล่ตำรวจ เรียกร้องปล่อยผู้ชุมนุม ลั่นพรุ่งนี้เจอคาร์ม็อบ 1,000 คัน! เข้าถึงได้จาก <https://www.sanook.com/news/8420250/>

เว็บไซต์ดินแดง. (9 กันยายน 2564). มันเป็นการต่อสู้ทางชนชั้น ไม่มีวิธีอื่นแล้วจริง ๆ : สัมภาษณ์แอดมิน ‘ทะลุฟ้า’. เข้าถึงได้จาก <https://www.dindeng.com/thaluugaz-interview-thai/>

สำนักข่าว thaitvnews2. (20 สิงหาคม 2564). LIVE! ชุมนุม สามเหลี่ยมดินแดง #ม็อบ20สิงหา 19.30 น. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=75NkfmSIUzY>

สำนักข่าว THE STANDARD. (20 สิงหาคม 2564). กลุ่มทะลุฟ้าเคลื่อนไหวบน ‘ยื่นหนังสือทะลุโลก’ 3 ประเด็นถึงสถานทูต 3 ประเทศ. เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/thalufah-submit-thalulok-document-to-3-embassies/>

สำนักข่าวทูตไทยโลโก้. (11 สิงหาคม 2564). ให้ภาพเล่าเรื่องตัวแทนจากประชาชนม็อบ10สิงหาคมลงกราบเจ้าหน้าที่กับพื้นเพื่อให้เปิดทางแต่เจ้าหน้าที่ไม่ยอมเปิดทางให้ จนเกิดการปะทะเดือดในเวลาต่อมา. เข้าถึงได้จาก

<https://www.facebook.com/djbabara/photos/a.1852314915015819/3067653026815329/>

สำนักข่าวไทยโพสต์. (10 สิงหาคม 2564). คาร์ม็อบป่วนหน้าตึกคิงพาวเวอร์ ประกาศชัยชนะยุติชุมนุมแยกย้ายกลับบ้าน. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/112857>

สำนักข่าวประชาไท. (2564, สิงหาคม 10). Retrieved from ประมวล #ม็อบ10สิงหา คาร์ม็อบใหญ่ไล่ทหารฯ เดินหน้าขับไล่ ‘ประยุทธ์’ ยื่น 5 ข้อเรียกร้องจี ‘นายทุน-ขุนศึก-ศักดินา’:

<https://prachatai.com/journal/2021/08/94404>

สำนักข่าวประชาไทb. (10 สิงหาคม 2564). ประมวลสถานการณ์ #ม็อบ10สิงหา เหตุเผชิญหน้าที่แยกสามเหลี่ยมดินแดง.

สำนักข่าวประชาไทc. (13 สิงหาคม 2564). 111 คณาจารย์นิติศาสตร์-นักกฎหมาย ประณามการใช้ความรุนแรงของ ตร.ต่อการชุมนุมของ ปชช. เข้าถึงได้จาก

<https://prachatai.com/journal/2021/08/94444>

สำนักข่าวประชาไทd. (20 สิงหาคม 2564). ม็อบ19สิงหา ทีมทะลุฟ้าจัดชุมนุมไล่ทรราช คลุมผ้าดำพาดวงฟ้า ตอกย้ำความมีดমনของ ปชต. เข้าถึงได้จาก

<https://prachatai.com/journal/2021/08/94545>

สำนักข่าวประชาไทe. (19 สิงหาคม 2564). ม็อบ19สิงหา แยกดินแดงยังระอุต่อเนื่อง ด้าน ตร.คุมชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตา. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2021/08/94548>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. บริบทเหตุการณ์

Disclaimer

ด้วยกรอบตำแหน่งแห่งที่ของเรื่องเล่า (Narrative Frame and Position) ที่ไม่อาจปฏิเสธการตัดสินหรือรับรู้เหตุการณ์โดยปราศจากการจัดตำแหน่งแห่งที่ของตัวคณะผู้วิจัยกับเหตุการณ์การชุมนุมครั้งนี้แล้ว ดังนั้นผู้อ่านข้อมูลพึงตระหนักไว้ว่าการเรียบเรียงลำดับเหตุการณ์การชุมนุมนี้จึงเป็นการสร้างเรื่องเล่า (Narrative) อีกชุดหนึ่ง ผ่านตัวผู้ศึกษาที่มีจุดยืนทางการเมืองไม่สนับสนุนการใช้ความรุนแรงโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งอาจส่งผลให้การนำเสนอข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นการสร้างเรื่องเล่าที่เน้นเรื่องราวในมุมมองของประชาชนและสาธารณชนมากกว่า อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้ประมวลจากการอิงข้อมูลจาก mobdatathailand.org และ สำนักข่าวประชาไทเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงหลัก ร่วมกับสำนักข่าวแหล่งอื่นเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเหตุการณ์ โดยพยายามนำเสนอเรื่องราวให้องค์กับเหตุการณ์ที่ปรากฏมากที่สุด

ความขัดแย้งทางการเมืองไทยรอบใหม่ ภายใต้ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้คือ การตื่นตัวของการเมืองของนักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชน ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ ในการศึกษา ทีมวิจัยได้เลือก 14 เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของขบวนการเคลื่อนไหวที่มีการใช้ความรุนแรงสลายการชุมนุมโดยเจ้าหน้าที่รัฐ (Mob Data Thailandb, 2565)

1. ชุมนุมบริเวณแยกปทุมวัน วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2563 จัดโดยกลุ่มคณะราษฎร โดยมีการนัดหมายในสื่อสังคมออนไลน์ล่วงหน้าโดยใช้แฮชแท็ก (#) #16ตุลาไปแยกปทุมวัน แต่อย่างไรก็ตาม โดยเบื้องต้นการชุมนุมในตอนแรกตั้งใจจะจัดบริเวณแยกราชประสงค์ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมนุมต่อเนื่องมาจากวันที่ 15 ตุลาคม แต่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าปิดพื้นที่ ส่งผลให้ผู้จัดเปลี่ยนไปบริเวณแยกปทุมวัน โดยมีข้อเรียกร้องหลักคือ 1) ให้ประยุทธ์ต้องลาออก 2) เปิดวิสามัญร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจากประชาชน 3) ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ และ 4) เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ปล่อยแกนนำที่จับไปตั้งแต่วันที่ 13-15 ตุลาคม 2563

ตั้งแต่ช่วงเวลา 17.21 น. ผู้เข้าร่วมชุมนุมเริ่มเข้ามาบริเวณสี่แยกปทุมวัน ต่อมาเวลา 18.14 น. เริ่มมีเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวนอย่างน้อย 200 นาย เริ่มเดินทางมาบริเวณ ถ.พระราม 1 และช่วงเวลา 18.30 น. ทางกองร้อย ตชด. และตำรวจควบคุมฝูงชน พร้อมอุปกรณ์ เช่น โล่ หมวกกันน็อกและหน้ากากกันแก๊ส ได้เดินทางเข้ามาบริเวณสยามพารากอน จนกระทั่งเวลา 18.40 น. เจ้าหน้าที่รัฐได้เริ่มฉีดน้ำแรงดันสูงไปยังกลุ่มผู้ชุมนุมบริเวณสยามพารากอน และมีการประกาศให้ผู้ชุมนุมร่นถอยและหากไม่ถอยจะฉีดน้ำ ขณะช่วงเวลาเดียวกันเวลา 18.50 น. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กอร.ฉ. ได้ออกแถลงสถานการณ์ภายหลังมีการกระชับพื้นที่ โดยขอให้ยุติการชุมนุมบริเวณพื้นที่ปทุมวัน โดยหากมีการฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายในทุกมิติ

สถานการณ์ฉีดน้ำแรงดันสูงยังคงดำเนินต่อไป จนช่วงเวลา 20.04 น. แกนนำมีการประกาศให้ทุกคนกลับบ้าน แต่ก็มีผู้ชุมนุมบางส่วนที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ ต่อมาช่วงเวลา 20.37 น. เริ่มปรากฏผู้ถูกจับกุมทั้งที่เป็นผู้เข้าร่วมการชุมนุมและผู้สื่อข่าว ต่อมาเวลา 21.15 น. ส.ส.พรรคก้าวไกล ประกอบด้วย พิชชา ลิ้มเจริญรัตน์

นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร และชัยวัช ตุลาธน เดินทางมาที่แยกปทุมวันเพื่อขอเจรจากับตำรวจผู้บัญชาการปฏิบัติการสลายการชุมนุม ขอให้เปิดทางให้ผู้ชุมนุมที่ติดค้างได้ออกจากพื้นที่ ภายหลังการเจรจากับ พล.ต.ท. ภาณุพงศ์ พงษ์เกตุรา ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (ผบช.น.) ว่า ตำรวจระบุว่า ปฏิบัติการกระชับพื้นที่แล้ว ตำรวจก็จำเป็นต้องจับกุมผู้ชุมนุม ทั้งนี้ กลุ่มผู้ชุมนุมพยายามรวมตัวกันในพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ สะพานหัวช้างใต้บีทีเอสราชเทวี ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่รัฐก็ได้พยายามเข้าควบคุมพื้นที่ดังกล่าว จนกระทั่งเวลา 22.50 น. เมื่อผู้ชุมนุมกระจายตัวออกจากพื้นที่ บริเวณถนนพญาไทที่มุ่งไปราชเทวีแล้ว เจ้าหน้าที่ได้ถอยกำลังและเปิดพื้นที่จราจร จากเหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 5 ราย (เดลินิวส์a, 2563) รวมทั้งมีผู้ถูกจับกุมกว่า 100 ราย และมีการออกหมายจับแกนนำผู้ชุมนุมเพิ่มเติม (บีบีซีไทยc, 2563)

2. การชุมนุมบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ บริเวณทำเนียบรัฐบาลและบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหง วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 21 ตุลาคม 2563 คือ การปะทะระหว่างกลุ่มเครือข่ายปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วย กลุ่มลูกพ่อขุนเทิดทูนสถาบัน กลุ่มอาชีวะช่วยชาติ และกลุ่มศิษย์เก่าสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ กับ *มือบราซัวร์* ที่ต่างมีการจัดกิจกรรมบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยช่วงเวลา 17.10 น. ขณะที่กลุ่มอาชีวะช่วยชาติ จัดกิจกรรมบริเวณลานพ่อขุนเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ พร้อมประณามการเคลื่อนไหวของกลุ่มคณะราษฎร เป็นช่วงเวลาเดียวกันที่ผู้ชุมนุมมือบราซัวร์ ภายใต้การนำของกลุ่มรามคำแหง เพื่อประชาธิปไตย ได้ย้ายจุดปราศรัยจากลานพ่อขุนไปยังบริเวณหน้าตึกสำนักงานอธิการบดี ปรากฏว่า กลุ่มคนเสื้อเหลืองได้ตะโกนขับไล่กลุ่มราษฎรออกจากพื้นที่ ก่อนเกิดเหตุการณ์ชุลมุนจากการกระทบกระทั่ง ไล่ชกต่อย ขว้างปาสิ่งของ จากเหตุการณ์ส่งผลให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 3 ราย (มติชนออนไลน์, 2563)

3. การชุมนุมบริเวณวัดพระศรีมหาอุมาเทวี ถนนสีลม วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 29 ตุลาคม 2563 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องของวันนี้มี 4 เหตุการณ์ คือ 1) กิจกรรม “รัฐร้ายเราไม่ลืม” บริเวณสกายวอล์คปทุมวัน ช่วงเวลา 18.00 น. โดยกิจกรรมเป็นการสะท้อนความรุนแรงของรัฐที่มีต่อประชาชนตั้งแต่อดีตจากกรณีเหตุการณ์ตากใบ-กรือเซะ จนถึงความรุนแรงโดยรัฐจากสถานการณ์การเคลื่อนไหวในช่วงเวลาปัจจุบัน 2) กิจกรรม “ภาชีกู” บริเวณสถานีรถไฟฟ้าศาลาแดง โดยกิจกรรมเป็นการตั้งคำถามถึงการใช้ภาษีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ 3) การจัดกิจกรรมการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์บริเวณหน้าเนชั่นทีวี โดยเป็นการเรียกร้องให้สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ตรวจสอบเนื้อหาข่าวของเนชั่น และ 4) กิจกรรม “ศิลปะราษฎร” บริเวณหน้าวัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขก)

สำหรับกิจกรรม “ศิลปะราษฎร” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น โดย กลุ่มศิลปะราษฎร โดยเป็นกิจกรรมแสดงผลงานศิลปะล้อเลียนรัฐบาล และการใช้งบประมาณของกระทรวงต่าง ๆ ที่ใช้เงินภาษีของประชาชน รวมทั้งรูปรัฐธรรมนูญแบบเต็มใบ ที่ได้มีการปฎิภาวาตเสียดสี และล้อเลียน ตั้งแต่ถนนฝั่งตรงข้ามหน้าวัดแขก รวมถึงการแสดงออกรูปแบบอื่น ๆ อย่างสร้างสรรค์ อาทิ ราชแดนซ์ที่บริเวณด้านหน้าตึกซีพีทาวเวอร์ โดยการจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างสงบและผู้ร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก (Sanookb, 2563)

4. การชุมนุมบริเวณถนนราชดำเนิน-สนามหลวง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563 คือการชุมนุม “ราษฎรสาสน์” โดย กลุ่มราษฎร โดยมีการนัดชุมนุมเพื่อส่งจดหมายถึงสถาบัน ภายหลังการประกาศกิจกรรมทำให้ตั้งแต่เวลา 01.00 น. ของวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563 กองบัญชาการตำรวจนครบาลได้ทำการปิดการจราจรถนนราชดำเนินบริเวณสะพานมัฆวาน ด้วยการใช้สิ่งกีดขวาง ได้แก่ ลวดหนามหีบเพลง และรถเมล์ของ ขสมก. โดยคาดว่า สิ่งกีดขวางดังกล่าวถูกติดตั้งเพื่อป้องกันผู้ชุมนุมเดินไปในทิศทางลานพระบรมรูปทรงม้า และช่วงเวลา 10.30-11.00 น. เริ่มมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาประจำในพื้นที่ใกล้เคียงอย่างถนนสนามชัยใกล้วัดพระเชตุพน บริเวณหน้าศาลฎีกา ฯ

ต่อมาในช่วงเวลา 13.00 น. เริ่มมีกลุ่มผู้ชุมนุมกลุ่มราษฎรเข้าพื้นที่ ณ ช่วงเวลาใกล้กันเวลา 14.00 น. กลุ่มผู้ชุมนุมศูนย์รวมประชาชนปกป้องสถาบัน (ศปปส.) ได้มีการจัดชุมนุมคู่ขนานเพื่อจับตาการชุมนุมกิจกรรมของกลุ่มราษฎร จนกระทั่ง 16.00 น. กลุ่ม ศปปส. ได้ประกาศยุติการชุมนุม ขณะที่ผู้ชุมนุมกลุ่มราษฎรยังมีการชุมนุมต่อไป ต่อมาเวลา 17.23 น. กลุ่มผู้ชุมนุมกลุ่มราษฎรเริ่มเดินเท้าจากบริเวณถนนราชดำเนิน มุ่งไปสู่สำนักพระราชวัง พระบรมมหาราชวัง จนกระทั่งเวลา 18.28 น. ตำรวจได้ฉีดน้ำแรงดันสูงใส่ผู้ชุมนุมโดยไม่ประกาศแจ้งเตือนว่าจะมีการฉีดน้ำก่อนการฉีด โดยมีรูปแบบการฉีดระยะยาวประมาณ 1 นาที รวมถึงการฉีดสายตามาบริเวณด้านข้างฟุตบอลด้วย ส่งผลให้มีผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บ 3 ราย ต่อมาเวลา 18.43 น. ทางกองบัญชาการตำรวจนครบาล มีการประกาศขอโทษกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ดังกล่าวสร้างความคับข้องใจต่อผู้ชุมนุมที่เข้าร่วม

ต่อมาช่วงเวลา 18.50 น. กลุ่มผู้ชุมนุมพยายามขยับรถตู้และรื้อลวดหนาม ร่วมกับการขอเจรจากับเจ้าหน้าที่ตำรวจและขอนำตู้ไปรษณีย์จำนวน 4 ตู้มาส่งมอบให้กับตัวแทน จนกระทั่ง 20.16 น. แกนนำได้ประกาศว่า จากการเจรจาเจ้าหน้าที่ยินยอมที่จะถอยไปติดริ้วพระบรมมหาราชวัง และจะเปิดทางให้ตัวแทนผู้ชุมนุมนำตู้ไปรษณีย์จำลองไปส่งที่สำนักพระราชวังได้ ในช่วงเวลาใกล้กันตำรวจได้ถอยแนวกันไปจนสุดแนวฟุตบอลศาลฎีกา และการปล่อยให้ผู้ชุมนุมเดินออกผ่านไปศาลหลักเมืองได้ และเวลา 20.49 น. ตัวแทนผู้ชุมนุมได้มีการอ่านแถลงการณ์ ร่วมกับการประกาศเชิญชวนให้ผู้ชุมนุมนำจดหมายไปหย่อนกล่อง และประกาศยุติการชุมนุมในวันนี้

5. การชุมนุมบริเวณรัฐสภา วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 14 พฤศจิกายน 2563 มี 2 เหตุการณ์ ประกอบด้วย กิจกรรม “เสรีน้ำจิ้ม นักเรียนเลว” โดย กลุ่มนักเรียนเลว ได้มีการจัดกิจกรรมในช่วงเวลา 13.00 น. โดยมีการรวมตัวในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เพื่อประท้วงและขับไล่ นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาเวลา 13.50 น. กลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการเคลื่อนขบวนไปยังอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เวลา 14.40 น. กลุ่มนักเรียนเลว ได้มีการกิจกรรม “เขียนอนาคต” ด้วยมือของประชาชนเอง ด้วยการนำผ้าขาว 30x30 เมตร ที่จากการทำกิจกรรมบริเวณหน้ากระทรวงศึกษาธิการลงบนพื้นถนนราชดำเนิน เพื่อให้ประชาชนเองสามารถเขียนความปรารถนาของประชาชนบรรจุลงบนผืนผ้านี้

สำหรับกิจกรรมที่สอง คือ “Mob Fest แก่ได้ถ้าแก่รัฐธรรมนูญ” จัดโดย เครือข่าย Mob Fest โดยมีเป้าหมายเพื่อเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้แก่ 1) สมาชิกวุฒิสภาต้องเปิดทางสู่การร่างรัฐธรรมนูญใหม่ในทุก

หมวด ทุกมาตรา ต้องเร่งดำเนินการให้ยุติการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้รับการบรรจุลงในวาระการประชุมอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตามทางเวลา 2) รัฐบาลและนายกรัฐมนตรีต้องยอมรับความจริงว่า ความชอบธรรมทุกประการในฐานะผู้ปกครองหมดสิ้นลงไปแล้ว พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องลาออก และเปิดทางให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อร่างใหม่ทั้งฉบับ 3) ร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่นำเสนอโดย iLaw ถือเป็นมติประชาชน ต้องไม่ถูกปิดกั้นในสภาและต้องไม่ถูกแปรญัตติ และ ผู้ที่มีสิทธิจะมาทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญใหม่หรือ ส.ส.ร. ต้องมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น และ 4) รัฐธรรมนูญทุกหมวดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ จะต้องถูกนำมาพิจารณาใหม่ให้สมเหตุสมผล ทันต่อยุคสมัย รวมทั้งสนับสนุน 3 ข้อเรียกร้องของคณะราษฎร คือ (1) พล.อ.ประยุทธ์ และองคมนตรี ลาออก (2) รัฐสภาต้องรับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และ (3) ปฏิรูปสถาบันฯ ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมมีการรับทราบว่าในวันดังกล่าวจะมีขบวนเสด็จผ่านเส้นทางดังกล่าว ทำให้เวลา 16.20 น. แกนนำการชุมนุมได้มีการประกาศแจ้งว่า หากมีขบวนเสด็จผ่านมาในช่วงเย็น ขอให้ผู้ชุมนุมแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยการลุกขึ้นยืน กลับหลังหัน ชู 3 นิ้ว ร้องเพลงชาติไปพร้อมกัน พร้อมทั้งระบุว่า นี่ไม่ใช่การยอมจำนนแต่เป็นการต่อสู้ และเป็นการแสดงออกว่าประชาชนต้องการการปฏิรูป หากผู้ปกครองไม่รับฟังเสียงประชาชน ประชาชนก็จะหันหลังให้เรื่อยไป จนกระทั่งเวลา 17.28 น. เมื่อขบวนเสด็จเคลื่อนขบวนผ่าน ประชาชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมีแสดงออกเชิงสัญลักษณ์จากการที่ประชาชนหันหลังชู 3 นิ้ว ร่วมกับการร้องเพลงชาติระหว่างที่ขบวนเสด็จเคลื่อนผ่าน และการแสดงออกด้วยการตะโกนคำว่า ‘ศักดิ์นาจพิณาศ ประชาราษฎรจงเจริญ’ ‘ชาติคือประชาชน’ รวมถึง ‘ที่นี่มีคนตาย วัดปทุมมีอาสาถูกยิงตาย’ ต่อมาเวลา 17.40 น. มีการปราศรัยเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมในเหตุการณ์ฆาตกรรมอาสาและพยาบาล 6 ศพ ณ วัด และ 18.10 น. แกนนำนำโดยกลุ่มนักเรียนแล้ว ได้มีการนำผ้าที่ประชาชนร่วมกันเขียนถึงอนาคตที่อยากเห็นขึ้นไปคลุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจทยอยออกมาอยู่รอบนอก ทำให้กลุ่มอาชีวะสามารถขึ้นไปชิงผ้าได้ โดยกิจกรรมยังคงดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่งเวลา 01.00 น. ของวันที่ 15 พฤศจิกายน ได้มีการประกาศยุติการชุมนุม

6) การชุมนุมบริเวณรัฐสภา วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 17 พฤศจิกายน เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาในการนัดพิจารณาเพื่อลงมติแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยร่างที่จะพิจารณามีทั้งหมด 7 ร่าง เป็นร่างของพรรคร่วมรัฐบาล พรรคร่วมฝ่ายค้านและภาคประชาชนที่รวบรวมรายชื่อมากกว่าหนึ่งแสนรายชื่อ โดยฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านการชุมนุมนัดรวมตัวกันบริเวณรัฐสภา โดยสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

การชุมนุมของกลุ่มไทยรักดี นำโดย นพ. วรงค์ เดชกิจวิกรม วัตถุประสงค์คือ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2560 โดยมีการเริ่มกิจกรรมตั้งแต่ช่วงเวลา 09.00 น. โดยมีกลุ่มมีมวลชนจากกลุ่มศูนย์รวมประชาชนปกป้องสถาบัน (ศปปส.) และกลุ่มศิษย์เก่าและเยาวชนชาวโศก เข้าร่วมการชุมนุมดังกล่าวด้วย เวลา 10.44 น. แกนนำกลุ่มไทยรักดี ได้ยื่นหนังสือไปยังรัฐสภาโดยมีรองประธานวุฒิสภาเป็นตัวแทนมารับหนังสือ และเดินทางไปยังหนังสือที่สำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2560 เป็นการคิดล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในส่วนการชุมนุมในพื้นที่รัฐสภา แม้ว่า

การวางแผนยุติการชุมนุมตั้งแต่เวลา 14.00 น. อย่างไรก็ตามก็ยังมีมวลชนปักหลักชุมนุมอยู่บริเวณรัฐสภา จนกระทั่งช่วงเวลา 20.00 น. นพ.วรงค์ เดชกิจวิกรม ได้มีการระบุผ่านเฟซบุ๊กว่า ผู้เข้าร่วมการชุมนุมได้ออกจากพื้นที่ทั้งหมดแล้ว (ไทยโพสต์, 2563)

สำหรับการชุมนุมของกลุ่มคณะราษฎร ร่วมกับกลุ่มพีเพิลโก ได้มีการจัดกิจกรรม “กุส้างให้มึงอยู่ได้ รัฐธรรมนูญ” โดยเป็นการนัดชุมนุมจนกว่าสภามีมติรับหลักการร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ซึ่งเป็นหลักการร่างรัฐธรรมนูญ “ฉบับไอลอว์” ที่มีประชาชนกว่า 1 แสนรายร่วมเข้าชื่อเสนอ โดยเจ้าหน้าที่รัฐมีการเตรียมการรับมือด้วยการปิดถนนบริเวณรัฐสภา ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ต่อมาได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์กีดขวาง อาทิ รั้วรดหนาม แผ่นกั้น รถฉีดน้ำ พอช่วงเวลา 13.20 น. กลุ่มผู้ชุมนุมคณะราษฎรเริ่มทยอยเข้าพื้นที่ จนกระทั่งเวลา 14.10 น. กลุ่มราษฎรได้เริ่มมีการรื้อลดหนามทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการประกาศห้ามการเข้ามาในพื้นที่ จนเวลา 14.16 น. เริ่มมีการฉีดน้ำใส่ผู้ชุมนุมเพื่อสลายการชุมนุมขึ้น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันเวลา 14.30 น. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการแจ้งกลุ่มผู้ชุมนุมเสียเสียง ย้ายพื้นที่การชุมนุม ออกจากฝั่งบริเวณแยกบางโพ เนื่องจากมีข้อกังวลว่าอาจเกิดการปะทะกับกลุ่มราษฎร ทั้งนี้ การสลายการชุมนุมด้วยการฉีดน้ำแรงดันสูงใส่ผู้ชุมนุมยังปรากฏอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเวลาประมาณ 18.20 น. เจ้าหน้าที่มีการยิงแก๊สน้ำตาใส่ผู้ชุมนุมร่วมด้วย และเวลา 19.07 น. มีการรายงานว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุมร่วมด้วย (ประชาไท, 2563)

นอกจากภายใต้สถานการณ์ที่ปรากฏการใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุมโดยเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว ในช่วงเวลา 17.17 น. ได้ปรากฏการปะทะระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุม ทั้งนี้ การ์ดผู้ชุมนุมคณะราษฎรได้มีการตั้งแนวไม่ให้ผู้ชุมนุมเข้าไปปะทะกับผู้ชุมนุมอีกฝั่ง รวมทั้งไม่ให้เข้าใกล้แนวเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ประชาไท, 2563) และภายหลังเวลา 19.22 น. เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุมสามารถฝ่าแนวกันบริเวณพื้นที่แยกเกียกกายและหน้าบุญรอดไปรวมตัวกันที่ด้านหน้ารัฐสภา ถนนสามเสนได้แล้ว เวลาประมาณ 20.00 น. บริเวณแยกเกียกกายได้มีเสียงอาวุธปืนดังขึ้นจำนวน 4-5 นัด และการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมคณะราษฎรและผู้ชุมนุมเสียเสียง โดยการดอสาของคณะราษฎรแจ้งให้อยู่ในความสงบและกันแนวแยก จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง ต่อมาเวลา 21.00 น. นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ได้มีประกาศที่หน้ารัฐสภายุติการชุมนุมแล้ว ส่วนนายอานนท์ นำภาได้มีประกาศนัดหมายชุมนุมอีกครั้งวันที่ 19 พฤศจิกายน บริเวณแยกราชประสงค์เวลา 16.00 น. จากเหตุการณ์ชุมนุมที่เกิดขึ้น ศูนย์เฮอร์ว้น ได้มีสรุปตัวเลขผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งหมดรวม 55 ราย โดยบาดเจ็บจากแก๊สน้ำตา 32 ราย ถูกยิง 6 ราย อาการป่วย 4 ราย และอาการอื่น ๆ 13 ราย (กรุงเทพธุรกิจ, 2563)

7. การชุมนุมบริเวณแยกราชประสงค์ วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 เป็นการชุมนุมต่อเนื่องหลังจากการชุมนุม วันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 ที่รัฐสภา โดยใช้ชื่อการชุมนุมว่า “18พฤศจิกาไปราษฎรประสงค์” มูลเหตุมาจากการใช้ความรุนแรงโดยรัฐในการสลายการชุมนุม การปะทะกับกลุ่มคนเสียเสียงจนมีผู้ได้รับบาดเจ็บ และผลการลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญของพรรคร่วมฝ่ายค้านและพรรครัฐบาลที่เสนอให้ตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) เพื่อมาจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เท่านั้น โดยไม่ยอมรับการแก้ไขเรื่องอื่น ๆ โดยวัตถุประสงค์กิจกรรมครั้งนี้ คือ การขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์

สำหรับการจัดกิจกรรม ตั้งแต่เวลา 14.00 น. ได้มีการวางกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมฝูงชน และรถน้ำแรงดันสูงหลายคัน บริเวณสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขณะเดียวกันเริ่มปรากฏผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้ามาในพื้นที่ ต่อมาเวลา 16.19 น. เริ่มมีการปราศรัย บริเวณแยกราชประสงค์ ในประเด็นสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก และการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์โดยเรียกร้องให้กษัตริย์ต้องอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ต่อมาเวลา 16.38 น. ได้มีกลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนได้ไปพ่นสีบริเวณถนนกลางสี่แยกราชประสงค์และบริเวณรั้วสถานีตำรวจแห่งชาติ และเวลา 17.45 น. ได้มีการลำเลียง “เปิดเหลือง” ที่ได้ถูกนำมาใช้ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน โดยสำหรับกิจกรรมครั้งนี้ยังคงถูกใช้เพื่อเตรียมพร้อมการป้องกันการฉีดน้ำเช่นเดียวกัน โดย นายสมบัติ บุญงามอนงค์ หรือ “บกลายจุด” ที่ปรากฏตัวในการชุมนุมและมีการกล่าวถึงการยกย่องให้เป็ดย่างเป็นเสมือนวีรบุรุษและวีรชนผู้อุทิศตนต่อสู้ในเหตุการณ์รัฐสภาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน ที่ผ่านมา (บีบีซีไทยd, 2563) นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมยังมีการให้ความสำคัญต่อผู้เข้าร่วมที่เป็นเด็กและเยาวชนด้วยผู้กริบ้นชมพูที่ข้อมือเป็นสัญลักษณ์ว่าเป็นบุคคลเข้าร่วมที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และมีการประกาศขอให้ช่วยกันดูแลด้วย

ต่อมาช่วงเวลา 18.47 น. ผู้ชุมนุมได้มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ด้วยการสาธิตแดงใส่ป้ายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และพ่นข้อความระบายต่าง ๆ ในขณะที่ยังประกาศว่า อย่าขว้างปาของแข็งหรือหินเข้าไป และจัดกิจกรรมกินหมูกระทะ หน้าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ช่วงเวลาต่อตั้งแต่วันที่ 19.51 น. ภายหลังแกนนำได้มีการปราศรัย ก็ได้มีกิจกรรมการใช้ปืนฉีดน้ำฉีดเข้าไปในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับกลุ่มผู้ชุมนุมเริ่มปาสีใส่บริเวณสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเวลา 20.05 น. กลุ่มผู้ชุมนุมพร้อมใจนำสีน้ำเงิน ละเลงและทาทับบนป้ายชื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จนทำให้ไม่เห็นข้อความที่ติดอยู่ดั้งเดิม จากนั้นได้นำหมุดคณะราษฎร 63 ปักไว้แทนที่ จนกระทั่งเวลา 20.20 น. ได้มีนัดการชุมนุมครั้งต่อไปในวันที่ 25 พฤศจิกายน ที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เพื่อเรียกร้องให้เป็นหน่วยงานของประชาชน และจะมีการชุมนุมต่อเนื่อง 7 วัน เพื่อเรียกร้องให้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรมว. กลาโหม จะลาออกจากตำแหน่ง และประกาศยุติการชุมนุม (กรุงเทพธุรกิจc, 2563)

8) การชุมนุมบริเวณสำนักงานตำรวจแห่งชาติ วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

การชุมนุมวันที่ 20 พฤศจิกายน 2563 เป็นการชุมนุมของเครือข่ายประชาชน อาทิ กลุ่มนักเรียนตี-กลุ่มเยาวชน กลุ่มศูนย์รวมประชาชนปกป้องสถาบัน รวมถึงไทยภักดี และภาคประชาชน ที่ได้รวมตัวกัน โดยมีการนำอุปกรณ์ขัดสี อาทิ ทินเนอร์ น้ำมันสน และน้ำยา เพื่อขัดล้างก่อนจะทาสีขาวทับไว้เป็นรองพื้นเพื่อทำความสะอาดสีที่เลอะอยู่ตามพื้นและจุดต่าง ๆ บริเวณสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หลังจากกลุ่มคณะราษฎรได้มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ด้วยการนำสีต่าง ๆ มาทาบริเวณรั้วสำนักงานตำรวจแห่งชาติและบริเวณโดยรอบ

9) การชุมนุมบริเวณถนนวิภาวดี – รังสิต วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

การชุมนุมวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม “28กุมภาพันธ์ขี้อายปรี๊ด” โดยกลุ่ม REDEM มีข้อเรียกร้องคือ การขับไล่รัฐบาล หรือบุคคลในรัฐบาล การปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ และสร้างรัฐสวัสดิการ โดยมีการนัดรวมตัวกันบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ โดยมีการรวมตัวกันตั้งแต่ช่วงเวลา 15.00 น. และต่อมาในช่วงเวลา 17.00 น. มีการเคลื่อนขบวนออกจากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิไปยังกองพลทหารราบที่ 1

มหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ จนกระทั่งเวลา 18.12 น. ภายหลังจากกลุ่มผู้ชุมนุมสามารถตัดลวดหนาม และดึงตู้คอนเทนเนอร์ที่ขีดขวางออกได้ ยังพบตำรวจควบคุมฝูงชนอยู่แนวหลัง บริเวณป้อม ปตท. และบริเวณ แนวซอยพหลโยธิน 2 ตำรวจได้มีการประกาศให้ผู้ชุมนุมถอยออกไปในระยะ 10 เมตร และต่อมาเวลา 18.13 น. บริเวณแนวป้อม ปตท. ปรากฏเจ้าหน้าที่วิ่งไล่กลุ่มผู้ชุมนุมโดยไม่มีการประกาศใด ๆ โดยมีการทำร้ายร่างกาย ผู้ชุมนุมอย่างน้อย 3 ราย ต่อมาเวลา 18.39 น. มีการรายงานว่าตำรวจควบคุมฝูงชนมีการยิงแก๊สน้ำตาใส่ผู้ ชุมนุม ต่อมาในเวลา 20.20 น. เริ่มมีการฉีดน้ำแรงดันสูงใส่กลุ่มผู้ชุมนุม และเวลา 20.58 น. มีการรายงาน พบว่าตำรวจควบคุมฝูงชนมีการยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุมโดยไม่มีการแจ้งเตือนล่วงหน้า

แม้ว่ามติผลโหวตของประชาชนในกลุ่ม REDEM จะระบุการยุติการชุมนุมในช่วงเวลา 20.00 น. อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ชุมนุมยังคงเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ โดยตั้งแต่วันที่ 20.20 น. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สลายการ ชุมนุมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงปรากฏเหตุการณ์เจ้าหน้าที่รัฐเข้าจับกุมและทำร้ายร่างกายกลุ่มผู้ชุมนุม ดังกรณี เวลา 22.03 น. ได้ปรากฏเหตุการณ์ตำรวจควบคุมฝูงชนเข้าจับกุมและทำร้ายร่างกายกลุ่มผู้ชุมนุมบริเวณป้อม เซลล์ (ประชาไทb, 2564) และในช่วงเวลา 23.30 ได้ปรากฏเหตุการณ์การเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยโรค ประจำตัว เวลา 0.03 น. ของวันที่ 1 มีนาคม จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีผู้ถูกจับกุม จำนวน 22 ราย แบ่งเป็น เยาวชนอายุระหว่าง 15-16 ปี จำนวน 4 ราย (The Standard, 2564) มีผู้ได้รับบาดเจ็บ โดยพบ ผู้ได้รับบาดเจ็บอย่างน้อย 63 ราย แบ่งเป็นผู้ชุมนุมและประชาชน 34 ราย อาสาพยาบาล 1 ราย และตำรวจ 28 นาย และตำรวจควบคุมฝูงชนเสียชีวิตด้วยอาการหัวใจหยุดเต้น 1 นาย (Mob Data Thailand, 2564)

10) การชุมนุมบริเวณสนามหลวง วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2564

การชุมนุมวันที่ 20 มีนาคม 2564 จัดโดย กลุ่ม REDEM จากการประกาศผ่านทวิตเตอร์ กล่าวว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม ได้แก่ การปักจดหมายส่งข้ามรั้ววัง รวมทั้งกิจกรรมกลุ่มเพื่อนอ่านบทปราศรัย ประวัติศาสตร์ของอานนท์ นำภา ทำให้วันที่ 19 มีนาคม 2564 ทางผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ได้กล่าวถึง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวผิดตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ พ.ร.บ.โรคติดต่อฯ และร่วมกันใช้เครื่องขยายเสียงโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ร่วมกับการแจ้งว่ามีการเตรียมตำรวจควบคุมฝูงชน จำนวน 22 กองร้อย ไว้รองรับสถานการณ์ ซึ่งจะมีการใช้กำลังตามความจำเป็น

ในวันที่ 20 มีนาคม 2564 เวลา 15.30 น. ผู้เข้าร่วมได้เริ่มรวมตัวบริเวณฟุตบอลหน้า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถนนหน้าพระลาน ในช่วงเวลาใกล้กันทางด้านเจ้าหน้าที่ได้มีการนำตู้คอนเทนเนอร์ มาวางเพื่อขวางถนนเอาไว้ และมีการปิดเส้นทางจราจรหลายเส้นทาง ต่อมาในเวลา 17.35 น. กลุ่มผู้ชุมนุม ได้ทำการตัดลวดที่คล้องประตูสนามหลวงไว้และเปิดออกเพื่อให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมรวมตัวกันที่ท้องสนามหลวง ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ได้มีการประกาศข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเวลา 18.03 น. กลุ่มผู้ชุมนุมพยายามปีนตู้ คอนเทนเนอร์และดึงสแลนเขียวออก และได้พยายามนำเชือกไปดึงตู้คอนเทนเนอร์ ต่อมาเวลา 18.42 น. ทาง ตำรวจได้ประกาศไม่ให้ทำลายแนวกัน และมีการประกาศในการเจรจาต่อรองให้ทำกิจกรรมบริเวณหน้าตู้คอน เทนเนอร์ จนกระทั่งเวลา 19.01 น. เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุมสามารถดึงตู้คอนเทนเนอร์ด้านล่างเพื่อเปิดแนวได้ แต่ กลุ่มผู้ชุมนุมยังไม่มี การขยับเข้าไปด้านตู้ ทางตำรวจได้เริ่มฉีดน้ำผสมสารเคมีใส่กลุ่มผู้ชุมนุม และมีการประกาศ ไม่ให้กลุ่มผู้ชุมนุมเข้ามาในแนวเขตที่กำหนด โดยหากผู้ชุมนุมเข้ามาจะมีการจับกุมทันที

ขณะเดียวกันช่วงเวลา 19.19 น. บริเวณแยกคอกวัว ทางตำรวจได้มีการตั้งแนวและเริ่มออกเดิน รวมทั้งประกาศในพื้นที่สะพานผ่านพิภพลีลาให้ประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องหลีกเลี่ยง เนื่องจากบริเวณนี้ เป็นพื้นที่ควบคุม หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกจับกุม ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เวลา 19.25 น. บริเวณสนามหลวง ได้มีการจัดกิจกรรมการเขียนลงบนผ้าสีขาว และกิจกรรมการแจกกระดาษเพื่อเขียนข้อความและพับจรวดขึ้น ขณะที่สถานการณ์ตำรวจมีการเคลื่อนเข้ามาในพื้นที่กลุ่มผู้ชุมนุม และมีการฉีดน้ำใส่ผู้ชุมนุมเป็นระยะ จนกระทั่งเวลา 19.37 น. ตำรวจเริ่มมีการยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุมและเริ่มมีการจับกุมผู้เข้าร่วมการชุมนุม และเวลา 19.48 ตำรวจควบคุมฝูงชนที่มาจากบริเวณแยกคอกวัว ได้เดินแบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง คือ มุ่งหน้าคลองหลอด เชิงสะพานปิ่นเกล้า และราชดำเนินใน ขณะเดียวกันได้มีการประกาศว่ามีการยุติการชุมนุมและให้ผู้ชุมนุมแยกย้ายกลับบ้าน

อย่างไรก็ตามในช่วงเวลา 20.00 น. เป็นต้นมา ตำรวจได้มีความพยายามสลายการชุมนุมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ชุมนุมที่ต้องการเดินทางกลับสามารถเดินทางออกทางถนนข้าวสารได้ ขณะเดียวกันมีการประกาศให้หน่วยแพทย์พยาบาลออกจากพื้นที่ และให้สื่อมวลชนให้เข้าไปบริเวณพื้นที่สนามหลวง สำหรับกลุ่มผู้ชุมนุมที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ ตำรวจยังคงใช้การสลายการชุมนุมด้วยการฉีดน้ำ การยิงแก๊สน้ำตาและกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุม และการใช้กำลังในการจับกุมผู้ชุมนุมทั้งในบริเวณพื้นที่สนามหลวง รวมทั้งบริเวณพื้นที่โดยรอบ อาทิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สะพานวันชาติ ฯ โดยปฏิบัติการควบคุมสถานการณ์ของตำรวจได้มีการดำเนินต่อไปจนกระทั่งเวลา 01.45 น. ของวันที่ 21 มีนาคม จากเหตุการณ์ครั้งนี้ มีผู้ถูกจับกุม จำนวน 20 ราย เป็นเด็กและเยาวชน 4 ราย และผู้ใหญ่ 16 ราย รวมทั้งมีผู้ได้รับบาดเจ็บ 43 ราย จำแนกเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ 13 นาย ประชาชนและผู้ชุมนุม 26 ราย อาสาพยาบาล 1 ราย และผู้สื่อข่าว 3 ราย (Mob Data Thailand, 2564) นอกจากการได้รับบาดเจ็บจากการใช้ความรุนแรงภายใต้สถานการณ์สลายการชุมนุมแล้ว ยังปรากฏกรณีผู้ชุมนุมที่ได้รับบาดเจ็บจากการดักทำร้ายอีกด้วย (เดลินิวส์, 2564)

11) การชุมนุมบริเวณศาลอาญา ถนนรัชดา วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2564

การชุมนุมวันที่ 2 พฤษภาคม 2564 คือการจัดกิจกรรม “คาราวานรีไทม์” โดย กลุ่ม REDEM มีการเรียกร้องความยุติธรรมในระบบศาล จากกรณีเหตุการณ์ที่ผู้พิพากษาที่มีคำสั่งไม่ให้ประกันตัว ผู้ต้องหาคดีมาตรา 112 หลายคน อาทิ อานนท์ นานา พิธีษฐ์ ชิวารักษ์ สมยศ พุกกะเกษมสุข และ ปติวัฒน์ สาทรัมย์ และยังคงเป็นผู้พิพากษาที่เคยพิพากษาโทษ 20 ปี แก่อำพล ตั้งนพกุล หรือที่รู้จักในนาม “อาทง” ในคดีมาตรา 112 และ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ โดยจะมีการเคลื่อนขบวนจากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ไปยัง ศาลอาญารัชดาฯ

ตั้งแต่ช่วงเวลา 14.30 น. ผู้เข้าร่วมเริ่มมีการรวมตัวกันบริเวณเกาะพญาไท โดยมีการนำรถยนต์ส่วนตัว รถกระบะ และรถจักรยานยนต์มาจอดเตรียมเคลื่อนขบวน ต่อมาเวลา 15.00 น. เริ่มมีการเคลื่อนขบวนออกจากอนุสาวรีย์ชัยฯ ไปยังศาลอาญารัชดาฯ จนกระทั่งเวลา 16.55 น. หวัชบวนได้มาถึงหน้าศาลอาญา ต่อมาเวลา 17.38 น. กลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ด้วยการปาไข่และมะเขือเทศใส่รูปชนธิป เหมือนพะวงศ์ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการประกาศขอความร่วมมือให้อยู่ในความสงบและให้หยุดการกระทำ ต่อมาเวลา 17.50 น. ทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้ร่วมกันแสดงออกด้วยการตะโกนคำว่า ปล่อนักโทษทางการเมือง จากนั้นมี

การเปิดอ่านแถลงการณ์จากพี่น้องประชาชน ถึง ขนาธิป เหมือนพะวงศ์ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา และ เวลา 17.56 น. ได้มีการประกาศยุติการชุมนุมและขอให้ทุกคนแยกย้ายกลับบ้าน

อย่างไรก็ตาม เวลา 18.17 น. กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนยังคงอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ต่อมาเครื่องเสียงของ กองสวัสดิการนทบุรี ได้มีการประกาศว่า มีอบนี้ไม่มีแกนนำ ใครประสงค์จะอยู่ก็อยู่ต่อได้ ผู้ชุมนุมบริเวณ โดยรอบปรบมือ ต่อมาเวลา 19.07 น. ตำรวจภายในศาลมีการประกาศ หากไม่ยุติกิจกรรมในอีก 5 นาที จะ เริ่มเข้าควบคุมสถานการณ์ จนกระทั่ง 19.20 น. ตำรวจเริ่มมีการสลายการชุมนุมและผลักดันผู้ชุมนุมปักหลักที่ สะพานลอยหน้าหอรัษฎาภิเศก 32 ต่อมาเวลา 19.29 น. ตำรวจได้มีการไล่ผู้สื่อข่าวบริเวณหน้าศาลอาญา รัช ดาฯ รวมทั้งมีการตรวจสอบโดยให้ให้สื่อมวลชนเตรียมบัตรสื่อไว้ พร้อมทั้งไม่ให้ใครออกจากแนวกั้นที่กำหนด รวมทั้งประกาศให้ผู้ชุมนุมยุติการชุมนุมอย่างต่อเนื่อง โดยหากไม่ยุติการชุมนุมจะดำเนินการตามมาตรการที่ กำหนด ต่อมาเวลา 20.32 น. เป็นต้นมา เริ่มมีการฉีดน้ำแรงดันสูง และยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุม และการจับกุม กลุ่มผู้ชุมนุม โดยปฏิบัติการควบคุมสถานการณ์ของตำรวจได้มีการดำเนินต่อไปจนกระทั่งเวลา 23.10 น. จาก เหตุการณ์ครั้งนี้ มีผู้ถูกจับกุม จำนวน 1 ราย และผู้ได้รับบาดเจ็บอย่างน้อย 3-4 ราย (ประชาชาติธุรกิจ, 2564)

12) การชุมนุมบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย-อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2564

การชุมนุมวันที่ 7 สิงหาคม 2564 จัด โดย กลุ่มเยาวชนปลดแอก มีวัตถุประสงค์เพื่อขับไล่รัฐบาล และการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ โดยมีประกาศผ่านทลแกรม เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม ว่าจะมีการนัดรวมตัวกันที่บริเวณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเพื่อเคลื่อนขบวนไปพระมหาราชวัง

ทั้งนี้ ในวันที่ 7 สิงหาคม ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการตรึงกำลังโดยรอบพื้นที่สนามหลวง รวมทั้ง รั้ว ลวดหนาม ตูคอนเทนเนอร์ รวมทั้งโบกี้บรรทุกถังน้ำมันร่วมด้วย และในช่วงเช้า เวลา 07.00 น. เจ้าหน้าที่ ตำรวจได้มีการขอค้นบ้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำหรับกิจกรรม กลุ่มผู้ชุมนุมเริ่มมีการรวมตัวกันบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ตั้งแต่ช่วงเวลา 12.00 น. ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มมีการปิดจราจรรวมทั้งวางกำลังในพื้นที่ และเวลา 12.40 น. ตำรวจสามารถเข้าควบคุมพื้นที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยได้สำเร็จ โดยกลุ่มผู้ชุมนุมถอยไปอยู่บริเวณแยกผ่านฟ้า ต่อมาเวลา 13.20 น. กลุ่มเยาวชนปลดแอกได้มีการประกาศย้ายพื้นที่จัดกิจกรรมไปยังอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และมีการเปลี่ยนจากการเคลื่อนไปพระมหาราชวังเป็นบ้านพัก พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและ รมว.กลาโหม ที่ราบ 1 แท่น โดยกลุ่มผู้ชุมนุมได้มาถึงอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เวลา 14.29 น. ช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เวลา 14.44 น. ทางตำรวจได้มีการเตรียมตู่คอนเทนเนอร์ปิดทางข้าม และต่อมาเวลา 15.00 น. ตำรวจได้มีการ ยิงแก๊สน้ำตาใส่ผู้ชุมนุมอย่างต่อเนื่องเริ่มจากการที่กลุ่มผู้ชุมนุมประชิดแนวหน้าตู่คอนเทนเนอร์ บริเวณแยก สามเหลี่ยมดินแดง ขณะที่กลุ่มผู้ชุมนุมมีการตอบโต้ด้วยการจุดพลุ การยิงหนังสติ๊ก ฯ โดยเจ้าหน้าที่มีการสลาย การชุมนุมอย่างต่อเนื่องจากการฉีดน้ำแรงดันสูง ยิงแก๊สน้ำตา และยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุม โดยผู้ได้รับ ผลกระทบมีทั้งกลุ่มผู้ชุมนุม และผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ แม้กลุ่มเยาวชนปลดแอก ได้มีการ ประกาศยุติการชุมนุมตั้งแต่ช่วงเวลา 17.40 น. แต่กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนยังคงอยู่ในพื้นที่ และตำรวจยังคงมีการ สลายการชุมนุม (ไทยรัฐ, 2563) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีผู้ถูกจับกุมมีจำนวนอย่างน้อย 14 ราย (ข่าวสด, 2563) แลกรณีผู้ได้รับบาดเจ็บไม่มีการระบุยอดรวมที่ชัดเจนว่ามีจำนวนเท่าใด

13) การชุมนุมบริเวณแยกราชประสงค์และบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ-ดินแดง วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2564

การชุมนุมวันที่ 10 สิงหาคม 2564 เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม “คาร์ม็อบใหญ่ไล่ทรราช” โดย แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ได้มีการประกาศจัดกิจกรรมผ่านเพจเฟซบุ๊ก ในรูปแบบคาร์ม็อบ มีจุดประสงค์เพื่อขับไล่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยนัดรวมตัวกันบริเวณสี่แยกราชประสงค์ ในวันที่ 10 สิงหาคม และวันดังกล่าวยังเป็นวันครบรอบหนึ่งปีการชุมนุม #ธรรมศาสตร์จะไม่ทน ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต (กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม, 2564)

ทั้งนี้ ในวันที่ 10 สิงหาคม ตั้งแต่เวลา 12.00 น. กลุ่มผู้ชุมนุมเริ่มมีการรวมตัว บริเวณพื้นที่ราชประสงค์ ต่อมาเวลา 14.20 น. กลุ่มแนวร่วม มธ. ได้ประกาศการเคลื่อนขบวนคาร์ม็อบ โดยมุ่งไปสู่จุดพักขบวนจุดแรก คือ อาคารชิน-ไทย ทาวเวอร์ บริเวณ ถ.อโศกมนตรี เยื้องสถานี MRT สุขุมวิท (ประชาไท, 2564) และเวลา 14.50 น. เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุมเคลื่อนขบวนถึงบริเวณหน้าอาคารชิน-ไทย ทาวเวอร์ คุณเบนจา อะปัญ สมาชิกกลุ่มแนวร่วม มธ. ได้ขึ้นอ่านประกาศแนวร่วม มธ. ฉบับที่ 2 เรื่อง ประกาศเป้าหมาย “นายทุน-ขุนศึก-ศักดินา” และการเมืองหลังระบบประยุทธ์ มีเนื้อหาสะท้อนถึงวิกฤตการบริหารจัดการของภาครัฐต่อสถานการณ์โควิด-19 การแบ่งปันผลประโยชน์ของชนชั้น และเรียกร้องให้การเมืองหลังระบอบประยุทธ์เร่งดำเนินการได้แก่ (1) การควบคุมสถานการณ์โรคระบาดให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติ และการเข้าถึงสวัสดิการของประชาชนที่มีคุณภาพ เท่าทันสถานการณ์ (2) การแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างปกติสุข (3) การยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นเพื่อเป็นช่องทางให้เกิดการได้สืบทอดอำนาจ และร่างรัฐธรรมนูญประชาชนขึ้นใหม่ทั้งฉบับ และ (4) การผลักดันให้เกิดการปฏิรูปโครงสร้างสถาบันการเมือง สถาบันกองทัพ สถาบันศาล สถาบันกษัตริย์ รวมถึงสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ และประเทศชาติมีประชาธิปไตยคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ประชาชน ในห้วงเวลาใกล้กัน เวลา 15.00 น. กลุ่มเพมินิสต์ปลดแอก และประชาชนอีกส่วนหนึ่ง ได้มีการทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์โดยทำการโปรยเอกสารแถลงการณ์บริเวณหน้าตึกชิน-ไทยและการโปรยพู่กันขนาดเล็กเป็นตัวแทนผู้เสียชีวิตที่ไม่ได้รับวัคซีนที่มีคุณภาพ (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) หลังจากนั้น เวลา 15.20 น. ได้มีการประกาศจุดพักขบวนที่สอง คือ บ้านพัก ร.อ.ธรรมนัส พรหมเผ่า ที่ ถ.พระราม 9

โดยเวลา 16.03 น. กลุ่มผู้ชุมนุมเคลื่อนขบวนมาถึงบริเวณบ้านพัก ร.อ.ธรรมนัส พรหมเผ่า โดยมี แกนนำมีการปราศรัยและบีบแตรเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการขับไล่รัฐบาลตลอดเวลา ต่อมาเวลา 16.20 น. ได้มีการเคลื่อนขบวนต่อไปยังจุดพักขบวนที่สาม คือ คิงส์ พาวเวอร์ ถ.รางน้ำ ซึ่งกลุ่มผู้ชุมนุมได้เคลื่อนขบวนมาถึงบริเวณคิงส์ พาวเวอร์ เวลา 16.48 น. พิธีกรบนรถเครื่องเสียง ได้มีกล่าวถึง เครือข่าย ‘คิง พาวเวอร์’ เป็นแหล่งทุนสนับสนุน ประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ขึ้นมาใช้อำนาจอย่างไม่ชอบธรรม เป็นกลุ่มเครือข่ายเดียวที่ได้รับสัมปทานในการขายสินค้าโดยงดเว้นภาษีและผูกขาดเจ้าเดียวมาตลอด ซึ่งสะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมกันในการขายสินค้า และเน้นย้ำการเคลื่อนไหวในหลักสิทธิและเสรีภาพและหลักสันติวิธีโดยไม่ใช้ความรุนแรงในการประท้วง และต่อมาเวลา 17.02 น. กลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ด้วยการนำสีแดงไปสาดบริเวณป้ายตึกคิง พาวเวอร์ ขอยางน้ำ พร้อมกับกล่าวโดยมีสาระสำคัญว่า “เราจะสาธิต เราจะไม่ใช่ความ

รุนแรง ไม่มีขีด ไม่มีป้องกัน เราจะสาธิต และสิ่งเหล่านี้เข้าไปในตึก เข้าไปให้นายทุนเผด็จการ สี่ที่สาธิตไป คือ สีแดง คือเลือดของประชาชน มันคือตัวแทนของเลือดเนื้อของชีวิต ซึ่งจะบ่งบอกว่า ประเทศนี้ต้องเป็นของประชาชนเท่านั้น สิ่งเหล่านี้เหล่านี้มันคือตัวแทนที่จะบอกว่า ความเฒ่าเหฒ่าของนายทุนเผด็จการมันน่ารังเกียจ น่าขยะแขยง นายทุนฟังไว้ คุณคือศัตรูของประชาชน” และเวลา 17.06 น. กลุ่มแนวร่วม มธฯ ได้ประกาศยุติการชุมนุม

อย่างไรก็ตาม ในห้วงเวลาเดียวกันนั้น ตั้งแต่เวลา 16.26 น. เริ่มปรากฏการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและตำรวจควบคุมฝูงชนในพื้นที่แยกสามเหลี่ยมดินแดงขึ้น ต่อมาเวลา 17.09 น. ตำรวจเริ่มมีการยิงแก๊สน้ำตาไปยังบริเวณของพื้นที่กลุ่มผู้ชุมนุม และเวลา 17.19 น. ตำรวจมีการยิงแก๊สน้ำตาจากบนทางด่วน ไปสู่กลุ่มผู้ชุมนุม และบางส่วนตกเข้าไปในบ้านเรือนของประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เวลา 17.40 น. พบเหตุการณ์มีผู้จุดไฟเผาป้อมตำรวจบริเวณใต้แยกดินแดงขึ้น ส่งผลให้เวลา 17.49 น. ตำรวจประกาศใช้รถน้ำแรงดันสูงและรถน้ำเข้าไปดับไฟที่ป้อมตำรวจบริเวณใต้แยกดินแดง โดยตำรวจยังคงมีการสลายการชุมนุมด้วยการฉีดน้ำแรงดันสูง แก๊สน้ำตา กระสุนยาง และเข้าควบคุมพื้นที่ต่อไปจนกระทั่งเวลา 21.09 น. สถานการณ์จึงเริ่มคลี่คลาย โดยกลุ่มผู้ชุมนุมได้ทยอยแยกย้ายออกจากพื้นที่ ขณะที่ตำรวจยังตรึงกำลังในพื้นที่

จากเหตุการณ์มีผู้ถูกจับกุม จำนวน 48 ราย จำแนกเป็นเด็กและเยาวชน 15 ราย และวัยผู้ใหญ่ 33 ราย และตำรวจได้ทำการยึดรถจักรยานยนต์ 122 คัน (ข่าวสดb, 2564) และมีผู้ได้รับบาดเจ็บไม่มีการระบุนายแพทย์ที่ชัดเจนว่ามีจำนวนเท่าใด แต่ก็พบการได้รับบาดเจ็บของสื่อมวลชน อาทิ กรณีคุณฐณิย์ เอียดศรีไชย ผู้สื่อข่าว The Reporters ถูกบริเวณตรงต้นขา คุณวรุตม์ พงศ์พิพัฒน์ ผู้สื่อข่าวจากพลัสเซเวน (Plus Seven) และกรณีผู้สื่อข่าววอยซ์ทีวีขณะไลฟ์ถ่ายทอดสดพบว่า ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจไล่ออกจากพื้นที่ และพุดจาไม่ได้ใส่ และเจ้าหน้าที่รัฐ ข้อมูลจากการออกแถลงการณ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ระบุว่า มีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บมีจำนวน 9 นาย (ประชาไทd, 2564)

14) การยื่นหนังสือสถานทูต 3 แห่ง – กิจกรรมหน้าศาลรัชดา – การชุมนุมบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ-ดินแดง วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2564

ภาพรวมบริบทเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวันที่ 20 สิงหาคม เกี่ยวข้องกับ 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมยื่นหนังสือสถานทูต และ 2) กิจกรรมยื่น หยุด ขัง บริเวณหน้าศาลอาญารัชดา 3) การชุมนุมเคลื่อนไหวบริเวณแยกสามเหลี่ยมดินแดง

1) กิจกรรมยื่นหนังสือสถานทูต

สำหรับกิจกรรมยื่นหนังสือสถานทูต เกี่ยวข้องกับกิจกรรม “คาร์ม็อบสัญลักษณ์หนังสือทะเลโลกเปิดโปงทรราช ให้ต่างชาติได้รับรู้” โดย กลุ่มทะลุฟ้า โดยนัดรวมตัวกันบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เวลา 10.00 น. โดยมีจุดประสงค์เพื่อยื่นหนังสือต่อสถานทูต 3 แห่ง ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตสวีเดน สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา และสถานทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน (กลุ่มทะลุฟ้า, 2564) โดยมีการเริ่มกิจกรรมตั้งแต่วันที่ 11.00 น. และมีการเคลื่อนขบวนมุ่งหน้าสถานเอกอัครราชทูตสวีเดน ถนนวิบูลย์ เขตปทุมวัน

จนกระทั่งขบวนเดินทางมาถึงหน้าสถานเอกอัครราชทูตสวีเดน ในเวลา 11.45 น. ตัวแทนกลุ่มทะลุฟ้า 3 ราย ได้เข้ายื่นหนังสือในเวลา 11.55 น. โดยวัตถุประสงค์ของหนังสือมีจุดมุ่งหมายเพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่รัฐไทยใช้ปฏิบัติการทางกฎหมายในการสลายการชุมนุมของประชาชน จึงเป็นการขัดต่อสนธิสัญญาเจนีวาที่ประเทศไทยร่วมลงนามกับประเทศสวีเดนและประเทศที่เกี่ยวข้อง (มติชนออนไลน์c, ทะลุฟ้า!ยื่นหนังสือสถานทูตสวีเดน โวยรัฐไทยสลายชุมนุมผิดหลักสนธิสัญญาเจนีวา, 2564)

ต่อมาเวลา 12.00 น. ได้มีการเคลื่อนขบวนไปยังสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา และขบวนคาร์ม็อบได้มาถึงบริเวณหน้าสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ถนนวิภาวดี ในช่วงเวลา 12.28 น. และต่อมาเวลา 12.40 น. ตัวแทนจากสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย ออกมารับหนังสือจากตัวแทนกลุ่มทะลุฟ้าซึ่งเป็นเยาวชน 3 ราย โดยวัตถุประสงค์ของหนังสือมีจุดมุ่งหมายเพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดสรรวัคซีน Pfizer ที่ได้รับบริจาคจากรัฐบาลของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ กลุ่มทะลุฟ้าระบุว่า รัฐบาลไทยมีการนำวัคซีนไปแจกจ่ายแก่กำลังพลในกองทัพ และกลุ่มวีวีไอพี แทนที่จะเป็นบุคลากรทางการแพทย์ด่านหน้าเพื่อรับมือกับโรคระบาดโควิด-19 (Standardb, 2564)

ต่อมาเวลา 12.45 น. ได้มีการเคลื่อนขบวนไปยังสถานทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน จนกระทั่งเวลา 13.10 น. ขบวนคาร์ม็อบได้มาถึงบริเวณหน้าสถานทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน ถนนรัชดาภิเษก เขตดินแดง ต่อมาเวลา 13.50 น. มีชายไทยรายหนึ่งแต่งกายชุดสีดำ ระบุว่าตนเป็นเจ้าของที่รักษาความปลอดภัยของสถานทูตจีน และขอถ่ายสำเนาเอกสารบัตรประชาชนของตัวแทนกลุ่มทะลุฟ้าที่มายื่นหนังสือ จากนั้นเวลา 13.55 น. ชายคนไทยแต่งกายด้วยชุดสีดำอีกราย มารับหนังสือจากตัวแทนกลุ่มทะลุฟ้า โดยวัตถุประสงค์ของหนังสือมีจุดมุ่งหมายเพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับการที่รัฐบาลไทยจัดหาวัคซีน Sinovac จากบริษัทเอกชนจีน โดยกลุ่มทะลุฟ้าระบุว่า เป็นวัคซีนที่มีคุณภาพต่ำ ไม่สามารถรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สายพันธุ์เดลตาได้ ทั้งนี้ ตัวแทนกลุ่มทะลุฟ้า ได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน กล่าวว่ารู้สึกผิดหวังที่สถานทูตจีนได้ส่งหัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัยมารับหนังสือ หวังว่าจดหมายจะไปถึงเอกอัครราชทูตจีนและได้รับการตอบรับ และภายหลังยื่นหนังสือที่สถานทูตจีนแล้วเสร็จได้มีการประกาศยุติกิจกรรมในเวลาประมาณ 14.30 น. ที่บริเวณถนนรัชดาภิเษก (มติชนออนไลน์d, 2564)

2) กิจกรรม “ยื่น หยุด ชัง” บริเวณหน้าศาลอาญารัชดาฯ

สำหรับกิจกรรม “ยื่น หยุด ชัง” โดย กลุ่มพลเมืองโต้กลับที่นัด ได้หมายจัดกิจกรรม ยื่น หยุด ชัง บริเวณหน้าศาลอาญา เป็นวันที่สามติดต่อกัน โดยกิจกรรมครั้งนี้มี คุณรุ่ง ปันस्या และคุณสุริย์รัตน์ ชิวารักษ์ คุณแม่ของเพนกวิณ มาร่วมยื่นด้วย กิจกรรมครั้งนี้เริ่มขึ้นเมื่อเวลา 17.00 น. โดยใช้ระยะเวลาการทำกิจกรรม 1 ชั่วโมง 12 นาที รวมทั้ง ยังมีกิจกรรมการเปิดตัวหนังสือ เรื่อง “Introduction to no.112” และได้ทำการแจกให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเนื้อหาในหนังสือเกี่ยวข้องกับการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญามาตรา 112 เริ่มตั้งแต่รากฐานของกฎหมาย การบังคับใช้ ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำข้อมูลไปถกเถียงเพื่อให้เกิดบทสนทนาที่สร้างสรรค์ (Mob Data Thailandc, 2564)

3) การชุมนุมเคลื่อนไหวกวบริเวณแยกสามเหลี่ยมดินแดง

การประมวลเหตุการณ์การชุมนุมเคลื่อนไหวกวบริเวณแยกสามเหลี่ยมดินแดงตั้งแต่วันที่ 10-19 สิงหาคม 64 ปรากฏการชุมนุมเคลื่อนไหวกวในพื้นที่บริเวณแยกสามเหลี่ยมดินแดงในช่วงเย็นมีปรากฏขึ้นเรื่อยมา แม้ในเหตุการณ์วันที่ 19 สิงหาคม 64 กลุ่มทะลุฟ้าได้มีการจัดกิจกรรม “#มีอบ19สิงหา: ทะลุฟ้า ไล่ล่าทรราชในคราบคนดี” (ประชาไท e, 2564) ตั้งแต่ช่วงเวลา 16.00 น. – 19.06 น. ณ บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม การชุมนุมในพื้นที่แยกสามเหลี่ยมดินแดง ได้ปรากฏเช่นเดียวกันตั้งแต่ช่วงเวลา 16.50-19.20 น. จัดโดยกลุ่มผู้ชุมนุมที่ถูกเรียกว่า กลุ่มประชาชนอิสระ หรือ กลุ่มผู้ชุมนุมอิสระ ทั้งนี้ พบว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมชุมนุมในบริเวณสามเหลี่ยมดินแดงมักเป็น “เด็กและเยาวชน” อีกด้วย (ประชาไท, 2564)

สำหรับเหตุการณ์ในวันที่ 20 สิงหาคม 64 กลุ่มมวลชนอิสระยังมีการนัดชุมนุมเคลื่อนไหวกวในพื้นที่แยกสามเหลี่ยมดินแดงอยู่ โดยเริ่มมีการรวมตัวกันในพื้นที่ตั้งแต่ช่วงเวลา 16.30 น. และเริ่มมีการปาสิ่งของไปที่แนวตู้คอนเทนเนอร์บริเวณทางลงทางด่วนดินแดงและใต้ทางด่วน ต่อมาเวลา 16.48 น. ตำรวจเริ่มมีการวางกำลังส่วนด้านหลังแนวตู้คอนเทนเนอร์ โดยตั้งแต่เวลา 16.53 ตำรวจควบคุมฝูงชนได้มีการยิงแก๊สน้ำตาใส่ผู้ชุมนุมจากบนทางด่วนลงมาบริเวณกลางแยกดินแดง ต่อมาเวลา 17.19 น. ตำรวจได้เข้าพื้นที่บริเวณแยกดินแดง และได้ประกาศแจ้งเตือนผ่านรถเครื่องเสียงที่บริเวณกลางแยกว่า ใครที่ไม่เกี่ยวข้องให้ออกจากพื้นที่ และแจ้งเตือนสื่อมวลชนที่อยู่ใต้ทางด่วนดินแดงให้ไปอยู่ที่บริเวณเกาะกลาง จนกระทั่งเวลา 17.22 น. ตำรวจได้มีการเดินแนวเพื่อสลายการชุมนุมไปจนถึงบริเวณแยกดินแดง โดยมีผู้ชุมนุมบางส่วนกลับเข้าไปในพื้นที่บริเวณตลาดศรีวิชัย และเวลา 18.25 น. บริเวณพื้นที่แฟลตดินแดง ปรากฏรถยนต์ทั่วไปถูกกระสุนแก๊สน้ำตาจนกระจกแตก รวมทั้งเวลา 18.51 น. มีรถจักรยานยนต์เร่งเครื่องเข้ามาจากพื้นที่แยกสามเหลี่ยมดินแดงไปทางปปส. พร้อมกับรถยนต์ทั่วไป ตำรวจหันมายิงรถจักรยานยนต์ในทิศทางเดียวกันกับที่มีชาวบ้านยืนอยู่ ทำให้ชาวบ้านและคนที่อยู่ริมฟุตบาทต้องหลบ จากนั้นชาวบ้านตะโกนคำด้วยความโกรธ

ต่อมาเวลา 18.55 น. บริเวณ ปปส. ปรากฏผู้หญิงในชุดทำงานแล้วว่า ได้รับผลกระทบจากกระสุนยางบริเวณกลางหลัง ขณะกำลังขี่รถมอเตอร์ไซด์ผ่านมาบริเวณนี้ ซึ่งเป็นจังหวะเดียวกันกับที่ตำรวจขึ้นกระบะรุกยิงผู้ชุมนุม ขณะที่ช่วงเวลา 19.11 น. ขบวนรถตำรวจได้กลับเข้าแยกดินแดง หลังกระบะคันหนึ่งปรากฏมีชายถอดเสื้อ จำนวน 2 คน คาดว่า จะเป็นผู้ที่ถูกจับกุม ต่อมาเวลา 19.30 น. สถานการณ์ยังคงมีกลุ่มผู้ชุมนุมอยู่กระจัดกระจายบนถนนอโศก-ดินแดง และช่วงเวลาประมาณ 21.00 น. สถานการณ์จึงเริ่มคลี่คลาย โดยกลุ่มผู้ชุมนุมได้ทยอยแยกย้ายออกจากพื้นที่ ขณะที่ตำรวจ ควบคุมฝูงชน ยังตรึงกำลังในพื้นที่อยู่ (thaitvnews2, 2564) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีผู้ถูกจับกุมมีจำนวน 26 ราย และกรณีผู้ได้รับบาดเจ็บไม่มีการระบุยอดรวมที่ชัดเจนว่ามีจำนวนเท่าใด แต่ก็พบการได้รับบาดเจ็บจากกระสุนยาง 4 ราย ได้แก่ 1) เยาวชนอายุ 17 ปีสองคนถูกยิงบริเวณเอวและสะบักหลัง (Pongphat, 2564) 2) เยาวชนหญิงถูกยิง คาดว่า เป็นบริเวณเอว (มติชนออนไลน์e, 2564) และ 3) กรณีผู้หญิงในชุดทำงานกำลังขี่รถมอเตอร์ไซด์ผ่านมาในจังหวะที่ตำรวจราดยิงผู้ชุมนุมด้วยกระสุนยาง หญิงคนดังกล่าวถูกยิงที่กลางหลัง

ภาคผนวก ข. ข้อมูลเชิงสถิติ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

เหตุการณ์	จำนวนข้อความ (ครั้ง)		คิดเป็นร้อยละ	
	ผู้โพสต์ทั่วไป	สื่อมวลชน	ผู้โพสต์ทั่วไป	สื่อมวลชน
#มือบ20สิงหา	3,142	370	0.47	6.18
#มือบ10สิงหา	29,904	1,258	4.43	21.01
#มือบ7สิงหา	103,443	662	15.34	11.06
#มือบ2พฤษภา	41,539	83	6.16	1.39
#มือบ20มีนา	51,474	455	7.63	7.60
#มือบ28กุมภา	115,691	238	17.15	3.97
#มือบ20พฤศจิกา	7,015	118	1.04	1.97
#มือบ19พฤศจิกา	16,437	76	2.44	1.27
#มือบ17พฤศจิกา	185,217	393	27.46	6.56
#มือบ14พฤศจิกา	11,878	739	1.76	12.34
#มือบ8พฤศจิกา	69,635	743	10.33	12.41
#มือบ29ตุลา	14,338	308	2.13	5.14
#มือบ21ตุลา	4,189	480	0.62	8.02
#มือบ16ตุลา	20,528	65	3.04	1.09
รวม	674,430	5,988	100.00	100.00
รวมทั้งหมด	680,418			

2. เรื่องเล่าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางกายภาพ (ความรุนแรงทางตรง)

คำสำคัญ	จำนวนข้อความ (ครั้ง)		คิดเป็นร้อยละ	
	ผู้ใช้ทั่วไป	สื่อมวลชน	ผู้ใช้ทั่วไป	สื่อมวลชน
1D เรื่องเล่าที่ลดทอนหรือบิดบังความเจ็บปวดของเหยื่อความรุนแรง				
รับมือ	671	102	6.74	13.23
สลายม็อบ	559	31	5.61	4.02
สลายการชุมนุม	6009	204	60.33	26.46
กระชับพื้นที่	383	199	3.84	25.81
ยิงแก๊สน้ำตา	2339	235	23.48	30.48
รวม	9,961	771	100.00	100.00
รวมทั้งหมด	10,732			
1E เรื่องเล่าที่กล่าวโทษเหยื่อความรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของความรุนแรง				
ผิดกฎหมาย	504	40	5.00	5.17
มีอาวุธ	3758	10	37.31	1.29
ขวาง	1197	106	11.88	13.71
ทำลาย	1847	104	18.34	13.45
สาด	1297	62	12.88	8.02
สมรภูมิ	1469	451	14.58	58.34
รวม	10,072	773	100.00	100.00
รวมทั้งหมด	10,845			
1F เรื่องเล่าที่บิดเบือนภาษาเพื่อทำให้ผลกระทบของความรุนแรงดูคลุมเครือไม่ชัดเจน				
กระชับพื้นที่	383	199	4.93	19.98
ปะทะ	4321	429	55.62	43.07
ยิงแก๊สน้ำตา	2339	235	30.11	23.59
ถอยคนละก้าว	406	13	5.23	1.31
เหตุชุมนุม	125	62	1.61	6.22
ผู้ต้องหา	195	58	2.51	5.82
รวม	7,769	996	100.00	100.00
รวมทั้งหมด	8,765			

3. เรื่องเล่าที่ส่งเสริมความยุติธรรมและความไม่เท่าเทียม (ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง)

คำสำคัญ	จำนวนข้อความ (ครั้ง)		คิดเป็นร้อยละ	
	ผู้ใช้ทั่วไป	สื่อมวลชน	ผู้ใช้ทั่วไป	สื่อมวลชน
2DEF ปิดบังความเจ็บปวดของกลุ่มคนที่ถูกผลักให้เป็นชายขอบของสังคม ฯ				
วัยรุ่น	310	107	1.89	13.08
เยาวชน	4,137	249	25.27	30.44
ก่อความวุ่นวาย	207	7	1.26	0.86
สร้างสถานการณ์	1,240	14	7.57	1.71
จับกุม	3,911	206	23.89	25.18
สลายม็อบ	559	31	3.41	3.79
สลายการชุมนุม	6,009	204	36.70	24.94
รวม	16,373	818	100.00	100.00
รวมทั้งหมด	17,191			
2HI เรื่องเล่าที่โหมกระแสดินิยมและส่งเสริมอัตลักษณ์เชิงเดี่ยว				
ประเทศ	29,101	185	70.01	34.97
สถาบัน	5,969	158	14.36	29.87
เสียหาย	696	104	1.67	19.66
ปกป้อง	5,802	82	13.96	15.50
รวม	41,568	529	100.00	100.00
รวมทั้งหมด	42,097			